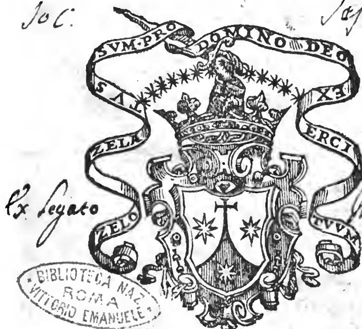

BIBLIOTECA NAZIONALE
8
7 G
11
VITTORIO EMANUELE

Sancto Petro (de) Joannes a Jesu Maria

INSTRVCTIO MAGISTRI NOVITIORVM,

Bibl. Secr. Per R.P. Coll. Rom.

FR. IOANNEM A IESV MARIA
Carmelitam Discalceatum Calaguritanum.



Ex legato

SVPERIORVM PERMISSV.

NEAPOLI, Ex Typographia Tarquinij Longi. M. DCVIII.



ALMAE CONGREGATIONI Sancti Eliæ Fratrum Discalceatorum Ordinis Beatissimę Virginis Marię de Monte Carmelo.



Fr. Ioannes à Iesu Maria. S.



PVD Sapientes rerum spiritualium, expensores, constitutũ est, Alma Congregatio, ad primæuum penè collapsæ disciplinę monasticæ statum restituendum, idoneos Nouitiorum Magistros

in primis requirendos. Reformationis quippe totius caput est, bonos pueritiæ, ac adolescentiæ instructores habere: qui rudes animos è sæculo ad claustra vocatos, velut stipites nuper è Sylua cæsos expoliant; & excisa ruditate, ad arcanam claustri fabricam, quasi ad ferculi Salomonis structuram, artificiosè coaptent. Atq; hoc sanè idem expetendum est, vbi non tam de collapsa disciplina instaurãda, quàm de faustè condita, vel reparata tuenda seriò agitur: cùm à bonis Nouitiorum educatoribus tã ruinæ reparatio, quàm constantis ædificij firmitudo dependeat. Placeat ergo votum hoc meum, quo nonnihil laboris, ad molem

hanc

hanc status Monastici stabiliendam, contuli. Exiguum est sanè, quod offero, si cum rerũ pondere comparetur: at exigua munera ex voti magnitudine perpẽsa tibi, Alma Congregatio, probanda non ambigo; præsertim, cùm ex genere quoque suo spectata, ad faustè cœptam B. Virginis, ac Fundatricis tuæ Teresię disciplinam alendam, vtcumque conferant. Cœptis ergo insiste: & bonos satarum plantarum cultores, quorum peritia, & labore fœcunditas, & amœnitas tua, in Ecclesiæ Paradiso, fœliciter crescat, è cœlo precare. Vale.



PRAEFATIO.

1 *NTE annos circiter duos Nouitiorum Instructionem in lucem dedimus: quæ vniuersis Religionum coetibus prodesse posset, tametsi Religioni primùm nostræ destinata fuisset. Neque enim suberat idonea, piàque ratio, quæ rem vtcumque proximis salutarem occulendam persuaderet. Licèt enim non quælibet cuiusuis Religionis Instructio euulgãda sit; cùm peculiaria quædam capita iustis ex causis vni probata, alijs for-*

tasse

tasse noxia sint : eæ tamen, quas obesse non posse, perspectum est, profectò celandæ, & spirituali quodam auaritiæ genere alijs subtrahendæ non sunt.

2 Hac igitur ipsa ratione permoti Magistri Instructionem, tam alijs, quàm nobis ipsis; (vt speramus) profuturam edere decreuimus; vt Monasticæ disciplinæ propemodùm collapsæ ruinæ reparentur. Causa quippe communis est, in quam vel imbecilles animi (quales nos esse fatemur) exiguas vires suas communis pietatis assertrices conferre debeant.

3 Quanti verò sit ponderis ad rem grandem hanc bonos Magistros Nouitiorum suppetere, nemo adeò cæcus est, qui non facilè perspiciat.

Si enim ad hostes debellandos, strenuos milites adesse necesse est; quis duces strenuos, quorum militari prudentia victoriæ parantur, non imprimis expetēdos affirmet? Porrò in hunc modum, si ad procul arcenda, quæ imminent, vel ad conuellenda, quæ insunt Religionum vitia, (quæ sunt hostes sæuissimi) Nouitios benè instructos ex omnium sapiētum consensione impensè optamus: quis bonum Instructorem, qui grauissimæ, ac difficillimæ culturæ partes expleat, non potissimùm optandum existimet?

4 *Ratio planè perspicua, functio planè ardua, & velut inaccessis scopulis obsepta est. Nos verò diuina primum ope freti, Sanctorum deinde scriptis, ac spiritualium virorum*

rorum consilijs adiuti, experientia demum annorum, quibus hoc sanctum magisterium à Superioribus iniunctum gessimus confirmati, quàm breuissimè potuimus, omnia, quæ ad boni educatoris officium pertinere visa sunt, in quatuor huius libri partes discreuimus, ac persecuti sumus.

5 *In prima scripsimus de Magistri virtutibus, In secunda de Magistri prudentia, In tertia de doctrina Nouitijs à Magistro tradenda, In quarta de exercitijs, & varia Nouitiorum disciplina. Quæ certè omnia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ iudicio subijcimus.*

F. Ferdinandus à S. Maria Præpositus Generalis Fratrum Discalceatorum Congregationis S. Eliæ Ordinis B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo, Instructionem Magistri Nouitiorum, à R. P. F. Ioanne à Iesu Maria Ordinis nostri compositam, grauiumque Doctorum iudicio commendatam, de consensu Superiorum in lucem edendi facultatem concedimus. Datum Neapoli Idibus Octobris 1607.

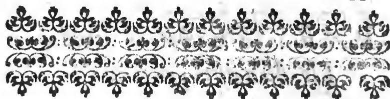
F. Ferdin. à S. Maria
Præpositus Gener.

Rutilius Gallacinus Can. dep. vid. Reg. f. 20.

Imprimatur.

P. A. Ghibertus Locumtenens.





CAPITA

TOTIVS INSTRVCTIONIS.



PARS PRIMA,

De Magistri Virtutibus.



PARS SECVNDA,
De Magistri prudentia.

Cap.

PARS TERTIA,
De Doctrina Nouitijs tradenda.



PARS

PARS QVARTA.

De exercitijs, & varia Nouitiorum disciplina.

Appendix de cura Magiſtri erga profeſſos.



Ad-

Admonitio Magistri, quoad exhortationes.





PARS PRIMA

De Magistri virtutibus.



Cap. 1. De humilitate:

1 

QVIBVS oporteat clarere virtutibus eum, qui aliorum præceptor constituitur, Iesus Christus Sapientia nostra disertè significauit aiens: Discite à me; quia mitis sum, & humilis corde: ac si planiùs sic effatus fuisset: Idoneus præceptor sum, vt à me discatis: rationemque subtexuit dicens; Quia mitis sum, & humilis corde; Matt. 11.

quasi apertiùs diceret: Ratio, ob quam discipuli mei esse, & in doctrina mea discenda operam ponere debetis, in promptu est; quia non Magister superbus,& impatiens, sed affabilis, & mansuetus sum, ac proinde dulcissimo vos magisterio solabor & instruam. Ad hoc igitur exemplar Nouitiorum Magister formandus est: quocirca in eius instructione, humilitas, & mansuetudo,primo loco tractandæ sunt. Humilitas velut virtutum cæterarum fundamentum hoc capite tradetur: mansuetudinem, capite secundo, trademus.

2 Quanam humilitate Magister præstare debeat, vel ex hac ratione perspicitur, quòd Sapientia excellere debet: ea videlicet Sapientia, quæ latet prudentes huius sæculi filios. Omnino enim verum est, quantàuis doctrina, & ingenij perspicacitate quis polleat, non posse huius magisterij partes explere, nisi diuino lumine illustretur; quod & rei tractandæ summa humanisque conatibus inaccessa difficultas, & experientia quotidiana conuincunt. Illustrabitur autem, si humilis esse studuerit, sicut scriptum est: Abscondisti
Matt. 11. hæc à Sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.

3 Magister ergo sibi persuadeat, frustra se

cona-

conaturum quibuscumque dotibus præditus sit, nisi humilia de se cogitauerit, serioque senserit; & eo sui ipsius despectu, sibi diffidens, ad fontem Sapientiæ, pro idonea ad discernendum iudicium luce recurrerit. Eo quippe ipso, quòd sibi satis sapere videatur, æqua Dei vindicta, errare sinetur, & ad æternum lumen confugere non assuescens, in dies singulos, magis excæcabitur. Quicquid ergo didicerit, creberrimis humilitatis actibus, Iesu Christo subijciat; & stultum, ac ignarum se esse existimans, Sapientiam quotidianis precibus, & sacrificio postulet, vt à recto itinere aberrare minimè permittatur.

4 Suppetunt efficacissimæ rationes; & exẽpla ad hoc humilitatis studium amplectendum. Rationes in hunc modum indicamus.

Prima Ratio. Statuamus Magistrum Nouitiorum esse planè doctissimum. Certè si doctrina præcellit, sciat necesse est, prauum esse cor hominis, & inscrutabile; solique Deo sinus illius multiplices patere. Quomodo ergo sine infuso Dei lumine, quod est humilium priuilegium, Nouitiorum corda, quæ explorare necesse est, perscrutabitur? Rationis huius pondus immensum est. Homines quippe sæculi

vitijs, & fraudibus assueti, ij præsertim, qui sunt maiores natu, quorum conscientiæ solent esse laqueis multis implicitæ, quomodo, absque peculiari Dei luce, quæ cordis oculos illustret, prudenter regentur?

5 Ratio secunda. Inter viros rerum diuinarum peritos constitutum est, clara ingenia, & doctrinis multis exculta, non modò, quando per incogitantiam in educatione Nouitiorum, quicquam attentarunt, verum etiam, quando ex præmeditatioue, id aggressa sunt in spirituum discretione, siue directione grauiter errasse. Cùm igitur hoc perspectum, & experientia probatum sit, manifestum efficitur, aliquid defuisse, propter quod erratum sit. At non defuit ingenij vis, non doctrina, non præmeditatio. Defuit ergo lux cœlestis, & Spiritus sancti directio, qua humilia corda reguntur; ac eo ipso patet defuisse Magistri humilitatem, quæ ope diuina, non suo quidem ingenio, vel doctrina niteretur.

6 Ratio tertia. Si Theologicè rem expendamus, certum est, præter habitum scientiæ, & diuinam illius habitus conseruationem, sine qua in nihilum abiret, ad actualem scientiæ applicationem, Dei auxilium

xilium requiri, ſine quo quantumuis egregia ſcientia nullum actum produceret. Quæ quidem Theologica ratio vbique vera eſt; at vbi agitur de actu ſupernaturali, non quocumque, ſed eximio, vbi copioſius Dei lumen adeſſe deberet, manifeſtiùs ſuam vim, & veritatem oſtentat. Iam igitur hac ratione poſita, quis non videat, animos ſibi fidentes, & ope diuina ſe ad actus frequentiſſimos egere, non adeò humiliter ſentientes, tanquam oculis captos, in ſubtili rerum internarum iudicio hallucinaturos? Profectò ſiue Magiſter ſit doctrina excultiſſimus, ſiue mediocriter peritus, vnum ſupereſt ad errores vitandos remedium; vt ſcilicet, coram Diuina Maieſtate ſe proſternat, & (quod ad regnum adminiſtrandum egit Salomon) humillimo ſenſu, Dei Sapientiam, & bonitatem imploret.

7 Non deſunt ad rem confirmandam exempla permulta. Ioſeph erat humillimus corde: qui, poſtquam Aegyptij humiliauerunt in compedibus animam eius, agente Deo, conſtitutus eſt Aegypti Princeps, & aulæ Pharaonis quaſi Magiſter, vt erudiret principes eius ſicut ſemetipſum, & ſenes eius prudentiam doceret. Dauid erat ſimiliter humillimus corde; qui accepto



quoque regno dum saltaret coram arca foederis dixit; Humilis ero in oculis meis. Propterea regno, & magisterio rerum diuinarum idoneus fuit, iam inde à principio, quando Deus cordium cognitor de post foetantes accepit eum, pascere Iacob seruum suum, & Israel hæreditatem suam. Sic non modò temporali administratione, sed mirabili diuini cultus amplificatione pauit eos in innocentia cordis sui. Suppetunt exempla recentiora, non tantùm Sancti Francisci, & Dominici, quos bonos Nouitiorum educatores humilitas vsq; ad stuporem admiranda fecit; Sed aliorum quoque, qui hac ætate nostra superstites sunt, vel paulò antè defuncti: quæ à Magistris ignorari non decet.

8 His ergo rationibus, & exemplis Magister ad humilitatis cultum animetur, & tria monita opportunissima, si Nouitiorum cordibus potiri cupit, obseruet. Primum, vt internos humilitatis actus frequenter exerceat, propriæ cognitionis, & fragilitatis memor. Secundum, vt nonnullos etiam externos humilitatis actus, inter discipulos ipsos obeat, vel ægrotantium cellas euerrens, vel matulas, & trullas eluens, vel obsoletas, lacerasque Nouitiorum vestes resarciens, vel sordidos

dos discipulorum pedes lauans, vel similia alia humilitatis officia exequens: quæ certè obsequia, si alacriter præstentur, ad animos vehementer commouendos plurimùm valent. Tertium monitum est, vt à quouis alio, à senioribus præsertim, & expertis discere, & sciscitari non dedignetur. Quòd si scire cupit, quo pacto, & tria monita hæc, & alia quæuis efficaciter obseruare possit, responsio in promptu est: nimirum, vt virtutem humilitatis plurimi faciat, & eius honestatem, ac suauitatem assiduè contempletur. Apparebit enim omni decore mundi formosior, & bonum tantæ pulchritudinis æstimatorem alliciet.

9 Poterit autem vti precatione hac ad pretiosissimam virtutem hanc impetrandam: Humillime Rex cordium Iesu Christe, per viscera misericordiæ tuæ, in quibus visitasti nos oriens ex alto, obsecro te, creare digneris in me cor humile, & purum, cupidissimum secretæ eruditionis tuæ: vt in schola humilium discipulorum tuorum, fiam dono tuo sapiens, ad regendam, sine deceptione, nouellam prolem dulcissimæ genitricis tuæ.

Cap. 2. De mansuetudine.

1 DVO sunt, quæ ad Magistri functiones perfectè obeundas potissimùm requiruntur, doctrina scilicet plusquàm humana, & exemplum. Primum obtinetur humilitate per quam, velut per quendam aquæductum Sapientia cœlestis in animam vilia de se opinantem deriuatur, vt spiritu diuino plena pascat tyrones verbo: alterum præstat mansuetudo, quæ dum animum nullis occasionibus perturbari finit, & externam conuersationem sedatam, & moderatam producit; vtilissimum, & iucundissimum vitæ præbet exemplum. Cuius certè veritatis ratio satis per se perspicua est. Reddit enim mansuetudinis virtus hominem ab omnibus incompositis motibus, quibus proximus offenditur, alienum: vt nec iniuria lacessitus, nec contumelijs affectus, nec importunis negotijs interpellatus, à sua tranquillitate dimoueatur: quæ hominis planè cœlestis imago est.

2 Quàm sit autem cultura virtutis huius Nouitiorum Magistro necessaria, satis conuin-

conuincitur verbis illis proximo capite à Christo allatis, Discite à me; quia mitis sum. Christus enim, dum discipulos recenter vocatos, adhuc rudes erudiret, Magistrum sanè Nouitiorum ad viuum repræsentauit: vt necesse non sit, aliud Magistrorum exemplar intueri. Sed ad tractatus perfectionem rationes aliquot idem euincentes, producere consilium est.

3 Ratio prima hac in re. Qui laboriosum magistratum gerunt, & subeuntia tædia patiuntur, rebus quoq; politicè perpensis, siue Christiani, siue Infideles sint, enituntur simulatam saltem aliquam mansuetudinem exhibere. Non enim ad superiores honores, & lucra se ascensuros sperant, si impatienter agant, & negotiorum gestores irati deterreant. Neque opus est, veritatem hanc vniuersarum nationum consensione probatam, nimisq; notam alijs argumentis confirmare. Erit ergo è Magistri Nouitiorum, laboriosam præfecturam gerentis officio, non fictam, qualem, qui Deum non curat, sed veram, quæ imitatores Iesu Christi deceat, mansuetudinem, & corde concipere, & mitissimis actibus externis præ se ferre. Et quidem ratio hęc à genere petita est.

4 Ratio secunda, quæ ab specie gubernationis

tionis ducitur, & propinquior est. Neminem monasticæ disciplinæ peritum latere potest, functionem Magistri Nouitiorum esse operosissimam. Nullum quippe tempus siue diurnum, siue nocturnum ab accurata nouarum plantarum custodia excipiendum est: neq; vllum, in re rustica, culturæ genus reperitur, quod tam vigilem ac indefessum cultorem requirat. Adsunt ingenia multiplicia, hæc acria, illa languida, hæc dolosa, illa simplicia, hæc tarda, illa velocia: quæ tam longè discrepantia ad vnam methodum redigere, nimis laboriosum est. Adsunt Nouitij rudes publicè,& priuatim erudiendi: adsunt tentati roborandi, & instruendi: adsunt malè affecti indulgenter interdum tractandi: adsũt mortificationis incuriosi passim admonendi: adsunt importuni identidem tolerandi. Succedunt exercitia multiplicia inter se ferè contigua, quibus Magister debet interesse. Occurrunt innumeræ minutiores cæremoniæ, quas debet obseruare, & ad horas penè singulas, alijs inculcare. Redeunt in orbem sacræ Confessiones, & communiones frequentissimæ. Subest cura multiplex rerum temporalium, putà vestium, librorum, & aliorum similium; subest & cura valetudinis, & varia

ria

ria rerum, quas percenſere non poſſumus, ſollicitudo, quæ valida quoq; corpora facilè eneruat. Quæ certè omnia ſi quis in vnum congerat, & alia plurima inopinata, quæ Magiſtro nolenti occurrunt, circumſpiciat; fatebitur proculdubiò Magiſtrum Nouitiorum virtute manſuetudinis ita præmunitum eſſe debere; vt ad omnem euentum paratus, etiamſi iræ vel triſtitiæ paſſionibus intus vexetur, exteriorem ſaltem manſuetudinis formam nunquam deponat.

5 Ratio tertia, petitur à grauiſſimis damnis, quæ ex manſuetudinis incuria naſcuntur. Si enim Magiſter iraſci aſſueuerit, per occaſiones multiplices, quæ ſibi iuſtæ videantur; cùm eæ occaſiones ad horas ſingulas occurrant, profectò iram in conſuetudinem vertet, & conuerſationis dulcedinem ad moderandos aliorum animos ſummoperè neceſſariam, in aſperitatem operum, ac verborum trahet. Hinc exoritur animorum alienatio; nam qui mortificationis doctrinam nondum didicere, aſperitate proculdubiò terrebuntur. Hinc enaſcitur genus quoddam odij, quo Nouitij vexari incipiunt, ne conſilia Magiſtri parùm mitis amplectantur. Hinc exiſtit multiplex tentatio, quæ multos à clauſtro

in sæculum, vnde benè recesserant, repellit. Hinc denique pullulat sylua malorum multorum, spiritualem profectum impedientium, quæ veteranis monachis notissima est.

6 Etenim præter rationes efficacissimas ex clarissimis exemplis Magister ediscet, se absque mansuetudine insigni non posse vtiliter præesse. Præfuit salubriter nouo Dei populo in vnum congregato Moyses: at erat vir mitissimus super omnes, qui morabantur in terra. Præfuit sanctè Dauid: at extant plura monumenta humilitatis, & omnis mansuetudinis eius. Præfuit gloriosè monachorum Pater Benedictus: at ijs, qui venenum propinabant, nesciebat irasci. Præfuere cum laude cæteri disciplinæ monasticæ conditores, aut propagatores, quibus paruit contemptrix mundi iuuentus: at siquis eorum historias recolat, mitissimos animos admirabitur.

7 Curet ergo Magister Nouitiorum, Christi mansuetudinem toto pectore haurire, & actibus externis repræsentare. Exhibeat vultum hilarem, ac mitem, qui nouorum fratrum animos alliciat. Nullis discipulorum culpis irritatus; nullis importunitatibus victus, nulla fragilitate commotus, nullam

nullam ruditatem fastidiens, ita se gerat; vt nullus quantumuis morosus, & rudis, scrupulosus, aut fragilis eum adire, die, nocteq; vereatur. Quin etiam studeat se adeò facilem omnibus exhibere, vt Nouitij nullo negotio animaduertere possint, se Magistrum mitem, Dei munere, fuisse sortitos. Hac enim facilitatis ostensione mirificè illos capiet, & arduam Christianæ perfectionis viam, suauiorem, & planiorem efficiet. Hac certè arte corda lapidea, in carnea corda conuertet, & omnem seueræ disciplinæ rigorem temperabit. Quia verò, quamdiu mortales sumus, & occasionibus præsertim iustis vrgemur, iræ ex imperio rationis excitatæ locus patet, sicut scriptum est, Irascimini, & nolite peccare; oportet Magistrum irascendi modum addiscere, qui Nouitiorum culpas depellat, & animos minimè alienet. Verùm modum hunc accurata obseruatione dignum, in proximo capite de charitate, & in subsequenti de zelo trademus.

Agitur de culparũ correptione in capit. de charitate & in capit. de zelo.

Cap. 3. De charitate.

1 Diuinæ charitatis virtus actus duos, quasi gemellos fratres ex vtero vno produ-

producit, amorem scilicet Dei, ac proximi. Hic verò non de actu illo, & velut filio primogenito, qui est Dei amor, agemus. Etsi enim Magister Nouitiorum diuini amoris debeat esse studiosissimus; tractatio tamen hæc amoris potiùs proximorum practicam doctrinam requirit.

2 Primùm ergo Magister consideret, se nouorum fratrum non patrem solummodo, sed matrem quoq; esse debere; quo nihil aptius cogitare poterit, ad mensuram charitatis, qua flagrare debet, explendam. Si enim paterni simul ac materni amoris officia copulet, nihil desiderabitur ad sui officij, seu magisterij metam attingendam. Etenim parentes filijs inposterùm thesaurizant: matres præsenti officio amoris fouent. In hunc igitur modum spiritualibus consilijs, & exercitijs Magister quasi pater Nouitios instruat, vt thesauros nondum apparentes in cœlo recondant. Eosdem verò præsentibus charitatis obsequijs, velut mater consoletur, vt animis, corporibusq; medeatur.

3 Det operam, vt seipsum singulis attemperet; singulorum curam affectu tenerrimo gerat: animæ simul & corpori, pro necessitate, prouideat: sitq; non animo solùm beneuolus, sed insigni etiam verbo-

rum,

rum, & operum oſtenſionę beneficus, quemadmodum quoad affectus, verba, & opera ſigillatim tradere paramus.

4 Quod ad affectus attinet, vt Magiſter officio ſatisfaciat, cor in Deum intendens, amore puriſſimo vnumquemque proſequatur, ita erga ſingulos benè affectus, vt ardenter admodùm ſingulorum ſalutem, & perfectionem cupiat, eamq; à Domino, quotidianis gemitibus flagitet. Omnino verò, altaris ſacrificium, pro ijs, quorum gerit curam, per dies ſingulos, offerre meminerit, imitatione illius, qui ſacrificans dicebat: Ne fortè peccauerint filij mei. Iob

5 Quòd ſi, propter culpas, teporem ſpiritus, ruditatem vel alias eius generis cauſas, ſentiat amorem erga aliquem deferueſcere; multo conatu, & orationis inſtantia, eam tentationem propulſare nitatur. Conijciat oculos in Magiſtrum cœleſtem, ac dulciſſimum Redemptorem noſtrum, qui Apoſtolos rudes, abiectos, & multis etiam paſſionibus obnoxios, nunquam faſtidiuit. Sed amauit eos, pertulit eos, & ſuauiſſima dilectione erudiuit eos.

6 E contrario, ſi aliqua de cauſa, puta ob eximiam virtutem, ingenij perſpicacitatem,

tem, aut alias naturæ, seu diuinæ gratiæ dotes, sentiat se in aliquem fieri propensiorem, quàm in alios; attentè consideret, ne amoris modum excedat. Etsi enim is affectus ferri possit, quando ob egregiam sanctitatem, vel etiam dotes alias bonas generatur, nec exui possit, quoties libet; timendum est tamen, ne degeneret, vt cùm bono spiritu cœperit, spiritu non bono consummetur.

7 Quamdiu autem is affectus feruet (& secluso eo singulari affectu vniuersè quouis tempore, & loco, vbi ab alijs possit deprehendi) cauere debet, ne singulari verborum, & operum ostensione, aliquem se præ alijs amare significet. Nocebit enim alijs vehementer, si rem hanc minùs catuè perpenderit. Dum enim vni duntaxat, coram alijs eiusdem boni auidis, beneficium confertur; ægrè ferunt alij, eò se priuari, & sibi alium quemuis anteponi. Sit ergo æquus Magister, & bonus boni communis æstimator. Hæc de affectu.

8 Quod ad sermonem spectat, studeat Magister, siue priuatis in colloquijs, siue in communibus exhortationibus, siue etiam in culparum correptionibus, verba melle charitatis imbuere, & sermonem spiritu lenitatis temperare. Certoq; sibi persuadeat,

ſuadeat, verborum aſperitatem, nedum contumelioſas increpationes, ſpirituali profectui viam præcludere. Aut enim eiuſmodi verba corde ſummiſſo audiuntur, aut secùs. Si ſecùs, exploratum eſt, cor inde magis obdurari, & correptoris odium concipere. Si patienter audiantur, timor vt plurimùm, non filialis, ſed ſeruilis, ac proinde violentus generatur. Omnino autem compertum eſt, ad perfectam charitatem eo timore corda parùm proficere.

9 Si autem lenis ſermo ſit, ita vt non præceps aliqua paſſio, ſed Chriſti charitas eum proferre videatur; ſenſim illabitur in cor, & illud emollit. Aſperiora quippe verba, quaſi iacula cor elidit, ne vulneretur; lenia verò, quaſi mollia quædam fomenta libenter accipit. Quocirca Ieſus Chriſtus ipſe Magiſtrorum exemplar, ſuauiſſimis potiùs inſtructionibus, quàm increpationibus rudes adhuc diſcipulos erudiebat. Cuius in ſchola Paulus eruditus methodum correptionum præſcripſit aiẽs: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis, huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis. Non inquit, arguite, corripite, vel aliquid eiuſmodi, ſed inſtruite. Neq; inquit Vos inſtruite,

ſed, Vos, qui ſpirituales eſtis, inſtruite: ac ſi apertiùs dixiſſet, non eſſe virorum ſpiritualium hoc eſt, eorum, qui à Spiritu ſancto aguntur, inuehi, vel commoueri aduersùs delinquentes; ſed potiùs verborum, & actuum lenitate illos non tam carpere, quàm ad ſalutem inſtruere.

10 Iam verò, ſi in culparum correptione, vbi culpæ id videntur expoſcere, adhuc oportet lenire ſermonem; minimè dubium erit, in exhortationibus ad virtutes acquirendas, vitia extirpanda, mundum contemnendum, & ſimilibus alijs, non eſſe miſcenda acria verba. Ex eo inquam verborum genere, quibus nonnulli concionatores, ad chriſtianam perfectionem nituntur cor violenter impellere. Sint ergo verba Magiſtri ſuauia, & Spiritus ſancti vnctione delinita: & ijs planè verbis certò ſperet, ſe corda Nouitiorum, quaſi iaculis confixurum. Sic enim Spiritu Ieſu Chriſti agetur tanquam idoneus eius miniſter. Eius nempe, de quo ſcriptum eſt: Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleũ: & ipſi ſunt iacula.

11 Si verò culpæ (vt decet) corripiendæ ſint, culpam ſic à perſona ſecernat, vt interim dum culpam reprehendit, perſonam diligere videatur. Quod certè aſſequetur, ſi ab-

ſi abſtractè culpæ deformitatem repræſentet, vt perſonæ ipſi diſpliceat, & perſonam intercalatis verbis blandè alloquatur, tanquàm rem ſanè amabilem, & à culpæ turpitudine longè diuerſam. Vitet, quoad poterit, verba Magiſterij auctoritatem redolentia: & velut vnus è diſcipulis, non quaſi iam perfectionem adeptus, verùm tanquàm in agone contendens, & ſequens, ſi quo modo comprehendat, comitem, & participem laborum ſe illis adiungat. Sic enim cordibus illorum dominabitur. Hæc de verbis.

12 Quod verò ad opera pertinet. Singulari amoris ſignificatione non ſolùm in ſpiritualibus, quæ potiorem locum obtinent, ſed etiam in corporalibus neceſſitatibus, diſcipulis adſit, ſiue valeant, ſiue ægrotent. Et nonnullas quotidianæ diſciplinæ intermiſſiones, cùm eos refectione, ſomno, vel alijs commoditatibus indigere deprehendit, indulgeat. Quin etiam, & tempus anteuertat, aliquasq́, eiuſmodi modicas, & raras intermiſſiones non vſq; adeò neceſſarias, ijs præſertim, qui ſunt natu minores, & delicatiores, per obedientiam, iniungat. Vix enim dici poteſt, quantam vim eiuſmodi patris in filios indulgentia habeat, ad curſum perfectionis incitan-

dum, Adolescentes quippe, quos austeritatis metus à statu monastico retardabat, quiq; externa tantummodò hæc corporis incommoda formidabant (nam luctas internas his grauiores non didicerāt) cùm animaduertunt Magistrum non ad eos laboribus vexandos, sed potiùs recreandos esse pronum; carnis curam in eum conijciunt, quem benignum experiuntur, & liberiùs se totos spiritualibus exercitijs tradunt. Contrà verò, si in eo genere Magistrum seuerum offendant, non modò, non celeriùs currunt, verùm præ anxietate, & metu seueritatis, aut sui curam non deponunt, aut certè ab incœpto monasticæ vitæ statu desistunt.

13 Iam igitur, si corporalia adeò commendanda sunt ad nouas Dei plantas colendas, quid hic de charitatis actibus ad spiritum alendum præstandis addendum esset? Nemo magisterio isto dignus censendus est, qui cum Infirmis, Apostolico more, non infirmatur, qui, cùm alij scandala patiuntur non vritur. Intueatur ergo Magister, post Iesum Christum Redemptorem nostrum, qui est primum exemplar, Pauli Apostoli animum, & actus ad officium hoc explendum opportunissimos. Suo enim officio exactè satisfaciet, si Apostolum

lum repræsentare studuerit. Exhibuit quippe se, vno præsertim charitatis officio, in Ecclesiæ nascentis filios, qualem in claustro se gerere debet Magister erga recenter indutos. Eo vsque enim flagrauit in filios, quos in Christo genuerat, & semel ac iterum parturire consueuerat; vt multiplici transformatione, modò in patrem, modò in matrem, modò etiam in nutricem mutatus, singulorum personas induēs, singulorum mala patiens, singulorum bonis exultans, omnibus omnia fieret, vt omnes faceret saluos.

14 Quo circa non modò ijs præscriptionibus, quæ de affectibus, verbis & operibus superiùs traditæ sunt, sed & quibusuis alijs modis, quos ei diuinus spiritus suggesserit in corda discipulorum se insinuare, & singulorum quasi nutrix fieri curet. Quicquid autem in hoc genere laboris posuerit, eò directurus est, vt corda discipulorum capiat, & eos, iuxta Apostoli documentum, quasi virgines castas vni viro, hoc est, Christo despondeat. Fieri quippe non potest, vt per iustitiæ vias eos fœliciter ducat, & Christo coniungat, nisi ab eis ametur. Necesse enim est, vt sine ambiguitate vlla Nouitij Magistro suo, omnes affectus suos prosperos, siue aduer-

ſos, motus omnes, paſſiones, tentationes, conſolationes, deſolationes, ac denique bona, & mala vniuerſa, quibus quouis modo afficiuntur, poſito timore, verecundia, ſeu quocumque alio reſpectu fidentiſſimè detegant. Quomodo verò inducentur ad res has difficiles ſuperandas, & ſecreta hæc aperienda ei, quem minimè diligunt? Profectò, ſine amore ac fiducia inde orta victoria hæc neutiquam ſperanda eſt.

15 Cùm ergo exploratum ſit, ſine victoria cordium Magiſtrum ſpiritualibus morbis Nouitiorum, non poſſe ſuccurrere, neque verò ſanari incipientes perſanare; nauet operam, vt ab eis, quos impensè amare debet, reciprocè ametur. Et hanc vnam è potiſſimis præceptionibus, quæ ad ſpiritualem profectum tradi ſolent, exiſtimet. Excogitet modos, quibus opportunè vtatur ad diſcipulos erga ſeipſum adeò benè afficiendos, vt quantumuis paſſionibus, & tentationibus agitati, non quærant peregrina aliorum Religioſorum ſolatia: ſed in vno Magiſtro omne remedium, ac ſolatium ſe habere confidant. Et vt nihil intentatum in hoc chriſtianæ charitatis officio relinquat; paternis viſceribus eos hortetur ad interiores omnes perturbationes ſibi detegendas, diſertè aiens, rem fore

ſibi

sibi iucundissimam, tametsi diuturnam, & grauissimam inferendæ Magistro mortis tentationem aperirent. Et ne verba leuia esse videantur, si quando aliquis grauia tentamenta reuelet, illum amantissimè audiat, & singulari amoris ostensione peculiarem illius curam gerat. Sic enim breuiùs, quàm explicari possit, animi vehementer commoti, dulcissimæq; charitatis stimulo incitati, viam, quam per menses fortasse multos aggredi formidarunt, paucorum dierum alacritate conficient. Sic etiam ex vno Magistri experimento conuicti in superuenientibus afflictionum, & passionum motibus, ad eundem celeriùs, & fidentius reuertentur, eiusq; monita tenaciùs apprehendent. Vt verò discipulis omnibus fiduciam ingeneret, noxiumque illis pudorem, seu timorem adimat, primos interdum imperfectionum motus, quos patitur, illis prudenter detegat: vt ij non eum Magistrum se habere credant, qui non possit compati infirmitatibus eorum.

16 Hæc de charitate, tenuiter quidem, pro tantæ virtutis dignitate, & necessaria Magistri instructione notauimus. Verùm grauiter admonemus, debere Magistrum è capitibus, & quasi fontibus his, pluri-

ma alia, ad quotidianos, & multiplices euentus studio multo deriuare, si velit nouam Dei prolem (vt decet) excolere. Postulet à Deo Sapientiam hanc, & dabitur ei affluenter; & lapides viuos ad structuram cœlestis Ierusalem exquisitos, quos habet in manibus, vt Sapiens architectus coaptabit.

Cap. 4. De Zelo.

1 Necesse est eum, qui boni communis, non cuiusuis sed planè maximi curam gerit, ita Dei zelo flagrare, vt verè dicere queat: Zelus domus tuæ comedit me. Zelus hic stimulus quidam, & diuini amoris effectus est, à zelo seu zelotypia corporeæ pulchritudinis alienissimus. Zelotypia quippe consortes rei, in quam fertur, ferre non valet: Dei verò zelus vniuersas creaturas pro captu quamq; suo in diuinæ bonitatis, quam respicit, consortium admittit, ac pro viribus, inducit.

2 Hoc ergo zelo Magister, ardentissimæ charitatis igne succensus, æstuare debet: vt videlicet non modò eos, quos regit, in Dei consortium, & monasticæ perfectionis

nis culmen nitatur perducere; Verùm & eò zeli pertingat, vt vix ferre valeat, vllum eorum, quos educat, esse christianæ illius perfectionis exortem. Ex eo quippe zelo in opus sibi creditum totus incumbet, dabitq; operam, vt Nouitij omnes cursum perfectionis, certis legibus & ritibus percurrendum, constanti æmulatione conficiant.

3 Quia verò ex hoc ipso zelo multa Magister erga alios in culparum correptione, legumq; obseruatione effecturus est, in quibus oportet eum labe carere: omnino sibi persuadeat, potissimum eius zeli fructum, propriam esse iustitiam; nec zelum esse sed audaciam, vel cœcitatem nimiam, dum ipse lente procedit, neque de se corrigendo seriò cogitat, alios ad profectum grandi verborum exaggeratione perurgere. Se quippe ipsum eisdem adhortationibus, quibus alios instruit, proculdubio arguit, & vitæ suæ deformitatem apertiùs, quàm si taceret, ostentat: atq; per hoc ipsum nihil dicendo proficit.

4 Sit ergo Magister irreprehensibili integritate conspicuus, institutiq; proprij fidissimus obseruator. In regulæ, constitutionum, instructionum, & cæremoniarum obseruatione sit maximè sedulus: & in-

passio-

pasſionum ac ſenſuum mortificatione, ſtudioq; virtutum eſſe curet eximius. Hæc nimirum omnia zeli lex à Magiſtro exactè requirit, vt inculpata eius vita Nouitios inſtruat, corripiat, hortetur, atq; perficiat. Et hæc quidem Magiſtri animo perenniter impreſſa permaneant. Quando verò diſcipulos moniturus vel correpturus eſt, priùs ſeipſum introſpiciat, ſi fortè bono, ad quod alios exhortari cupit, ipſe careat, vel malo, à quo alios cogitat dehortari, laboret: ne cùm alijs prædicauerit, ipſe reprobus fiat.

5 Poſtquàm ergo Dei zelo Magiſter ſeipſum examinauerit, & compoſuerit, ad diſcipulorum profectum ſeriò admodùm eum zelum exercebit, ſiue in culparum correptione, ſiue in adhortatione ad paſſiones ſubiugandas ac virtutes acquirendas, ſiue in aſsiduis monitis ad inſtituti, ac legum propriarum amorem, & obſeruationem, quæ ſunt tria capita exercendo erga Nouitios zelo opportuniſsimà ordine obſeruato tractanda.

6 Quod attinet ad caput primum, hoc eſt, ad zelum, quo culpæ redargui debent, neceſſe eſt duo expendere, radicem videlicet, ac ſpeciem culparum. Radices ſunt habitus vitioſi, conſuetudines prauæ, & paſſiones

siones indomitæ, in quas debet Magister falcem mittere. Quamdiu enim non resecantur, culpas germinabunt. In specie culparum, ex obiecto, & circumstantijs, & ex lege in quam peccatur, grauitatem metimur. Grauior enim, (quod ad leges spectat) culpa est, Decalogi quàm regulæ, regulæ quàm constitutionum, constitutionum, quàm cæremoniarum transgressio.

7 Erga culpas igitur vniuersas attentè Magister inspiciat radicem, & voluntatem, cum specie culparum. Radicem quidem, vt in correptionibus, & remedijs adhibendis, semper ad eam extirpandam animum intendat: & discipulos ad eam dignoscendam erudiat. Immensæ quippe vtilitatis est, vt qui spiritualibus morbis, hoc est, vitijs ægrotant, se ijs prauis affectibus laborare cognoscant, crebroq; considerent: vt remedia quærant, & exerceant. Ex defectu enim doctrinæ huius in Religionibus iam laxatis, infœlices Religiosi grauiter affecti, tanquàm phrenetici ad mortem vsque laborant, neque remedium exquirunt.

8 Voluntatem verò cum specie culparum Magister ponderabit: vt nec tam acriter corripiat, quàm exigit culpæ species, si

parùm

parùm voluntaria fuerit: nec tam suauiter, si voluntatis malitia excreuerit. Solet enim monachus vim voluntatis tantam ad ridiculas res, quas in sæculo neglexisset, conferre, quantam in diuitijs, vel honoribus mundi maximis posuisset. Cùm enim appetitui nondum mortificato pinguiorem mundi pastum abstulerit, auidè ac rapidè fertur in ea bona apparentia, quæ intra claustra valet inuenire: quod oculatè notandum est.

9 Postquàm ergo Magister culparum species, circumstantiasq; perpenderit, animo sedato, vbi tempus decretum accesserit, ad correptionem, modo statim describendo, procedet. Dictum est, animo sedato, debet enim accuratissimè cauere, ne cùm se intrinsecùs perturbari sentit, aliquem corripiat; sed correptionem in tempus animi tranquilli proroget, nisi cùm ex officij obligatione cogitur mox corripere. Vix enim vnquam perturbatus animus saluti proximorum profuit. Quando igitur, siue sedato animo, siue propter instantem officij obligationem, adhuc inquieto, correptio exercenda est; ita se Magister gerat, vt (quod in cap. de charitate monuimus) culpam à persona discernat, vt pateat eum, non aduersus personam, sed ad-

uersùs

uersùs culpam excandescere. Semperque, vt superius dicere cœpimus, dum corripiet, non tam in culparum superficiem, quàm in radices earum oculos mentis diriget: vt scilicèt noxias radices vitiorum, & passionum extirpet: nam quandiu non reuelluntur, culpas nouas germinabunt.

10 Pinget in exhortationibus culparum turpitudinem tam exactè, vt eas discipuli vel pictas oderint. doceatque vel in minima culpa plus mali ac deformitatis inesse, quàm in vniuersis cruciatibus inferni. Moneat culpas etiam minimas incipientibus esse perniciosas, tametsi adultis non ita nocerent. Modica enim læsio tenellam plantam arefacit, quæ non lædit adultam. Etenim si Nouitiorum animis Dei zelo culparum execrationem ingenerare studuerit; decorem domus Dei insigniter augebit, & ad cursum perfectionis illos vehementer incitabit. Hæc de primo è tribus capitibus, vbi zelus exercendus est.

11 Caput zeli secundum, latissimum Magistro campum aperit, dum cædendam vitiorum passionumq; syluam, & virtutum arduitatem superandam obijcit. Huc quippe Magistri vires in communibus exhortationibus, priuatisque colloquijs, & quouis alio communicationis genere, con-

ferendę

ferendæ sunt: & hoc proprium zeli officium est, vt ab ijs, quos Deo conciliare cupit, auferat, quod puritati ad vnionem diuinam requisitæ obstat, & conferat (quoad per eum fieri potest) id per quod vnio illa cœlestis celebranda est. Docebit ergo modum passiones mortificandi, & virtutes acquirendi, quibuscumq; medijs, modisque valuerit: vteturque ad hunc finem instructione Nouitiorum, vbi de re hac, distinctè, abundeque disseruimus. Id quippe ipsum quod Nouitij propriam instructionem legentes ediscunt, exercereque constituunt ad passionum virtutumque victoriam, à Magistro viuæ vocis oraculo tradendum, & amplificandum est.

12 Iam vero vt tertio zeli capiti satisfaciat, vbi proprij instituti ratio inprimis habenda est, consideret Magister, se discipulos instruere ad vnam vnius Religionis disciplinam; quam, si perfecti Religiosi esse velint, plurimi facere, ac intimè diligere debent. Quapropter det operam, vt ad Regulæ Constitutionum, cæremoniarumque propriarum custodiam, sic afficiantur; vt ex alijs disciplinis nihil ijs sapientius, vel vtilius, vel amabilius videri possit. Hortetur sæpenumero, vt sint boni status proprij æstimatores, & vel minimos

mos ritus amore summo prosequi, & profuso quoq; sanguine obseruare constituant. Moneat frequenter, vt hanc vnam suæ Religionis disciplinam omnibus alijs anteponant. Etsi enim aliæ quoq; perfectæ, aut fortasse perfectiores sint; at non omnes promiscuè singulis congruunt. Ordine quippe miro diuinæ Sapientiæ videmus cętus Religiosorum esse discretos; & instinctu diuerso alios in hæc, alios in alia claustra vocari: vbi arreptam semel peculiarem monasticæ vitæ rationem à Deo inspiratam, non licet alienis doctrinis post habere.

13 Instituti ergo proprij obseruationem crebrò inculcabit: docebitque singulos Religionis actus, & ritus tam rigidè à veris professoribus obseruari debere, quàm si grauia præcepta essent, quæ mortalis culpæ reatu transgressores innecterent. Cuius certè æstimationis ratio identidem repetenda est, nempe, quòd per singulas etiam leuissimas cæremonias expressa Dei voluntas innotescat; quæ veros monachos æquè mouere debet, ac bonos sæculares grauiora præcepta mouerent.

14 Sunt & alia permulta, quæ Dei zelo Magistrum vrgere debent, quæ ipse in hac ipsa sua instructione perspiciet, & per se quo-

que

quę extra Instructionem hanc deprehendet: quorum studium illi impensè commendamus. Euigilet, qui custodit Israel, & vulpes paruulas capiat, ne florentem vineam demoliantur. Exploret vniuscuiusque ingenium, & mores: consideretq́; num aliquis teneris Dei fœtibus clàm noceat. Curas omnes alias abijciat, & in hanc vnam omnes animæ vires conferat. Pascat nouellum gregem ex animo; & veri pastoris more, vniuersis communibus actibus Nouitiorum intersit: zelus quippe non fert, vt ab vllis eorum actibus, leui prætextu absit. Denique vt caput hoc monito vno, quod zeli proprijssimum est, claudamus, vigilantissimè animaduertat, num aliquis è Nouitijs, statu in quem vocatus est, abutatur; an sit audax, ignauus, loquax, inuerecundus, piger, orationis & præsentiæ Dei incuriosus, ad actus communes tardus, intemperans, contentiosus, aut alijs eiusmodi vitijs notatus: & si post sedulam culturam non seriò resipiscat exclusis apparentis misericordiæ rationibus det operam, vt è claustro expellatur, antequàm contagio vitiorum, quibus laborat, alios inficiat. Hic quippe zelus Deo acceptissimus & Religioni saluberrimus est; sine quo, Magister quantumuis alijs

Hic impē sè cōmendandum foret eorum, qui in Religionē admittūtur examen, Sed functio hæc nō solius Magistri est.

alijs virtutibus præstaret, officij sui partes explere nequiret.

Cap. 5. De oratione & studio rerum diuinarum.

1 NEmo educationi Nouitiorum iure præfici potest, qui orationis studio deditissimus non sit: quod multis rationibus euincitur. Et primùm quidem, virtutes eas, quibus ad officium exequendum indiget, non valet quantauis sedulitate parare, si viribus humanis, vel ordinarijs aliorum Religiosorum exercitijs duntaxat innitatur. Eget quippe virtutibus eximijs, & singulari Dei sapientia, vt ex ijs, quæ de humilitate scripsimus, conijci potest. Quocirca vnum ei superest remedium, ad omnia bona paranda, malaque omnia procul arcenda præsentissimum, orationis videlicet studium, vbi perenni animi eleuatione auxilium perenne deposcitur, & impetratur.

2 Subest ratio secunda planè efficacissima. Magister enim ita rerum diuinarum debet esse consultus, vt plurimas, & quotidianas difficultates Nouitijs in oratione subortas, facilè dirimere possit. At quomodo

dubia dissoluet, qui eius doctrinæ imperitus est? Augetur huius rationis vis, si euentus multiplices, in quibus Nouitij anxiè laborant, expendamus. Experimentis enim plurimis nouimus Angelum Satanæ, pro lucis Angelo nouis Religiosis adhuc rudibus seipsum obtrudere; quomodo ergo verum à falso secernet, qui modicè spiritualis est?

3 Ratio tertia petitur ab exemplo, quod ad erudiendos Nouitios quemadmodum & alios homines, vim habet insignem. Manifestum est autem, nõ apud claustra reformata tãtùm, verùm & apud alia non reformata, ex communi omnium consensione, semper creditum fuisse, eos in Magistros Nouitiorum eligendos esse, qui orationis studio, vel apparenter dediti sint. Neque enim sibi vel ipsi orationis imperiti persuadere possunt, hominem parùm deuotum (vt vulgò dicunt) ijs, quos deuotio ducit in claustra, idoneè præesse, ac prodesse valere. Ad officium ergo boni Magistri pertinebit, non apparenter, sed verè id præstare, sine quo, ex omnium proborum ac improborum consensu, officio satisfacere non posse existimatur. Et quidem ratio hæc, licèt ob constantem omnium existimationem, mouere debeat, ex eo tamen

men Magistri animum potissimum debebit impellere, quòd vera sit, & bono exemplo nitatur. Qua enim ratione Nouitij rerum cœlestium studio iugiter vacabunt, si Magistrum ijs rebus modicum tempus impendere perspexerint? Etenim difficillimè flectentur: fientq; velut arentia ligna, & indies magis obdurabuntur: errorémq; grauissimum Magistri auctoritate confirmabunt.

4 Ratio quarta ducitur à tradenda doctrina. Necesse quippe est, Nouitios orandi modum disertè docere: à primis enim diebus, hoc spiritu instruendi sunt, si adsit verum salutis eorum desiderium. Iam igitur ægrè poterit alios, vt par est, erudire, qui non ex professo studium orationis exercuit, & per se, quæ docet, experiri conatus est.

5 Profectò Magister tam debet orationis esse peritus, vt more fundibulariorum Gabaa, qui capillum iacto lapide tam certo percutere posse credebantur, vt lapis in alterutram partem minimè deferretur, subtiles cogitationes capillis notatas, absque errore, intersecare, & syncerum ab simulato secernere possit: quod ad scientiam sanctorum spectat. Vlterius verò, quod ad exemplum attinet, adeò debet studio

orationis insistere, vt Nouitij, alia admonitione, quàm Magistri exemplo non indigeant, ad orationem constantissimè frequentandam.

6 Vacet ergo intentissimè rerum diuinarum studio, & Mysticæ Theologiæ non speculationi tantùm, sed gustui quoque, quoad poterit, seipsum, vitæ puritate, & vnionis diuinæ amore coaptet. Dei præsentiam menti impressam fidissimaq; memoria, & cordis vigilia seruet: vt cœlesti lumine perfusus ipse proficiat, & Nouitios ad spiritualem profectum accepta è cœlo luce promoueat.

7 Doceat Nouitios orandi modum, & alia huc spectantia, quæ ipse Sanctorum Patrum lectione, Seniorum consilijs, experimentisq; didicerit. Qua in re si strenuè se gerat, singularem discipulorum profectum, & sibi cumulatum à Domino præmium meritò sperabit. Si enim discipulos rerum cœlestium studiosos fecerit, opus insigne patrabit, vnde singularis Dei gloria singulareq; Religionis bonum emanabit: quod Clementissimus Redemptor noster Iesus Christus solet amplè remunerare.

Cap. 6. De lectione, & catalogo librorum.

1 QVia hominis animus mortali corpore clausus, quantumuis rerum cœlestium studio addictus, ipso carnis pondere à proposito importunè diuertitur, naturæ inconstantia eam iugem cordis intentionem ferre non valente: salutare consilium est, spiritualem vitam diuersorum exercitiorum varietate condire. Quocirca Magister, quem ad perenne studium orationis adhortati sumus, lectionem piam orationis altricem sæpe repetat, & oratione, ac lectione vitam contexat: eiusmodiq; texturam discipulis summopere commendet: quod his rationibus efficiet.

2 Ratio prima. Lectio repetita, vti nunc indicare cœpimus, tædium, quod à perenni vnius formæ studio natura patitur, extenuat: quia suauius quiddam est animam operi arduo insistentem, per interualla relaxare, quàm perenniter eiusdem operis arduitate premere. Accedit huc, quòd lectio ipsa animum non conantem (vt in-

oratione) solet, sed alienos labores absque conatu recensentem, conceptus varios, pro lectionis varietate, suauiter format, & genus quoddam delectationis sensim illabentis percipit.

3 Ratio secunda. Lectio à pijs præsertim animis recteq; compositis vsurpata docet multa, quæ, ne orando quidem, addiscuntur. Diuina quippe Sapientia Sanctis Patribus multa reuelauit, quæ illi scripto digesserunt, vt nos inde erudiremur. Neque postulandum est, vt nobis passim eiusmodi secreta reuelentur, quandoquidem è Sanctorum scriptis, possumus illa cognoscere, ac in bona nostra priuata deriuare.

4 Ratio tertia. Lectio pia sedata, alteq; perpensa pios animos vehementer commouet, & salubrior plerumq; quàm oratio ipsa existit: quod experientia crebra conuincit. Etenim si, vt è vulgatissimis patet historijs, multi, qui in culpæ, luto iacebant, fortuitò librum aliquem arripientes ac ægrè legentes, repentè commoti, emolliti, ac in Dei filios mutati sunt: quid fiet ijs, qui non perfunctoriè, sed casto, ac syncero proficiendi, ac Deo placendi studio, sancta lectione pascuntur? Profectò immensa inde lucra proueniunt. Prouenit

certè,

certè, (vt de re nostra dicamus) Magistri illuminatio, pia & vtilis oblectatio, cordis emollitio, cœlestia desideria & concepti in oratione caloris fomenta quæ lectoris ipsius bona sunt. Prouenit prætereà clarior notitia doctrinæ Sanctorum Patrũ, ac virorum spiritualium qua Magister imbutus, fit indies aptior ad Nouitios publicè, priuatimq; instruendos: quod est maximum boni communis incrementum.

5 Magister ergo his rationibus flexus sit piæ lectionis studiosissimus; & sibi, alijsque, quorum curam gerit, exercitio planè suauissimo consulere pergat. Verùm quia non modica ex bono librorum delectu vtilitas existit; subiecto Catalogo vtatur, quàm frequenter poterit.

Catalogus librorum Magistri.

6 Sancta Euangelia. Epistolæ Pauli. Basilij Ascetica & Regulæ. Gregorij Moralia, & de cura pastorali. Augustini Confessiones, Meditationes, & Soliloquia. Opuscula Bernardi. Opuscula Sancti Bonauenturæ. Cassiani opera. Hugo de Sancto Victore de Claustro animæ. Ricardus de Sancto Victore. Humbertus de eruditione Religiosorum. Climacus. Innocentius & Gerson de Contemptu mundi, &

alia Gersonis opuscula. Thomas de Kempis. Tractatus Beati Vincentij de vita spirituali. Opera Blosii. Opuscula Dionisii Carthusiani. Tauleri Institutiones. Albertus Magnus de Virtutibus. Landulphus de vita Christi, & alij similes.

Libri vulgares.

7 Opera P.Fr. Ludouici Granatensis. Opera P. Auilæ. Opera P. Didaci Perez. P. Arias de Oratione, & mortificatione. Opera B.Teresiæ, & alij similes libri.

Libri historici.

8 Sancti Gregorij Dialogi. Gregorius Turonensis de gloria Confessorum, & Vita Sancti Martini. Eusebij historia Ecclesiastica. Theodoreti historia Religiosa. Vitæ Patrum selectæ. Speculum exemplorum. Vitæ Sanctorum Lippomani, & Surij. Petrus Damianus, & Petrus Cluniacensis de miraculis. Religionum Chronica. Vitæ Sanctorum ætatis nostræ, & alij libri similes. Libros ergo recensitos Magister accuratè, pro temporum, & laborum occasione leget: atque ex his, & alijs similibus, prout expedire censuerit, Nouitijs distribuet. At diligenter caueat ne, absque ipsius consilio, vlli doctrinæ seu

verbo

verbo tenus acceptæ, seu librorum quantumuis probatorum adhæreant. Et multò accuratiùs, ne illam exerceant. Multos quippe Angelus Satanæ, in lectionem piam seipsum insinuans, & sine Magistri consilio, ad vsum rerum sublimium præmaturè impellens, pio colore seduxit: vt proptereà à claustris infœliciter expulsi fuerint: quod nobis experientia compertum est.

Hæc de prima Instructionis parte.



PARS



PARS SECVNDA

De Magiſtri prudentia.



Cap. 1. De prudentia in commune.

1 

MNIS Nouitiorum prudentia in vno Magiſtro ponenda eſt. Cùm enim propriū prudentię opus ſit pręcipere, ac media fini conſentanea præſcribere; nefas eſt, nouos fratres, qui nondum parere didicerunt, præceptores, mediorumq; præſcriptores fieri. Quocirca in Nouitiorum Inſtructione cùm de virtutibus ageremus pruden-

prudentiam in vno duntaxat diligentiæ capite tetigimus, quòd alios potiores prudentiæ actus nouis fratribus minimè congruere cerneremus. Quàm sanè obseruationem ideò hic recensemus, quòd ex hoc ipso argumento vehementer prudentiam Magistro persuadere valeamus. Si enim tota Nouitiorum prudentia penes illum residere debet, vt sit ipse idoneus omnium censor, & moderator; manifestum est in re tanta multum laboris, ac sollicitudinis esse collocandum.

2 Quia verò (vt rectè vulgò dicitur) In senibus est prudentia, quæ longa rerum experientia, & accurata euentuum obseruatione paratur, & alitur: Conueniat Magister, quàm frequenter poterit, patres ætate, ac doctrina spirituq; prouectos, quorum consilijs, in rebus dubijs decidendis vtatur. Et ipse, per se, quoad valebit, anteactos euentus expendat, præsentes occasiones obseruet; vt ex mutua rerum similium collatione, quid sit futurum præsagiat.

3 Ne sit præceps in sententia dicenda, responsisq; reddendis: sed assuescat modo respondendi sedato, & donec rem satis circumspexerit, & si opus fuerit, cum alijs contulerit, responsum differat. Qua tamen

men in re, caueat, ne scrupulosè nimis minutissima quæq; velit præmeditari,& cum alijs conferre: hoc enim dilationis genus in rebus minimè difficilibus nimium frequens cursum rectæ gubernationis, & spiritualis profectus impedit, & fastidia multa parit.

4 Ne sit nimium credulus, vt nempe, facilè credat Nouitios vel festinatam sanctitatem comparasse, vel è contrario, paucorum experimentorum indicio, quia non præclarè se gesserint,desperandos esse. Sed cunctetur; & longiore tempore, rerum circumstantias consideret.

5 Suauitatem communicationis ita grauitate temperet, vt Nouitij concipiant simul amorem erga illum & reuerentiam. Neque angatur animo, quasi propriam existimationem quærat. Oportet enim eam esse Magistri erga discipulos auctoritatem, cui collum illi,in re quantumuis graui, atque difficili, facilè subdant.

6 Simulet interdum se culpas minimè deprehendere, tunc præsertim, cùm ex earum iterata correptione tædium potiùs, quam correctio speratur. Et alijs pietatis incitamentis, quos correptio non emolliret, ad emendationem alliciat. Et postquam ostensione charitatis, puta, donata

nata imaguncula, vel libello aliquo, beneuolentiam captauerit, animum iam mollem, & proficere paratum corripiat: vt præteritam culpam oderit, & futuram præcaueat.

7 Tametsi cuiusq; Nouitij animum excolere, & mortificationem crucis Christi accuratè docere debeat; ita tamen vniuscuiusque ingenium experiatur, vt non statim à principio insignes passionum victorias, & clarissimos virtutum actus exquirat. Minoribus ergo triumphis sub initium contentus sit; & ad maiores sensim inducat.

8 In explorando cuiusq; ingenio plurimum operæ ponat: & moneat vt quisque anteactæ in sęculo vitæ rationem exponat, vitia, & passiones, quibus molestiùs vexatur aperiat; vt sciat vnicuique consulere. Et quos naturam bonam sortitos esse perspexerit, non statim magni faciat, quòd multos virtutum actus, absque difficultate, exercere conspiciat. Eos verò æstimandos pluris censeat, qui cum naturam parum bonam forte acceperint, sub renuntiationis tamen initium, cùm proprijs passionibus luctari, & virtutum actus licet exiguos obire consuescunt, clarior quippe hæc luctatorum victoria est, quæ si lucta

perse-

perseueret, magnis certè momentis augebitur. Sed ad peculiaria prudentiæ capita descendamus.

Cap. 2. De prudentia erga Nouitios omnes recenter indutos.

1 Rectè dictum est, Dimidium facti, qui benè cœpit habet: perspectum est enim primam eorum, qui mundo renunciant, institutionem, si suis numeris absoluta sit, adeò altè Nouitiorum animis imprimi; vt intra dies paucos, mira transformatione, ex hominibus in Angelos mutati videantur. Quapropter in nouis fratribus absque mora erudiendis Magister sit maximè sedulus; & ne diem quidem vnum, sine accurata instructione labi permittat. Sed vt prudenter agat, firmaq; fundamenta ædificij, quod molitur iaciat, quæ subijcimus, obseruet.

2 Inter vniuersos christianæ perfectionis tractatores constitutum est, viam tutam, & ab omni erroris suspicione alienam esse eam, quæ ex oratione, & mortificatione componitur; adeò, vt siquis eleuandæ in Deum mentis, & voluntatem propriam, sen-

ſenſusq; ſuos mortificandi curam gerat, palmam obtinuiſſe videatur. Neque rem hãc per ſe compertam rationibus adſtruere, neceſſe eſt: nemo enim tam rudis in Magiſtrum optabitur, qui doctrinam hanc exploratam non habeat, cùm perfectam animæ, corporisque culturam manifeſtè complectatur. Hac ergo doctrina poſita à primis diebus fratres indutos Magiſter per ſe, aut ſi legitimè impediatur, per ſocium, doceat, qua ratione orare, præſentiam Dei menti impreſſam gerere, orationibus iaculatorijs, frequenter cor ſurſum impellere, & actus, quos exercent in Deum dirigere debeant, quemadmodum in eorum Inſtructione tradidimus: quod eſt primum caput. Docebit etiam, qua ratione debeant in rebus modicis propriam voluntatem abnegare, proprioſque ſenſus diſciplina mortificationis exercere; quod eſt caput ſecundum.

3 Exemplum mortificationis exercendæ ſit. Dum libet intra cellam ſedere, eo ipſo, genuflectere, dum placet quicquam intueri, eo ipſo, oculos cohibere. Dum in Refectorio, cibus appetitum irritat, eo ipſo, buccellas aliquot puta, duas, aut tres, Ieſu Chriſti amore relinquere. Ecce planiſſimum, & vtiliſſimum incipiendæ mortificatio-

cationis exemplum: quod cum spiritu orationis coniunctum; ab ipso Religionis primordio, summam fœlicitatem promittit. Quòd certè adeò verum, & testatum est; vt si Nouitij faustum hoc incœptum ad finem vsque protendant, eximiam sanctitatem paraturi credantur, quod exempla multa conuincunt.

4 Erit autem insignis emolumenti, si Magister à primis diebus, aliquem leuium harum mortificationum numerum præfigat, quem nouelli fratres, quasi quotidianum pensum exoluant, puta numerum septenarium, quem inprimis certissimè impleant, quamuis vltra eum numerum, absque numero, procurrere debeant. Illud quippe opus certo numero definitum animos vigilantiores efficit, & genus quoddam fidelitatis Deo acceptissimæ est, quæ arduitatem quandam præfert laude digniorem, quàm numerus mortificationum maior solutus, & incertus. Monendi sunt autem fratres, vt si (quod euenire inexpertis solet) in examine conscientiæ nocturno, animaduerterint, se numerum illum non expleuisse, antequàm cubitum eant, totidem saltem prostrationibus illum compleant atq; in eum modum, mortificationis disciplinã tenacissimè apprehendãt.

5 At

5 At enim quia instar stipitum è sylua cæsorum Nouitij in manus artificis, à Deo mittuntur, vt dolentur, & poliantur, atque ad fabricam domus Dei coaptentur; dabit operam Magister, vt ab initio, antequam eos mortificationibus varijs exercere incipiat, se illis propitium, & beneuolum exhibeat. Quod eò conferet, vt illi adhuc spiritualis amoris ignari, ad primos ingressus, durum rectorem se habituros non existiment, & mortificationem crucis expauescant. Præstabunt illi sanè minus difficulter, aut fortasse absque difficultate modicas illas mortificationes, quas diximus eorum fidei committendas, & intra, vel extra cellam exercendas: at eas, quæ extrinsecus, hoc est à Magistro inferuntur, vtpote difficiliores non adeò facilè omnes accipient. Credendum est autem omnes illas non difficulter accepturos, si Magistrum priùs patrem, quàm iudicem experiantur.

6 Præmissa ergo beneuolentiæ ostensione, vt dictum est, monasticæ prudentiæ maxima pars est, nouos fratres leuibus mortificationibus intercalatis sensim exercere; vt immenso lucro, ad grauiora experimenta comparentur. Vt si, exempli gratia, Magister videat nouum fratrem ve-

ſtem nouam, qua eſt indutus amare; iubeat vt cum veſte obſoleta commutet. Si Breuiarium nimis placeat; aliud minus gratum, illo ſublato, tradat. Si cella ſit commoda, in aliam minùs commodam transſire præcipiat. Hæc quippe exercitia prudenter, & cum intermiſſione vſitata, à primis quoque diebus multiplices coronas promerentur, & ad grauiſſimas luctas animos præmuniunt. Proſunt prætereà, vt Magiſter longiore probatione diſcernat, quinam è Nouitijs profeſſione digni ſint. Nam ſi in breui vnius anni probatione, ad vltimos menſes mortificationis examen differatur; vix pacata conſcientia decerni poteſt, an emittendæ profeſſioni idonei ſint. Facilè quippe animus profeſſionis cupidus trium, quatuorue menſium mortificationem, vitæq; correctionem ſimulat.

7 Iniunget ſocio, vel alicui fratri, ex antiquioribus fidiſſimo, vt recenter indutos, de communioribus cæremonijs, confeſtim inſtruat, & de communibus modeſtiæ regulis admoneat.

8 Ipſe verò Magiſter recenter ingreſſos frequentiùs, quàm alios viſitet: & aliquam lecti, vel victus commoditatem ijs, præſertim qui delicatiores ſint, per dies aliquot,

quot indulgeat, quando ſpectatis perſonarum, & temporum circumſtantijs crediderit expedire. Vniuersè quippe hanc indulgentiam permittere non expedit: certum eſt autem, erga viros graues, puerosue ingenuos è commodiſſimo vitæ genere in auſteram Religionis diſciplinam tranſeuntes, illa vti opus eſſe. Conſideret omnia Magiſter & lumen à Deo iugiter poſtulet ad rem hanc, & alias ſimiles, vbi periculum laxitatis imminere videtur, diſcernendas.

Cap. 3. De prudentia erga Nouitios pueros vel adoleſcentes.

1 Diſcrimen ætatis, prudentiæ lege, ab educatoribus idoneis obſeruandum eſt: ne aut naturam vires acquirentem eneruent, & ferendis Religionis oneribus ineptam efficiant: aut è contrario, tenellæ ætatis prętextu, indulgentiam nimiam, & pueriles mores impunè excurrere, obſeruantiamq; regularem extenuare permittant. Quocirca ſubiecta conſilia prudens Magiſter obſeruet.

2 Mox ac Nouitij ætatis illius induti ſunt,

seorsim vocatos noui status, in quem vocati sunt, amanter admoneat: horteturq; ne inposterum, se pueros existiment, sed viriles actus ætate prouecta dignos cogitent, & proponant. Proderit autem puerilium actuum deformitatem & virilium, operum honestatem repræsentare.

3 Obseruet accuratè, ne per Cœnobium, licenter discurrant, & communibus actibus inquieti interesse assuescant, quæ sunt vitia ætati illi familiaria.

4 Ne sit nimium seuerus defectuum censor: sed ita illos corripiat, vt parcat. Modicus quippe captus eius ætatis proprius culpas extenuat.

5 Sic illos priuatis colloquijs instruat, vt pædagogus solet principis alicuius liberos erudire, hoc est, amantissimè atque creberrimè. Nam ætas illa communes exhortationes non satis ponderat, ob naturalem nec dum reformatam leuitatem. Atque idcirco quisque seorsim patientia, & lenitate multa instruendus est, donec formetur Christus in illo.

6 Ne fidat inconstantiæ illi, quasi, quæ pollicentur pueri fideliter exequantur: sed rationem eorum, quæ cogitant, & efficiunt, sæpenumero exigat: iteratisq; monitis cordatos efficiat,

7 Quod

7 Quod ad corporis curam spectat, ita rigorem disciplinæ temperet, vt naturam vires acquirentem non frangat. Exerceat mortificationem corporis leuiorem, cui æquum est ætatem illam assuescere, vt ad senectutem vsque crucis amorem seruet: at sanitatis non lædendæ rationem habeat. Ex incuria quippe admonitionis huius, nonnulli feruentiores, quàm prudentiores bono communi vehementer nocent. Nam quos in pueritia nimijs corporis afflictionibus vexāt, per reliquum totius vitę tempus ægrotare faciunt, & morbi caussam, hoc est mortificationem odisse. Creant igitur non bonos disciplinæ monasticæ obseruatores, sed perennes inimicos crucis Christi, quod in Religionibus præsertim austeris, attentè ponderandum est.

8 Mediocritas hic probanda est: vt per hebdomadas singulas, dimidiatis saltem binis diebus, pueri, & adolescentes vini abstinentiam, cibi temperantiam, catenulas, & cilicia, vel alia mortificandi corporis instrumenta experiantur, vt carnem spiritui subiugare condiscant. Iam verò exceptis monitis his, quæ de pueritia adolescentiaque præscripsimus, alijsue similibus, cætera, quæ ad ætatem illam instruendam

pertinent, erunt cum cæteris communia.

Cap. 4. De prudentia erga Nouitios maiores natu.

1 QVi natu maiores ad statum monasticum è sæculo ascendunt, accuratiùs examinandi sunt, & seueriùs exercendi. Assueuerunt enim sæculo, & amorem bonorum temporalium altiùs conceperunt. Secum ferunt noxios vitiorum habitus, iudicij, ac voluntatis propriæ diuturnam consuetudinem, aliaq; similia monasticæ perfectionis impedimenta, quibus Nouitij iuniores carent. Quocirca nouo prudentiæ genere hic opus est.

2 Curet ergo Magister adultos ætate intùs, & in cute pernoscere; solent enim eiusmodi homines statum monasticum non tam spiritu Dei, quàm rationibus politicis acti sic aggredi, vt vno saltem anno simplicitatem simulent, posteaq; licenter ac dolosè agant. Qui emissa professione audaciam sæculi resumentes insigne damnum Religioni inferunt pacemq; de medio tollunt: Immo & in ipso Nouitiatus anno

clam

clam Magiſtro animos ſimpliciorum auertunt, & ad laxè viuendum inducunt. Ipſorum ergo relatu, elapſæ in ſæculo vitæ hiſtoria accepta, quibus morbis laborauerint exactè perpendat, vt remedij genus perſonis adaptet.

3 Agat cum illis ſeriò, & ſeorſim vocatos inducat ad viriliter pugnandum; vt ſcilicet velint grauioribus experimentis exerceri, ad vitia olim contracta radicitus extirpanda, & ad virtutes acquirendas.

4 In aliquot velut claſſes Nouitios diſtribuet, vt interdum, pro ætatum diſcrimine, illos ſeu publicè, ſeu priuatim admoneat, pro temporum, rerumq; ratione. Maiores verò natu exhortabitur ad celerius currendum ex iuniorum comparatione. Non enim æquum eſt, eos, qui multa peccarunt, non maiora conari, quàm qui leuiter, breuiq; deliquerunt.

5 Proponat illis Magiſter ardua, vt perſpiciat, an ſeriò conari, & arduitatem ſuperare decernant. Et benè animatis occaſiones propoſita exequendi offerat.

6 Ne moleſtè ferat, ſi acerrimis tentationibus infeſtentur, qui contra diuturnas conſuetudines armantur, & pugnant: ſed illos ſoletur, & roboret, donec victoria ſui potiantur. Hi quippe ſi diuina gratia,

& cultura boni educatoris adsint, perfectiores Religiosi euadere solent, quàm qui infantes in claustra venere. Horrent enim malum, quod passi sunt, & eximios virtutum actus fortissimè dimicando producunt. Atque adeò in altiorem diuinæ gratiæ statum assurgere solent, quàm qui nullos conscientiæ stimulos patientes (quales innoxij multi sunt) lentè agere consuescunt.

Cap. 5. De prudentia erga viros graues in Religionem ingressos.

1 MAgna certè prudentiæ iustorum pars est, nouam iustitiam in vasis fictilibus alere. Huic ergo studeat Magister, & non solùm ætates, sed dignitates quoque personarum ad rectè agendum expendat.

2 Curet inprimis, vt ob personarum grauitatem, quæcumque ex capite considerata, rigor disciplinæ monasticæ non lentescat. Grauis quippe vltionis reus erit, si ob rationes humanas, obseruantiam relaxari, ac proinde gloriam Dei restingui ferat.

3 Cæterùm salua custodiæ legum integritate,

tate, ita cùm viris grauibus se gerat; vt non summum ius, quod summa iniuria solet appellari, ab eis passim exigat, quale ab alijs forte inæqualibus seueriùs exigeret. Exemplum sit genuflexio. Si enim Nouitij, vt decet, Magistrum genuflexi alloquantur, non continuò decebit, vt si Magister ferat alios ætate, & meritis minores per horam dimidiam secum genibus flexis verba facere, virum grauiorem eodem ritu tamdiù genuflexum esse patiatur. Decebit potiùs, vt illum citiùs expediat, vel stare, vel sedere quoque iubeat.

4 Idem, ad proportionem, de alijs ritibus, & actibus dicendum est: quod Magister prudenter obseruet. In ijs verò quæ ad vitæ asperitatem pertinent, ne cum eiusmodi viris nimiùm seuerè agat: sed parcat interdum: sibiq; persuadeat, lenitate hac, se illos perfectiùs culturum, & ad verarum virtutum culturam perducturum.

5 Frequenter illos in cellis existentes visitet, & de animæ, corporisq; valetudine interroget, tanquàm cui eorum cura cordi sit: & communicationis suauitate illos ad proficiendum, & perseuerandum alliciat.

Cap.

Cap. 6. De prudentia erga Nouitios doctrina præstantes.

1 STatim ac Nouitius doctrina insignis admissus fuerit, Magister illum noui status admoneat; vt velut infans modò genitus lacte se indigere consideret, & alphabetum Christi à primis elementis incipiat. Suadeatq; quandam salubrem scientiæ in sæculo partæ obliuionem, vt Sanctorum scientiam edifcat. Quin etiam hortetur, vt se nihil scire opinetur, & stultus fiat vt sit sapiens; addatq; certò nouerit acquisitam scientiam nocituram, si ea, contra, vel præter obedientiæ placitum vtatur.

2 In locis publicis, ne sinat eiusmodi Nouitium scientiam ex occasione, vt fieri solet, ostentare. Quippe alicuius interrogationis occasione, gloriola vana nouos Dei milites vexare solet; vt eruditè, disertèque respondeant, ac per hoc ab alijs in admiratione habeantur. Hæc ergo responsa Magister impediat: &, si fortè inopinatò reddantur, postmodùm in Oratorio corripiat: doceatque monasticum ac simplicem respondendi modum.

3 Quod

3 Quod si Magister doctrina excellat; Nouitium altum sapere, & vanè respondere conantem, non auctoritate magisterij tantùm, verùm doctrina conuincat, seu refellat: ne discipuli condiscipulum Magistro doctiorem se habere credant; quòd eos à Magistri fide diuertet, & ad mala multa viam proculdubiò faciet. Neque verò si ad refellendum Nouitium opus sit multa eruditè eloquenterq; proferre, Magister vanæ gloriæ stimulum vereatur; sed tentationem eam fortè obrepentem contemnat, actumq; illum virtutis officio suo debitæ persequatur.

4 Iam verò Nouitijs eruditis iudicij proprij, quod illi rationibus multis astruere solent, abnegationem sæpe commendet; multaq; illis, quemadmodum & omnibus proprij iudicij tenacibus, apparenter rationi dissentanea præcipiat, vt intellectum (ad obsequium fidei Iesu Christi) in captiuitatem redigere discant.

5 Caueat ne alij Nouitij, quos his tentationibus infestari certum est, eum, quem doctrina excultum nouerunt, consulant, vt ab eo quicquam ediscant. Quemadmodum enim furtiui fructus dulciores videri solent; ita furtiua eruditio salubrior solet apparere.

6 In

6 In exhortationibus, ſeu colloquijs peculiaribus, pietatem, & chriſtianam perfectionem ſic commendet, vt qui eruditi ſunt, certò ſibi perſuadeant, in cœtibus Religioſorum, non doctrinam, ſicut, neq; nobilitatem vel dotes alias electis ac reprobis communes, magni fieri.

7 Denique Nouitios doctiores Magiſter, quacumque ratione poterit ſollicitè curet excolere: ſi enim rectè illos educauerit, Religionis bonum, ac proinde gloriam Dei, & ſalutem proximorum mirificè promouebit.

Cap. 7. De prudentia in directione ſpirituum.

1 Hic principiò ponendum eſt, Nouitios ſingulos recenter indutos de anteacta vita interrogandos an pacata conſcientia ſint, an erga præteritas confeſſiones aliquem remorſum patiantur, an ex capitibus alijs ad Dei gratiam, & amicitiam requiſitis perturbentur. Deinde ponendum, potiſſimam primamq; curam eſſe debere, vt qui conſcientiæ remorſu affliguntur, expiata per integram, perfectamq; culparum

rum confessionem, conscientia quiescant. Quomodo enim de progressu cogitabunt, qui principio carent? Principio verò carere dicimus, quos conscientia culpæ mortalis nondum abstersæ redarguit.

2 Posito ergo principio, & ingenio, ac moribus cuiusque Nouitij aliquandiù benè perpensis, vnoquoque interrogato, ac de internis actibus, & affectibus, rationem syncerè reddente, in spiritibus discernendis, ac dirigendis multum operæ Magister positurus est.

3 Expendat ergo, quo spiritu discipulorum quisque à Deo ducatur; ne fortè illum inopinus extinguat. Spiritum autem hic appellamus, affectum, quo vniuscuiusque animus à Deo ducitur: quo, maiori ex parte, quisque se percipit emolliri, compungi, ad virtutes inflammari, ad propulsandas tentationes pręmuniri. Hunc primum internoscere opus est. Deinde verò ita eum alere, vt anima inde violenter non auellatur, sed sinatur ostensa cœlitus via procedere: quod exemplo subiecto declaramus.

4 Etenim, si quis animaduertit, se consideratis Inferni cruciatibus, mortis, amaritudine, Iudicij seueritate, ad virtutum culturam vel minimè affici, vel parùm vrge-

vrgeri, & vna solius æternæ gloriæ meditatione ad omne bonum opus incendi: non expedit ab ea meditatione animam renitentem diuellere, quam voluit Deus singulari eo pastu nutrire, & ad pietatis officia permouere.

5 Idem prorsus inter alia obiecta nobiliora delectus habendus est. Si enim quis infantiæ Christi, non verò passionis meditatione pascatur; sinendus est ibi erudiri, vbi gymnasium ei Deus præparauit. Denique si inter Christi passiones, sola (exẽpli gratia) crucis gestatio animum mouet; ibi perdurare sinatur. Quod enim instinctu Dei agatur; ex eo probabiliter admodum conijcitur, quòd inde, & non aliunde ad pietatem vires hauriat.

6 Quòd si quis, nec in certa vna vnius rei cogitatione persistere valeat, & iaculatorijs orationibus efficaciùs se impelli sentiat; illas frequentet, nec vni meditationi diu cogatur insistere, ne anima coactione illa exacerbetur.

7 Verùm est tamen, in prædicto multiplici Spiritus ductu posse latere dolos; dum anima perceptione suauitatis, quam elicit ex obiecto vno, cætera fastidit: & ibi torpescens, mortificationis opera, & labores formidans, ægrè fert inde diuelli.

Pro-

Propterea opus eſt, & hos ipſos affectus explorare, & animam inde inuitam ad experimentum nonnunquam auertere. Vt veritate perſpecta, vel dolus detegatur, vel ſecuriùs anima ſuum paſtum reſumere ſinatur.

8 At verò ad hæc prudentiùs diſcernenda, opus eſt, cuiuſque ingenium percallere, ſi intellectu polleat, ſi facilè amet, aut oderit, ſi informandis rerum imaginibus vehemens ſit, aut remiſſior. Quæ ſit orandi ratio, quam obſeruat, quæ ſit indoles, quàm firma ſit corporis conſtitutio, & alia eiuſmodi, quæ paſſim à ſpiritualibus viris annotantur. Quæ omnia rectè perpenſa, atque mutuò collata id præſtant, vt qualis ſit cuiuſque natura, qualis gratia, Magiſter dignoſcat; & vt bonus Dei miniſter Deo cooperetur, ea ſcilicet via incedens, quam Deus oſtendit.

9 Ex perfecta verò naturæ cuiuſque inſpectione, & ſpiritus, quo ducitur, exploratione, decernendum eſt, qua menſura, contemplatiuæ, ſiue actiuæ vitæ exercitia vnicuique iniungenda ſint. Citiùs enim quoſdam modica contemplatiuæ, & maior actiuæ exercitatio ad perfectionem prouehit: quoſdam è contrario contemplatio perficit, & actio, niſi modicè admiſta

mista retardat. Quo tamen discrimine non includimus communes Religionis actus, quos ab omnibus ad vnguem exerceri necesse est, cuiuscumque ingenij, ac virtutis illi sint.

10 E naturali capitis affectione alia perutilis obseruatio ducitur. Sunt quippe non nulli, adeò infirma, & inconstanti phantasia, vt nullam imaginem formare, in nullaque fortasse formata persistere valeant. Et videntur operam perdere, quia quicquid figurare conantur, statim dissipatur, ac euanescit. Vnumq; eis remedium superest ad cogitationem compescēdam, carptim scilicet legere, & per interualla, quæ legunt, expendere, quoadusque feruor lectione excitatus elangueat, lectionemq; resumant. Ij pariter sinendi sunt incedere, qua via ducuntur. Non enim via parùm fructuosa, & ad cor permouendum efficax est,

11 E contrario sunt aliqui, adeò vehementer, quicquid libet, imaginatione formantes, vt sibi, paulò minus, quæ cogitant, cernere videantur. Hi coercendi sunt, intercisо discursu, & interdum actiuæ vitæ iniunctis exercitijs, donec discant vim phantasiæ, ratione temperare, vel Religioni conuincantur inepti, si absque mo-

deratio-

deratione,& cum aperto diabolicæ illusionis periculo, imaginibus adhæreant.

12 Alij capite parùm firmo à natura sunt, qui si prolixè orationi vacent, oneri succumbunt: & in nimiam imbecillitatem, vel etiam in amentiam facilè incidunt: qui tamen breuiore spatio temporis, sine nocumento orare valerent.

13 Demùm in hoc genere Nouitij modum excedere solent vim ad feruenter orandum, corpore toto facientes, ac si fructus orationis à Deo extorquendus esset. Vnde capitis læsio, stomachi imbecillitas, sanguinis excreatio; & alia damna dimanant, quibus, sub cursus initium, noui milites eneruantur. Qui, si duce prudentia, regerentur, sine defectione in orationis studio perseuerarent.

14 Temperanda sunt omnia, ne medium virtutis excedant; ipsa quoque exercitia, quæ spiritualia, & salutaria ex genere sunt. Non enim sat est, bona esse, nisi benè, hoc est, cum proportione exerceantur. Quapropter & preces ipsæ temperandæ sunt, ad quas noui fratres, ex propria deuotione, aut dæmonis illusione propensiores interdum, quàm ad communes Religionis actus fieri solent. Ijs enim grauantur, ne in rerum internarum stu-

dio multum operæ ponant. Quocircà præter Officium Diuinum, Beatissimæ Virginis coronam, Sanctorumq; tutelarium commemorationes, & solitas precationes, quas ad lucrandas Indulgentias recitare mos est, Magister non permittat fratres ijs oneribus premi: nisi causa iusta priùs expensa peculiare quippiam alicui permitti debere persuadeat. Pauca hæc, quæ de spirituum directione tradidimus, licèt vtilia sint, non sunt ea tamen, quæ ad rem tantam Magistro sufficiant: quamobrem his vtetur, & alia studio multo è Sanctorum lectione, & è virorum spiritualium consultatione requiret.

Cap. 8. De prudentia in experiendis Nouitijs.

1 AD omne militiæ siue corporalis siue spiritualis genus experimenta, ex omnium sapientum sententia, plurimùm ponderis habent. Ex ijs quippe decernitur, quisnam idoneus, vel ineptus sit: & probatione seclusa, vix de re tanta prudenter decerni potest. Quapropter, cùm Religiosi omnes ad spiritualem militiam nomina dede-

dederint, ad Magistri spectat officium, Nouitios experiri.

2 Personis ergo, circumstantijsq; perpensis, iniunget ad tempus Nouitijs aliqua cœnobij ministeria, vbi cum sæcularibus non sit commercium: vt exploret, an ijs occasionibus, obedientiæ, humilitatis, mansuetudinis, silentij tenaces sint. An passiones effrænes prodant. An mentem à præsentiæ Dei studio relaxent, & eiusmodi alia: quæ, si Nouitiatus annum integrum non probati ducerent, celare, & ouina pelle lupos contegere valerent.

3 Rebus maturè perpensis, submittet prudentiores aliquos patres, vt Nouitios tentent, ad aliquid præter ordinem agendum. Vt pateat qua cordis constantia sint, an humanis rationibus succumbant, an in obedientiæ fide permaneant. Exemplum sit. Si pater aliquis è grauioribus Nouitium obuium artificiosè de valetudine, alijsuè rebus minimè necessarijs interroget, prolixèq; moretur, identidem multa eiusmodi rogans, & nisi respondeat, iram simulans, donec vel gloriosè tacendo vincat, vel inconstantiæ signum loquendo exhibeat. Idem de importuna instantia ad modicam aquam, absque venia superioris, degustandam, sub prætextu ca-

loris nimij. Rem scilicet extenuando, ob paruitatem, nimiumq; ius appellando, si Nouitius omnino abstinere velit. En exempla duo satis familiaria, quibus alia similia & plurima, & creberrima succurrent: quæ si prudenter adhibeantur; ad cursum perfectionis incitandum opportunissima sunt.

4 Proderit interdum, vt Magister ipse per se, aut, re maturè discussa per alios, ira simulata, Nouitios nonnullis verbis asperioribus exagitet, vestibus laceris, & sordidis induat, verberibus, aut alijs monasticæ disciplinæ, & sanctæ mortificationis instrumentis exerceat: vt neglectui, propter Christum haberi discant. Vitabit autem in exercitijs eiusmodi quæ risum excitare possint, ne sancta exercitia in modos sæculares degenerent.

5 Præcipiet aliqua seu verè seu apparenter rationi contraria, puta, quæ vires Nouitij alicuius excedant: vt exploret, qua fide, obedientiam colant: an ratione humana nimis vtantur, an obedientiæ viribus omnia se posse confidant.

6 Nonnunquam simulabit obliuionem, prostratos per aliquod temporis spatium velut oblitus relinquens, quos redarguit, ad patientiæ, & humilitatis examen.

7 Impo-

7 Imputabit eis aliqua falsa verbis amphibologicis velata, puta, esum, vel potum diebus Ieiunij regularis, vel sermonem tempore nocturni silentij: ac eos, ob id, obiurgabit, vt virtutem humilitatis, ac mansuetudinis ediscant.

8 His tamen in experimentis, alijsq; similibus, obseruet cuiusque mores, & ingenium: nec magni pendat quorundam apparentem humilitatem, qui sanè eiusmodi neglectum non valde detrectant, quòd naturam degenerem sortiti sint. Constat enim vilitatem hanc longe à vera humilitate distare. Sed pro magno ducat contemptum sensu vehementer renitente subire, & arduitatem hanc lucta longa superare: ne pro veris virtutibus falsas eleganter pictas nostræ salutis inimicus obtrudat.

9 Consideret Magister supradicta experimenta ita debere Nouitijs attemperari, vt (nisi extraordinaria aliqua ratio contrarium exposcat) breuia, & intercalata sint; ne fortè nouellos milites cibo solido nondum assuetos mœstitia vexet, vel opprimat. Exploret vnumquemquè dum mortificationibus exercetur, an aliquid in præsenti detegat, vel futurum portendat, quod Religioni possit officere: Patresq; de

re fideliter moneat, quod exemplo subiecto rectiùs animaduertet.

10 Etenim si nosset alicui è discipulis vitium aliquod graue, siue naturale, siue ex consuetudine, siue ex fragilitate, aut quauis alia de causa, altè firmiterq; impressum fuisse; deberet eniti, vt is spontè recederet, vel à Patribus expelleretur: nisi tantus in eo diuinæ gratiæ vigor cerneretur, qui vitium, accedente mediocri Magistri diligentia, extirpandum persuaderet. Pauci quippe eiusmodi vitijs affecti ita sui victoria potiuntur, vt in claustris non potiùs noceant, quàm proficiant: tametsi vocationis calore primùm concepto benè affecti videantur.

Cap. 9 De prudentia erga Nouitios tentationibus vexatos.

1 CAmpus hic latissimè patet: multiplices quippe tentationes longam orationem exposcunt, si de ijs pressè agendum sit. Verùm tractatio hæc à nobis modò suscipienda non est, cùm habeat in alijs scriptoribus capita & Nouitijs, & alijs hominibus communia. Eodem enim modo Nouitius,

tius, ac cæteri homines, tentationes fidei, castitatis, desperationis, aliasq; similes propulsare debebit. Hic tamen Magistri prudentiam, qua erga tentatos vti debet, tractare consilium est.

2 Primùm ergo Magister patientiam colere meminerit, quæ à Nouitijs præsertim tentatis exerceri solet: & dies noctesq; si opus fuerit, in ijs solandis, instruendis, & roborandis insumat. Oret, sacrificet, excogitet remedia, &, si Nouitij aliàs probi sint, ne angatur, si tentationes, & grauissimæ, & longissimæ incumbant.

3 Ne addat afflictionem afflictis; nam dum quis à Deo seuerè tractatur, non expedit, grauiùs illum premere, quemadmodum prudentis medici non esset ab homine ægroto sani, ac validi hominis exercitia repetere. Quocirca ordinaria Cœnobij ministeria, solitasq; mortificationes, quibus alij non tentati facilè vtuntur, ijs qui sic vexantur moderatè iniungat, nisi fortè id sit tentationis genus, quod actiuæ vitæ occupationibus extenuetur. Exemplum sit. Siquis animi deiectione, aut infidelitate erga Superiorem tentetur; erit opportunum consilium ab orationis, & chori actibus illum vulgò non diuertere; cùm psalmorum cantus &

oratiõ cor illuminent, ac fulciant, & proinde animi deiectionis, & infidelitatis remedia suggerant. Si quis verò inhonestis motibus, aut scrupulis infestetur, sanum consilium erit, ab oratione, illum ad tēp° amouere, domesticisq; obsequijs onerare; vt intellectus, & imaginatio orationis otio non abutantur, & subtilibus scrupulorum rationibus, turpibusq; imaginibus tentationes ingrauescant.

4 Doceat modum tentationibus resistendi, vt scilicet Nouitij legitimè certare discant: & primos tentationum motus intercidere assuescant: quæ certè regula vniuersis tentationibus debet esse communis. Quia verò (vt experientia conuincit) Nouitij satis crebrò scrupulis vehementer angi solent: in promptu habeat remedia, quæ afflictis adhibeat. Cuiusmodi sunt, fiducia multis rationibus à scrupulosis exercenda. Persuasio fidei, qua in Magistri sententiam, intellectum captiuum redigere debent. Abstinere à discursibus, erga anteactæ vitæ peccata. Cogitationes scrupulorum recenter ortas, ac si forent libidinosæ tentationes, confestim excutere. Nimium diuinæ iustitiæ timorem interim non recolere, sed amoris ac spei meditationes frequentare. Erit autem

tem ad rem iubere, vt inter fratres alios, vbi ſimul agunt, proponat Nouitius ſcrupuloſus ridicula dubia, quibus torquetur, vt publicè decidantur: Ibi quippe res cum riſu accepta, & ab omnibus exploſa tanquam ab omni rationis vſu aliena, tentatum ad eam quoque deſpiciendam, efficaciter fortaſſe mouebit, quod experimento perſpectum eſt. His ergo conſilijs, alijsq; ſimilibus fratres ſcrupulis agitatos Magiſter adiuuabit.

5 Eos verò, quos aliæ multiformes tentationes diuexant, præcipuè, quos aliqua ab ſtatu monaſtico deſiſtendi cogitatio vrget, vigilanter inſtruat. Cæteræ quippe tentationes, quæ Religioſum à ſtatu ſemel arrepto non diuertunt, non vſque adeò formidabiles ſunt: locus enim ille hominibus quantumuis tentatis ſalutem pollicetur: at ijs, qui vitio ſuo à propoſito ſancto reſiliunt, modica ſpes ſalutis æternæ in ſæculo ſupereſſe videtur. Quocirca in his potiſſimùm ſolandis, & adiuuandis Magiſter plurimùm laboris, & ſollicitudinis collocare debebit.

Cap.

Cap. 10. De prudentia in officijs iniungendis.

1 Monasticæ disciplinæ ratio postulat, vt Magister suos discipulos ad omne opus proprio instituto consentaneum erudiat: Magna quippe pars decoris domus Dei, in hac variarum functionum peritia posita est, quæ à Nouitiorum educatore præteriri non debet.

2 Habeat ergo Magister scriptum Nouitiorum catalogum, quem, tanquàm rationem redditurus, identidem legat atque recogitet. Et ordine seruato, domestica officia sic iniungat, vt catalogo percurso, singuli in orbem ad officia singula transeant, singulique omnia perdiscant. Res quippe facilis, & perutilis est, cuius neglectu, mirum est, quàm rudes, & inertes Religiosi fiant. Tempus autem officijs exercendis, iuxta rei difficultatem præscribendum est: neque enim par tempus culinæ, Refectorio, & Oratorij Sacristiæ assignari potest.

3 Cauendum est in hac prima officiorum iniunctione, ne Nouitij mox tanquam prin-

principales Ministri obsequia illa præstare sinantur. Exploratum est quippe multa hinc errata proditura; cùm earum functionum planè ignari sint. Sed prouidendum est, vt antiquiores alij, puta paulò antè professi, vel, qui iam ferè Nouitiatus annum expleuerunt, & officia didicerunt, minùs antiquos sibi socios assignatos, per dies aliquot, instruant, obsequiaq; omnia simul obeant, donec recentiores soli, vel principales cuncta expedire nouerint.

4 Quia verò nonnulla obsequia nimis onerosa sunt, & Nouitios Choristas non esse labori tanto pares, manifestum est: animaduertat Magister nec expedire, neque verò (vt experientia docuit) fieri posse, vt ad ea præstanda omnes in orbem designentur. Quapropter satis erit, si eos, quos viribus pollere perspexerit, prout occasio tulerit, assignet. Quos verò nimium è labore fessos esse conspexerit, cibo, & somno reficiet.

5 Denique consideret, nonnullos, tametsi boni Religiosi sint, ex naturali vitio, quod mores non attingit, esse quibusdam officijs prorsus ineptos, adeò vt sine totius communitatis offensione illa exercere non possint. Hos ergo, postquàm rem compertam

pertam habuerit, ab officijs illis eximat,& ad alia designet.

Cap. 11. De prudentia in recreatione Nouitiorum.

1 INter prudentiæ actus, laborum intermissio, & aliqua honesta recreatio meritò recensetur. Neque de asserto hoc, vlla inter viros Sapientes ac spirituales controuersia oriri potest. Controuersia verò multiplex, de modo condiendæ recreationis emergit, inde (vt credimus) quòd raró admodùm inuenire liceat virum, qui varios Religiosorum simul agentium affectus, sine offensione, in vnum lætitiæ modum conciliet, ac temperet. Quamobrem Nouitiorum Magister rem hanc meditetur; & ad eam, prout decet, præstandam, se implorata Dei ope coaptet.

2 Et primùm quidem animaduertat, ad functionem hanc perfectè obeundam, singularem Dei gratiam, insignem in actionibus decorem, mirum in verbis leporem requiri. Nam, (vt vim diuinæ gratiæ modò sileamus) exploratum est, animos hominum quicumquè illi sint actionum de-

core,

eore, ac sermonis suauitate vehementer affici; vt ægrè non ferant, apud eum esse, illumq; dicentem audire, qui gestibus, & verbis auditores delectet.

3 Curet ergo Magister si ad hoc à natura valet, talentum sibi à Domino creditum, satis opportunam occasionem nactus exercere. Quod si natura parùm iucundus, lepidusq; sit, arte vtatur; quæ ad opus hoc eximio cum merito, vndecumquè conquirenda est. Atquè hac de causa, spirituales viri, quibus Nouitiorum educatio commissa est, existimant obsequium se præstare Deo, si multam eruditionem, historiasq; auditu iucundas, ex præmeditatione memoriæ mandent, vt Nouitios simul existentes, dicendo exhilarent, atquè delectent.

4 Verùm quia bifariam Nouitij à laboribus recreandi sunt, & ordinariè, vt in reformatis Religionibus fieri consueuit, modico tempore quotidie, ad eam rem, designato, & extraordinariè, paucis videlicet aliquot diebus, quibus Nouitij foràs animi causa duci solent: æquum erit de vtrisque recreationibus seorsim agere.

5 Ponendum est hic, Magistrum, inter alias præceptiones, debere quoque recreationis

tionis meminisse: vt scilicet Nouitios instruat ad vultum hilarem, temperatam scilicet ex grauitate, ac lætitia modestiam vbiq; præferendam. Sed in recreationis loco, præsertim monebit, non modò omne supercilium, seu luctum, sed omnem quoque affectatæ deuotionis imaginem esse depellendam; eumq; debere esse perfecti Religiosi vultum, qui statim ac conspicitur, cæteros exhilaret: neque tamen per hoc, leges modestiæ violari, sed custodiri.

6 Hac igitur instructione præmissa, duo præ oculis Magister habere debet in quauis recreatione, sed in quotidiana frequentiùs, vnum scilicet, vt ea, quæ molestiam parere possent, neque dicat ipse, neque dici patiatur; alterum vt ex ijs, quæ sanctè, siue non profanè delectare possunt, ea proferat, faciatve, seu proferri fierivè iubeat, quæ animos magis oblectent.

7 Ex prima huius consilij bimembris parte efficitur, vt ibi culpæ nullæ corripiendæ sint: importuna quippe valde correptio foret, nisi in euentu aliquo rarissimo, vbi quis immodestus licenter aliquid ageret, vel diceret, cuius tolerantia reliquos fratres offenderet. At & tunc quàm breuis-

simè

simè res expedienda est, paucis aliquot verbis grauioribus aduersùm fratrem immodestum prolatis, aut illo inde abire iusso, vt cœpta recreatio procurrat. Deducitur etiam ex obseruatione prædicta, vt Magister ibi res dictu, factuq; difficiles iniungere non debeat. Efficitur etiam, vt ibi natio vna præ alijs laudanda non sit. Consequitur præterea, vt exercitia, quæ appellamus Manualia, non ita, (vbi sedetur) præstanda sint, vt Magistro silente, omnes nimiùm mœstè laborent. Intercalatis quippe iucundis sententijs, vel interrogationibus lætitia labori admiscenda est. Denique multa hic, sed incerta Magistro occurrent, quæ prudenter prospiciet, an ea sint, quæ displicere possint; illaq; accuratè vitabit. *Lege cap 7 quar. part.*

8 E secunda moniti bimembris parte efficitur, vt bono delectui rerum, quæ iuxta Cœnobiticam disciplinam Nouitios exhilarare possint, studendum sit. Hûc spectat historiarum relatio, vt scilicet, non Magister tantùm referat, sed alios, quos id decorè, ac lepidè præstare posse nouit, referre iubeat quid auditu iucundum, quo alij recreentur. Hûc spectat facetum quippiam monastica sanctitate conditum: vt si Magister per seriem ab vnoquoque

sciſci-

sciscitetur, si in animal irrationale vertendus esset, quale animal eligeret: multa quippe ibi mira simplicitate proferuntur, quæ sine læsione modestiæ risum excitant. Hùc spectat iucunda singulorum interrogatio, Quid scilicet ageret, si rex, aut Summus Pontifex crearetur. Hùc spectat leue aliquod certamen, quis amoris Dei, vel spei actum omnium perfectissimè producat, imaguncula aliqua, vel munusculo alio victori proposito. Hùc spectat non minùs iucunda, quàm vtilis passionum repræsentatio, vt nempe, Magistro designante, vnus hominem iratum, alter hominem timidum, alius hominem audacem, alius tristem, aut aliter affectum gestu repræsentet. Hùc spectat lætissimus actus, quo Magister quasi Christus ipse foret, fratrem aliquem gloria immortali, pro laboribus anteactis coronat, ijs videlicet verbis, & actibus vtens, quibus reuera Christum erga animam ex hac vita in cœlum migrantem vti probabiliter censemus. Hùc spectat cantus psalmorum, aut piorum carminum quæ animos in cœlum suspirantes mirificè exhilarant, & inflammant. Hæc & similia alia, quæ percensere non possumus, id efficiunt, vt modica illa recreatio sanctè castèque suscepta

fasti-

fastidia, si quæ subierint, pellat; animos exhilaret, spiritum alat, & ad grauiores monasticæ disciplinæ actus vires adaugeat.

9 In extraordinarijs recreationibus Magister veniam dabit, aut si opus fuerit, iubebit, vt Nouitij inter se amanter modesteque verba faciant. Vt genus aliquod honesti ludi, puta lapidum iactus ad aliquam metam, vel alium similem actum, vel coniuncti omnes, vel in numeros discreti exerceant. Vt simul omnes, aut bini, terni, vel vt sors tulerit, alio numero sociati canant. Vt per hortum, villamve, in quam accesserint, deambulent. Vt martyria varia, quæ lætissimum, & vtilissimum spectaculum exhibent, alio exempli gratia tyrannum, alio carnificem, alio martyrem siue personas alias agente, productis varijs fidei, spei, amoris, & aliarum virtutum actibus repræsentent. Hæc ergo & alia similia Magister obseruabit, vt discipulos salubriter recreet.

10 Læta verò exercitia hæc, præter multiplicem spiritus, & corporis vtilitatem, id præstant Magistro, vt dum discipulos liberiùs pro suo vnumquemque ingenio agere sinit, quis, quisque sit, facilè perspiciat. Nusquam enim tam facilè ingenium

cuiusque exploratur, quàm vbi naturæ laxantur habenæ, & quod placet, quisque exequi sinitur. At ob rationes multas status monastici proprias, cùm quid indecorum Nouitij in ijs occasionibus admittunt, in subsequentium dierum exhortationibus Magister illum admoneat, vt ipse corrigatur, & tam ipse, quàm alij similia mala præcaueant. Quin etiam, ante solenniorum recreationum dies, fratribus omnibus modestiæ decorem commendet, vt sanctiùs recreentur. Adhuc enim ea admonitione præmissa, libertatis occasio ad ingeniorum & morum inspectionem, satis lucis afferre solet.

Cap. 12. De prudèntia ad perfectionem Nouitiorum promouendam.

1 ILlle sanè prudentissimus Nouitiorum Magister existimandus est, qui nouit excogitare, & exequi media ad discipulos breui perficiendos opportuna. Hic autem non agimus de medijs illis proculdubiò probatissimis, quæ votorum, Regulæ, Constitutionum, & Instructionum obseruatione continentur. Ea quippe media

dia in laxis quoque Religionibus præscripta sunt, & non ideò satis obseruantur: in reformatis verò ideò obseruantur, quòd ab idoneis Nouitiorum Magistris, nouelli discipuli medijs alijs planè spiritualibus ad eorum custodiam inducuntur. Atque ideò, de his medijs, quæ prudentiæ sanctorum propria sunt, nonnihil modò dicendum est.

2 Et primùm quidem det operam Magister vt discipuli maiora, quàm quæ Religio præscripsit, præstare constituant. Exiguus quippe prouentus speraretur, si ad altiora, quàm iubeantur, minimè aspirarent, quod per se perspicuum, & experientia nimis compertum est. Hanc verò magnanimitatem discipulorum cordibus ingenerabit, si exemplo ipse maiora præstiterit, & verbo mox ad imitationem Sanctorum illos animauerit: quod vniuersè dictum sit. Sed ad media aliquot peculiaria descendamus.

3 Notissima sunt media illa, quæ Congregatio nostra præscripsit, & Votis, Regulæ, Constitutionibus, ac Instructionibus adiunxit, vt non modò Nouitij verùm & professi exercerentur. Mortificationes videlicet ordinariæ, & extraordinariæ, ordinariæ, vt oculos per dies aliquot velatos, os

transuerso modico ligno auribus religato obstructum gerere; extraordinariæ, vt scapulis honestè detectis sensimq; verberatis in Refectorium ingredi, genibusq; flexis culpas suas proferre. Huius generis media quoque sunt, exercitia illa omnia, quæ in Nouitiorum Instructione, quarta præsertim parte, posuimus; siue ad orationis studium, pertineant, vt matutina, & diurna actuum in Deum directio, Dei præsentia, ordinata & perennis oratio, quæ coram altari Sacramenti à fratribus exercetur: siue ad studium mortificationis spectent; vt abstinentia, & seuerior corporis maceratio ante solennissima festa suscepta, vt certamina de rebus arduis ad passionum mortificationem fieri solita, vt vestes laceræ, vt exercitia humilia valentium, vel ægrotantium obsequijs destinata: siue ad virtutum progressum attineant; vt certamen menstruum de virtutis vnius cultu, designato præmio, propositum, vt virtutis quoq; vnius cultura per hebdomadas singulas proposita: siue ad intellectus illuminationem, & inflammationem affectus dirigantur, vt exhortationes quotidianæ, priuata colloquia, frequentissima consilia, & creber Sacramentorum vsus. Media hæc, & alia, quæ silemus,

iam

iam inter fratres nostros vim legis, longa & accurata obseruatione laudatissimæ obtinuerunt. Sed Magister alia, quæ sancto quodam artificio nouos fratres ad vlteriorem perfectionem, sine tædio, perurgeant inuenturus est.

4 Erit ergo medium vnum, ad singulos erudiendos, & solandos appositissimum, vt per dies singulos vnum, aut duos è Nouitijs priuatim vocatos instruat, & peculiaribus monitis, quibus eos magis indigere perspexerit, erudiat: atq; in hunc modum, in orbem, Nouitios omnes singulatim percurrens, ad caput redeat, rotamq; hanc semper vertat. Quàm sit autem modus hic ad promouendam perfectionem efficax, viris vel mediocriter spiritualibus manifestum est; habet enim erga vnumquemq; plus amoris, plus ponderis, & æstimationis. Exercitia quippe mediaq; communia, quod ad vnumquemq; excolendum spectat, vt experientia docuit, cum hoc medio comparari non possunt. Arripit enim quisq; quæ sibi peculiariter committuntur, multò auidiùs, quàm quæ confertim omnibus prærogari videt. Crescit reciprocus inter Magistrum & discipulos amor, crescit fiducia; enascitur inde fidelitas maior, dili-

gentia maior, quaſi de rebus ad animum cuiuſq; perficiendum ſingulari prouidentia diſpoſitis, de quibus quiſq; cùm per orbem vocabitur, rationem redditurus ſit. Ne igitur pigritetur Magiſter, ſed paſcat ſingulos, & confirmet. Quod ſi Nouitiatus numeroſus ſit, nec ob multiplices labores officium hoc præſtare poſſit: Socio probato, ac fideli, quem habebit, hunc laborem demandet, vt ſcilicet de certis capitibus, quæ ipſe Socio præſcribet, ſingulos in orbem Magiſtri nomine erudiat; & ad ipſum, quicquid nouerit, referat, vt ſingulis opportuna remedia, auxiliave prouideat.

5 Alterum medium. Per annos ſingulos quoddam examen ſiue ſcrutinium Nouitiorum faciat, deſignatis videlicet tribus, quatuorve diebus, vt quiſq; præmeditetur, qua potiſſimum paſſione acriùs infeſtetur; ac proinde, qua nàm virtute præſertim indigeat, & expleta præmeditatione, à Magiſtro vocatus, quid de ſe ſenſerit, aperiat: Vt Magiſter ipſe Nouitium ad ſui cognitionem, ac victoriam iuuet. Poſtquàm verò Nouitius, omnia retulerit, Magiſter atten[illegible] rem explorabit, & vel errantem corriget, vel benè de ſe iudicantem adiuuabit; vt per totius vitæ curſum

certiſ-

certissimè statuat, aduersùs passionem, illam, qua sentit se molestiùs vexari, bellum gerere, & ad parandam virtutem qua magis indiget conari, atque in eum finem, peculiaribus medijs à Magistro præscribendis vti. Medium hoc quàm sit vtile, nemo rationis compos ambigere potest, cùm, ad sui cognitionem, ac victoriam, plurimùm valeat. Omnibus ergo Nouitijs singulatim examinatis, & in classes iuxta, passionum virtutumq; delectum distributis, Magister proximis diebus factum examen subsequentibus, consilia in hunc modum dare poterit. Vocabit in medium, Oratorij, exempli gratia, eos, qui æstimatione sui vexati humilitatis virtute potissimùm indigent: & vna exhortatione, integra illos ad studium eius virtutis vrgebit, præscribetque media priùs accuratè perpensa, quibus per totius vitæ cursum, operam nauaturi sunt. Rationes, quibus vnius virtutis delectum, tanquàm medium ad Christianam perfectionem, breui efficaciterq; comparandam opportunissimum persuadebit, habentur in nostra Instructione Nouitiorum, tertia parte, vnde illas petere valebit. Iam verò, vt propositum molestissimæ passionis subiugandæ, & virtutis maximè necessariæ,

toto vitæ cursu, colendæ altiùs imprimatur; ad rem erit, in dicto die, omnes ad communionem solennissimam hortari, vt ante Eucharistiæ sumptionem, Conceptis verbis, cultum virtutis perennem firmiter quisque proponat, absolutisq; verbis, vt inter nos fieri consueuit, Sacramentnm sumat. Verba verò hæc, aut similia proferentur: Magistro ad fratres conuerso, Sacramentumq; supra pyxidem, aut patenam eleuatum tenente. Dulcissime Deus, ac mitissime Redemptor noster Iesu Christe, Ego Frater, N. infinita bonitate tua fretus firmiter propono, me, per totius vitæ cursum, virtuti (humilitatis) operam diligentissimè daturum; ad gloriam tuæ diuinæ Maiestatis, & purissimæ Virginis Mariæ genitricis tuæ.

6 Aliud medium erit, cuiusque Nouitij vires animi corporisq; perpendere, & monere, vt vnusquisq; aliquod pœnitentiæ genus excogitet, cuius desiderio teneatur, ad Christianæ mortificationis habitum acquirendum, carnemq; spiritui subiugandam. Monebit autem, vt singuli, postquàm rem cogitauerint, scripto notent, quod agere, (si obedientia annuerit) apud se statuerint, & ad ipsum, cùm vocati fuerint, deferant. Scripta ergo ad

se

se perlata perleget, & moderabitur, ita, vt neq; corpus nimis eneruet, neq; verò omnia prorsus improbet, aut neget. Magni quippe ponderis est, pueros crucis mortificationi assuescere. Propendeat verò in partem mitiorem, vt modicum sit, quod concedit: Sic enim prudenter sperare poterit Nouitios, quod semel statuunt, vbiq; ad senectutemq; vsque seruaturos. Quando verò illos alijs laboribus exercuerit, vel alijs animi anxietatibus, aut temporis iniuria, puta nimio æstu afflictos conspexerit, meminerit præcipere, vt ijs diebus, decretam corporis macerationem, puta catenulam, cilicium, vel ieiunium supererogationis intermittant. Iam autem per se planum est, à proposito hoc, tempus infirmitatis, excipi. Excipitur quoque tempus, quo, vel ex voto, vel ex præcepto, aut consilio obedientiæ aliquid magis vel æque asperum præstant. Excipitur præterea nouum Superioris mandatum, quod iustis de causis fratribus, iam professis, & alijs grauioribus occupationibus intentis imponi posset. Quibus omnibus rectè consideratis remanet moderatum quoddam sanctæ mortificationis exercitium, quod firmiter arreptum, & perseueranter obseruatum carnis

equum

equum fallacem domat, & immensa spiritus bona producit.

7 Aliud medium erit, trium capitum principalium præscriptio, quomodo scilicet se erga Deum erga seipsos, & erga proximos perfectè gerere debeant. Designatis nempe paucissimis regulis, quas ad cor in Deum erigendum, ad seipsos intrinsecùs, & extrinsecùs ordinandos, & ad bonam cum proximo conuersationem ex grauitate ac hilaritate compositam exercendam obseruare conentur. Exemplum sit. Ad cor in Deum erigendum, multiplex actus fidei, spei, amoris, & contritionis cum solita Dei præsentia coniunctus. Ad seipsos ordinandos, multiplex abnegatio proprij appetitus, puta septies saltem, aut octies in singulos dies repetita, & cum peculiari oculorum, & linguæ custodia conciliata. Ad conuersationem proximorum, sermo parcus, & spiritualis, & cura proximis cedendi, & placendi, quoad, salua disciplina monastica, licebit. Etenim siquis pauca hæc monita tenaciter apprehenderet, methodicè proficeret, & breui perfectus euaderet.

8 Aliud medium erit extraordinaria communio ijs, qui aliquid solito maius & sanctius egerint, præmij loco concessa. Solito

lito

lito maius, & sanctius intelligimus, orationem longiorem, abstinentiam rigidiorem, strictius silentium, modestiam perfectiorem aliaq; similia. Medij huius vtilitas ex eo, perspicitur, quòd in aliorum exemplum cedit. Cæteri quippe Nouitij, vnum præ cæteris Sacram Eucharistiam sumere cernentes, causamq; in cultu perfectiore virtutum positam esse scientes, proculdubiò æmulationis stimulo tangentur.

9 Aliud medium erit, sponsio de alicuius virtutis exercitio prudenter facta. Prudenter scilicet facta: quia nonnulli spirituales viri cursum perfectionis incitaturi, sponsiones simul innumeras de plurimarum virtutum cultura in calore spiritus faciunt; cùm exploratum sit, eos non modò tot tantarumq; virtutum studium non posse iuxta sponsionis modum explere, verùm neque iuxta humanam fragilitatem tot virtutum posse meminisse. Quocirca eiusmodi sponsiones pereunt cum sonitu verborum, quæ in ijs faciendis feruenter proferuntur. Sponsio ergo, quam promouendæ perfectioni medium appositum esse dicimus, multiplex esse non debet. Sed vna vel altera virtute, eaq; simplicissima: vt scilicet animus tanto plùs virium

ad

ad opus vnum conferat, quantò minùs rerum multitudine dissipatur. Proponet ergo Magister cum ei expedire videbitur silentij, exempli causa, certamen extraordinarium, ad quindecim, aut viginti dies, proposito, v. g. trium Missarum præmio ei, qui perfectissimè omnium à verbis abstinuerit. Dabitq; operam hoc & similibus alijs medijs adeò discipulos vrgere; vt si excedendum sit, nimia potiùs tenacitate mediocritatem excedant. Hi quippe sunt excessus in Nouitijs laudati qui ad tenendum, reliquo vitæ cursu, medium destinantur. Sponsiones igitur hæ sic fiant, vt Magister à discipulis extrema propemodum requirat. Sic inter nostros, Nouitij ita sanctè silere solent, vt per menses multos, solo cum Magistro verba necessaria faciant: in cæteris verò occasionibus, nutibus, pro verbis vtantur.

10 Aliud medium, vt in solennioribus festis, qualia sunt Paschata, & alia similia, coram Oratorij altari, vel alibi Magistro dictante Nouitij omnes egregios fidei, spei, amoris, contritionis, magnanimitatis, & aliarum virtutum actus, additis quoque gestibus idem significantibus, multa cum animorum, & corporum alacritate producant. Nam præter animorum commo-

tionem,

tionem, quæ (vt dicitur) ad vocem populi solet esse maxima; animi benè ad res diuinas affecti, in eorum dierum recreationibus, religiosiùs agunt. Ad rem hanc procuIdubiò conferent virtutum acclamationes, & anathematismi vitiorum; de quibus in penultimo huius libri capite scribemus. Huic medio annectimus aliud nostris fratribus vsitatum, diebus festorum solennium, quando scilicet Magister ostenso Sacramento nonnullos *fidei*, *spei*, *amoris*, *contritionis*, aliarumve virtutum actus ardenter profert, omnibus simul fratribus eadem Magistri verba repetentibus: moxq; communio celebratur.

11 Aliud medium, vt Magister quasi militum ductor, qui suos milites ad vrbem expugnandam, pro concione, adhortatur, Nouitios exhortatione in id facta, vehementer impellat, ad virtutum aliquam eximiam, puta, diuinam charitatem fortissimis cordis motibus, per quos cœlum violenter rapitur, postulandam; & per dies aliquot, puta, octo, aut decem, detecto quotidie per horam dimidiam Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento omnes ad spem inuictissimam concipiendam, & cor, modico illo tempore validissimè in Deum erigendum exhortetur, peractaq; admonitione

nitione breuissima simul cum eis intentissimè oret. Medium hoc planè efficax est, ad animos extimulandos: & præter bona alia multa, quæ parit, singulare hoc bonum affert, vt Nouitij, perfecti oratores euadant. Ex vno quippe huiusmodi conatu, & experimento, cor sursum ferri, & languorem, capitalem orationis inimicum, depellere discit: atque adeò, statas quotidianæ orationis horas, vtiliùs, quàm dici possit, insumit. Ex quo efficitur, vt occasione huius medij, vel alterius similis, multi è Nouitijs, incredibili cordium, corporumq; mutatione, ad totius vitæ processum, velut in Angelos transformentur. Dabit autem operam Magister cùm hoc medio vti decreuerit, in conspicuo omnibus Nouitijs loco, se ad eam dimidiam orationis horam ita corpore, vultuq; coaptare; vt discipuli eius spiritum, & positum, seu compositionem corporis imitantes, omnem deformitatem, inquietudinem, strepitumq; vitare, & quasi rem seriam acturi, se aptare condiscant. Monebit autem, ne nimio corporis, capitisq; conatu orent: ijs quippe in occasionibus noui fratres adhuc spiritualium rerum ignari, naturam lædere solent.

12 Media hæc, ad exemplum, proposuimus, vt

vt Magister prudens his vtatur, & alia, horum occasione, per se inuenire curet, ad spiritum alendum, & perficiendum. Patres certè nostri status monastici conditores media multa austeriora ad hunc eundem finem exercuerunt. Quosdam enim funibus ligatos in medium monachorum cœtum produci, atque ibi culpas grauiores confiteri iubebant. Alios è monachorum cœtu, velut Congregatione iustorum indignos, extra Cœnobij portas pellebant. Alios ridiculè indutos, tanquàm amentes, ad medios populos destinabant. Alios insontes seuerissimis pœnis exercebant. Hæc & alia similia fortissimis Christi militibus digna præstabant, qui disciplinæ monasticæ laude claruerunt: nos verò delicati milites leuiora experimenta vix ferimus. Benè est, vt (Dei gratia) in Religione nostra Beatæ Virginis, & fundatricis nostræ Teresiæ Sapientia & labore, multa quæ Patribus antiquis erant in vsu, suscitata & in morem inducta sint: optandumq; est, vt Religiosi omnes, Magistri præsertim Nouitiorum, ad hanc gloriam maximam, Ecclesiæ toti vtilissimam aspirent.

13 Nouissimum prudentiæ consilium, quod hic Magistro impensè commendamus est, oratio

oratio assidua, qua cum gemitibus multis à Clementissimo Deo, ac Redemptore nostro Iesu Christo, spiritum Sapientiæ, & gratiam ad spiritus instruendos, & discernendos, & Christianam perfectionem promouendam, instantissimè postulet. Ad functionem quippe tam piam, & grauem, credendum est, præsentissimum Dei auxilium affuturum, si, vt par est, cum fide, ac perseuerantia postuletur.



PARS



PARS TERTIA

De Doctrina Nouitijs tradenda.



Cap. 1. De communibus doctrinæ capitibus.

1 

AGNA sanè doctrinæ pars in bono delectu posita est. Mundus quippe libris, & scholis plenus est; & tamen paucissimi ad veram sapientiam, hac præsertim ætate pertingunt. Quocirca Magister certò apud se

statuat, rem Deo acceptissimam Religioniq; saluberrimam se facturum, si doctrinæ tradendæ rationem habeat, & prudenter eligat.

2 Ponendum est hic, Nouitiorum Magistrum insigni doctrina excultum esse debere: non enim virtutes tantummodò egregiæ, quales in parte prima depinximus, verùm & eximia quoq; doctrina, ad discipulos illuminandos, perficiendosq; requiritur. Quapropter eæ Religiones, quæ auctiore spiritu Dei aguntur, in Magistros nouorum fratrum, viros doctissimos assumunt. Cuius certè consilij ratio in promptu est, quia sicut ad rudes animos excolendos opus est mira prudentia ita ad implexas multiplices quæstiones subinde exortas dissoluendas, præsertim, quando Nouitij nonnulli doctrina pollent, & in humilitatis officio continendi sunt, singulari scientia sœpissimè vtendum est: & nisi gratia Dei copiosissima suppleat, quod scientiæ deesse solet, Magisterium istud sua auctoritate, ac decore, ac proinde fructu inde prouenturo proculdubiò caret. Experientia quoq; hoc ipsum conuincit: vix enim dici potest, quantò altiùs imprimatur Instructio Magistri quem non modò spiritualem, verùm & doctum discipuli nouerunt,

runt, quàm illius, cui alterutrum deesse conspiciunt.

3 His ergo positis Magister ad sana dogmata Nouitijs consentanea & ad docendi methodum animum aduertat: quæ sunt duo capita, ad quæ omnis penè doctrinæ tradendæ ratio reducitur. de primo nunc, de secundo, in proximo capite scribemus. Et quidem primum caput, quod sanam consentaneamq; discipulis doctrinam complectitur, quod ad primam sui partem spectat, nempe, vt sana tutave doctrina sit, non prolixè à nobis tractandum est; credendum quippe, nihil non pium ac tutum eiusmodi auditoribus prædicandum, aut si fortè per incogitantiam labatur, à Magistro humili corrigendum, ne simplicibus animis, quicquid dicitur, velut oraculum accipientibus noceat. Secunda potiùs huius capitis pars, nimirum, vt doctrina Nouitijs consentanea sit, longiorem speculationem requirit.

4 Huius verò speculationis duplex labor est, vnus in designandis ijs, quæ proportionem habeant, alter in ijs excludendis, quæ à proportione discrepant. Proportionem sanè habet doctrina multiplex de orationis studio, de mortificandis passionibus, de virtutibus acquirendis, de modo resistendi

tentationibus, de ratione rectè, ac fructuosè confitendi, Eucharistiamq; sumendi, de modo sacrum audiendi; de ratione religiosè recitandi, vtiliterq; legendi, de directione actuum in Deum, de vsu præsentiæ Dei, alijsq; similibus: qui certè campus & latissimè patet, & extra controuersiam, alijs doctrinis anteponendus est. Hunc ergo campum Magister perambulet, & Nouitios ea fœcunditate abundè pascat.

5 Alias verò doctrinas, vel subtilitate, vel dicendi copia laudatas, quibus capita orationis, & compunctionis studio dedita obtunduntur, ne nominet quidem. Genus enim quoddam est adulterandi verbum Dei, conceptus Metaphysicos, & Rethoricis exornationibus artificiosè coloratos, modò genitis in Christo infantibus, prædicare. Grauia, sancta, simplicia, spiritu Dei afflante prolata, pastus proprius Nouitiorum est. Huc spectat aliqua Sacræ scripturæ lectio, qua Magister nonnunquam vti poterit, id primum obseruãs, vt ad spiritum Dei alendum illam nouis fratribus attemperet. Idemq; ad proportionem de alijs pijs lectionibus ad culturam Nouitiorum, Magistri sententia, pertinentibus, afferendum est.

Cap.

Cap. 2. De modo doctrinæ tradendæ, siue de methodo exhortationum.

2 PArùm certè proderit, exactè nosse, quid sit prædicandum nisi modum benè prædicandi quis nouerit. Quocirca de methodo, vt in capite proximo polliciti sumus, nunc agendum est. Principiò igitur Magistrum in Domino vehementer hortamur, ne fortuitò procedat, & absque methodo, prout, sors tulerit, exhortari, satis esse censeat. Sic enim, nunquam discipulos satis erudiet, dogmata confundet, nihil certi Nouitij è concione reportabunt, & anno expleto rogati de doctrina tradita, respondebunt profectò, se nihil didicisse; vix enim, incomposito illo exhortandi modo, aliquid se discere depræhendunt.

2 Loquatur ergo à consilio, & tractatum aliquem ex ijs, quos recensuimus à principio vsque ad finem persequatur: illoq; absoluto alium incipiat similiter, & absoluat. Exemplum sit, tractatus Orationis à primordio, ad finem vsque disertè expositus, & discipulis coaptatus, ita vt absoluto il-

lo, partes orationis exercere, communes orantium errores vitare nouerint. Exemplum alterum sit, tractatus de passionibus ab initio ad finem vsque percursus, & Nouitijs adeò distinctè traditus, vt eo audito, iam seipsos introspicere passiones suas dignoscere, & aduersùs eas bellum gerere possint. Idem pariter, de tractatione alia qualibet dicendum, nempe, vt si de virtute aliqua, puta, de Obedientia dicere incipiat, principalia eius virtutis capita exponat, & ponderet; ita vt Nouitij, quid obedientia sit, quæ circumstantiæ ad perfectum eius vsum requirantur, quæ sint vitia obedientiæ integritatem corrumpentia, pernoscant. Hoc quippe modo, mirum dictu est, quantùm in monasticæ disciplinæ peritia, praxiq; proficiant. Profectò breuiùs, quàm inexperti credant, noui fratres purgantur, & illuminantur & non modica ex parte perficiuntur.

3 Neque huic doctrinæ methodo obstat occasio multiplex occurrentes Nouitiorum culpas corripiendi; quarum correptio si differretur, restincto illarum sensu, aut inutilis, aut parùm vtilis foret: quia correptio ordinariè breuis esse debet, ac proinde tempus persequendis tractatibus cœptis non adimit: aut certè, si ob circum-

stantias

stantias correptio alicuius culpæ integram exhortationem exposcat, non inde concluditur, vt passim id contingat, & omnis exhortationum ordo perturbandus sit.

4 Iam igitur hoc posito, vt Magister non fortuitò prædicet, superest vt aliam modi seu methodi obseruationem accipiat, quæ non in rerum, quæ tractantur, ordine, sed in ipso dicendi modo consistit: qui certè modus licet non sit omnibus communis (Dei quippe donum est) est tamen absque dubio mirabilis methodi perfectio, quoad fieri potest, à Magistris omnibus exquirenda. Modus ergo hic ex rationum connexione, actionum decore, verborumq; proprietate conflatur. Connexio rationum mirificè prodest, ad erudiendum, & illuminandum, decor actionum ijs quæ dicuntur vitalem quandam vim ingenerat, quę ad mouendum magnopere confert verborum proprietas proculdubiò delectationem parit.

5 Studeat ergo Magister quæ dicturus est, aptè disponere, rationesq; paucas, & expensas ad exhortationes singulas connectere. Studeat decoris gestibus proferre, vultum, vocem, totiusq; corporis motum, loco & personis attemperare, excessum, vehementiam, vocis elationem nimiam,

quę ad mites Nouitiorum animos instruendos minimè necessaria sunt, vitare. Studeat denique verba propria sine affectatione sententijs adaptare, superflua quæq; præcidere, doctrinam, quæ distinctè tradi debet, verborum confusione non obtenebrare. Et quidem obseruationes hæ ex ipsa benè dicendi arte sponte sua nascuntur: Magister verò his contentus esse non debet: sed diuinæ gratiæ auxilio debet inniti; vt si talento careat, spiritus diuinus copiosiùs adsit, si habeat, spiritu eodem dotes naturæ perficiantur, ad animos discipulorum excolendos.

Cap. 3. De diuersis exhortationum modis.

1 CVm exhortationes Nouitiorum quotidianæ esse debeant, vt ex reformatarum Religionum vsu perspici potest: opera nauanda est, vt fastidium, quod forma vna semper repetita generat, varietate extenuetur. Quocirca Magister studeat nouos interdum modos excogitare, qui animos alliciant, & nouitate intercalata delectent. Nemini quippe dubium est, quin delecta-

tio

tio vtilitati admista id boni præstet, vt quæ vtilia sunt, & obrepente tædio minùs vtiliter ab auditoribus acciperentur, auidiùs, ac proinde fructuosiùs accipiantur, quando, absque molestia, immò cum voluptate traduntur.

2 Magister ergo, præter communem dicendi morem, qui si bonus sit, à discipulis perceptus & ex forma cognitus, sine ambiguitate, prodest: vtetur nonnunquam modis alijs, qui Nouitijs, ex consuetudine noti non sint. Exemplum sit, si fratribus circumsedere iussis, Magister in media velut area sedens, pictam v. g. hominis imaginem extensa carta in solo iacentem interpretetur; omnibus scilicet attentè spectantibus, ipsoq; arundine, seu virga aliqua in id coaptata, partes hominis indicante, vbi scilicet passiones excitentur, vbi sit orationis sedes, vbi rerum imagines formentur. Hac enim arte animi capiuntur, delectantur, breuiusq; & faciliùs quàm voce tenus illuminantur, & salutarem doctrinam imaginibus expressam firmiùs, diutiusq; conseruant: quod experientia satis compertum est.

3 Modus alius extraordinarius sit, designatis tribus, quatuorve Nouitijs in Oratorij medio sedere iussis, & certas sibi ante id

id tempus à Magistro traditas interrogationes ad omnium instructionem proponentibus; disertè vnicuiq; respondere, ac doctrinam vniuersis fratribus ea forma delectabiliorem efficere. Exemplum sit, si vnus è quattuor in medio existentibus sciscitetur, qua ratione orationis mentalis partes disponendæ, ac exercendæ sint; si alter roget, quali Dei præsentia in officio diuino persoluendo, sit vtendum. Si alius petat, quo pacto iræ passio compescenda sit. Si denique alius quærat, quænam sint perfectæ obedientiæ conditiones, aut circumstantiæ, quæ passim exerceri debeant. Ecce, ex occasione interrogationum Magister doctrinam suauiter variatam discipulis vtilius tradet, quàm si eandem solito more semper tradere perseueraret.

4 Modus alius esto, vnum è Nouitijs interrogare, quid v. g. de statu monastico sentiat, & vel errantem corrigere, vel rectè dicentem adiuuare, amplificata scilicet doctrina, eo modo, quem Magister ipse ad exhortationem præmeditatus fuerat, decernens de bono status monastici disserere. Etenim, vel solus ille modus exhortationem incipiendi fratres attentiores efficit.

5 Modus alius à loco extrinsecùs affixus sit, Orato-

Oratorium à consilio, præ diebus alijs, ornare, floribusve inspergere, ita vt fratres inopini locum illum gratiorem solito inueniant. Ex hoc enim ipso, evestigiò conijciunt, aliquid solito maius ibi agendum esse; ac per hoc auidiùs animos exhortationi adaptant, doctrinamq; accuratiùs ponderant. Erit autem ad rem hoc vti modo, cùm Magister aliquid magni ponderis Nouitiorum animis altiùs imprimere cupit.

6 Modus alius efficax valde in sacræ communionis opportunitate inest: vt scilicet statim à Sacramenti receptione, antequàm fratres ab Oratorio recedant, Magister benè tunc affectos, ac molles exhortetur. Porrò rem esse vtilissimam & ratiò, & experientia docet.

7 Modus alius compendiosus sit, selecta, exempli gratia, virtute aliqua, de qua Magister verba facere decreuit; fratres genua flectere iussos breuissimè hortari, & maiorem temporis partem producendis virtutis illius, & aliarum similium actibus impendere: ita nimirum vt Magister præeat dicendo affectusq; excitando, discipuli verò respondeant, firmissimè proponendo, & omnem difficultatem, pro cultu virtutis superare decernendo. Modos hos,

ad exemplum propoſuimus: prudens verò Magiſter his vti, aliosq; inuenire valebit.

Cap. 4. De ſcopo exhortationum, & via, qua Nouitij ordinariè ducendi ſunt.

1 EXhortationum Scopus eſt Nouitios purgare, illuminare atq; perficere: purgare ſcilicet à vetuſtis vitijs, & præſentibus culpis ac ignorantia: illuminare clariſſima & formoſiſſima luce virtutum: perficere ſuauiſſimo diuini amoris, & vnionis ſtudio. Verùm diſcriminis ratio habenda eſt: quia tertium hoc, & omnium planè maximum, licèt à Nouitijs quoque ſit optandum, parcè tamen exercendum eſt, cùm ſit opus perfectiorum, & ipſi perfecti non ſint. Debent illi ſanè à principio inſtrui, vt actus omnes ſuos amore Dei, ſiue propter Deum efficere conentur. Etſi enim Incipientes ſint, non ob id finem inſpicere non debent: ſi enim diligunt Deum ſuper omnia, quippe qui aliter, ne Incipientes quidem eſſent; æquum erit, vt propter illum omnia agere meminerint, quem ſuper omnia, & propter quem omnia diligere cœperunt. At

caueant,

caueant; ne exercitia illa sublimia, quæ animas passionum victorijs, & virtutum iam luminibus illustratas decent, audacter attingant: Omnia quippe tempus habent.

2 Magister ergo ne permittat discipulos ordinem inuertere: sed moneat, vt oculos mentis in statum perfectorum intendentes, & eò pertingere satagentes, viam, quæ vitiorum expurgatio, & virtutum acquisitio est, inuicta fortitudine conficiant. Dabitq; operam, vt similes euadant viro Sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram: Exhortationesq; in id ipsum diriget, meditationes, & exercitia pariter in eundem hunc scopum collimabit.

3 Cauebit igitur errorem illum enormem, quo plerique non modò sæculares, Verùm & Religiosi apparenter spirituales tenentur: qui nescio quibus internis actibus intentissimi, de mortificandis passionibus, de propria voluntate iudicioq; abnegando, de carne maceranda, de virtutibus per sudores & agones comparandis minimè cogitant.

4 Studebit potiùs, vt Nouitij hæc omnia, quæ via vitæ arcta complectitur, mente complectantur, & exequantur, vt legitimè certent. Huc labor penè omnis debet incum-

incumbere, quia hic omnis penè difficultas ſita eſt.

5 Docebit ergo Nouitios recenter inductos initium Sapientiæ timorem ſcilicet Domini: Inſtruetq; illos quatuor nouiſsimorum meditationibus. Docebit modum mortificandi paſsiones, ac ſimul malos vitiorum habitus contrariarum virtutum actibus extirpandi. Inducet illos ſenſim in meditationem,& imitationem paſsionis Ieſu Chriſti Domini Noſtri. Et hanc methodum ordinariè ſeruabit; niſi Nouitius aliquis iuſta de cauſa, puta, quia in ſæculo hæc ipſa ſatis præſtitit, vel quia eius ſpiritus benè exploratus ſingulare quippiam perſuadet, aliter ducendus eſſet, ſanctum deniq; odium parentum, amicorum, & omnium bonorum mundi, perfectamq; renuntiationem, omnibus recenter indutis perſuadebit.

Cap. 5. De regulis in exhortatione obſeruandis.

NEminem è viris ſpiritualibus fugit, obſeruationes peculiares ad ſalubriter hortandum eſſe neceſſarias; multa quippe ibi temperanda,

randa, multa leniter, multa grauiter proferenda, multa prætereunda, multa repetenda, & alijs modis varianda.

1 Prima ergo regula sit, vt Magister amorem potiùs, quàm timorem dicendo capret. Sic enim cordium Dominus erit, & Nouitios flectet, quò voluerit.

2 Secunda regula. In correptionibus, ne vtatur verbis contumeliosis, sed suauibus, & ad cor emolliendum opportunis.

3 Tertia regula. Ne sit minax, grauia supplicia crebrò prædicens, si quis ei præcipienti non paruerit: experientia quippe constat eas minas vulgò parùm prodesse.

4 Regula. Ne vociferetur: neque enim locus, vel auditores id requirunt.

5 Regula. Ne nimis grauitèr, vel imperiosè loquatur: sic enim animos alienaret.

6 Regula. Excuset interdum culpas extraordinarias, quas commissas fuisse nouit, aiens difficilè creditu esse, eas, nisi per incogitantiam, admissas fuisse; & mox sic excusatas, & à personis abstractas, vehementer execretur.

7 Regula. Leuiores imperfectiones, in quas aliquis sæpe monitus relabitur, sæpe in exhortationibus dissimulet: maius quippe

pe scandalum seu damnum culpa sæpe repetita, & notata alijs infert: quàm sit bonum quod correptio crebrò repetita relabenti affert. Priuatim verò illum admonebit.

8 Regula. Religionis amorem,& minimarum quoq; cæremoniarum æstimationem sæpe persuadeat, & repetat.

9 Regula. Verarum virtutum amorem, culparum, & imperfectionum odium frequenter commendet.

10 Regula. Ante solennissima festa, hortabitur ad idoneam præparationem, leui aliqua re, puta trina prostratione, vel actu alio simili per dies aliquot communiter iniuncto, ad spiritum excitandum, vt maiora discipuli priuatim poscant.

11 Regula. Hortabitur crebrò ad regularem obseruantiam, vt fratres celerrimè in actus communes, signo dato, conueniant, & tabellas ad matutinum & Orationem pulsari solitas arripiant.

12 Regula. Monebit frequenter, vt perennis illa oratio, quæ à fratribus nostris coram Sacramento fieri consueuit, fidissimè exerceatur.

13 Regula. Hortabitur sæpe, modosq; præscribet, ad modestissimè cum alijs agendum, siue cum Religiosis, siue vbi occasio

id

id tulerit cum ſæcularibus : neque Nouitios rudes, & inſuaues eſſe patietur.

14 Regulas has exempli cauſa propoſitas, aliaſq; ſimiles, quas per ſe Magiſter inueniet, ad fratrum culturam obſeruabit.

Cap. 6. De exigenda ratione exhortationum.

1 Monebit Magiſter ne Nouitij, ſæcularium more, audiendis exhortationibus aſſueſcant; quaſi ſatis eis ſit, modico illo tempore, quo fit exhortatio, ad pietatem inflammari, neque aliud inpoſterum proſpicere. Sic enim Magiſtrum audire debent, vt ſcientiam Sanctorum ediſcant; & quæ didicerint, ad poſteriorem vſum conſeruent.

2 Exiget ergo nonnunquam, eorum, quæ dixit, rationem, vt diſcipulos vigilantiores efficiat; monebitq; vt ſelectiſsimas aliquot exhortationum ſententias, aut verba ſacræ ſcripturæ, vel Sanctorum quibus Nouitij ſe commoueri ſenſerunt, ſcripto notent: & ad eas relegendas, tempore præſertim ariditatis, inducat.

3 Quàm ſit autem rationi conſentanea per-

tentationibus, de ratione rectè, ac fructuosè confitendi, Eucharistiamq; sumendi, de modo sacrum audiendi, de ratione religiosè recitandi, vtiliterq; legendi, de directione actuum in Deum, de vsu præsentiæ Dei, alijsq; similibus: qui certè campus & latissimè patet, & extra controuersiam, alijs doctrinis anteponendus est. Hunc ergo campum Magister perambulet, & Nouitios ea fœcunditate abundè pascat.

5 Alias verò doctrinas, vel subtilitate, vel dicendi copia laudatas, quibus capita orationis, & compunctionis studio dedita obtunduntur, ne nominet quidem. Genus enim quoddam est adulterandi verbum Dei, conceptus Metaphysicos, & Rethoricis exornationibus artificiosè coloratos, modò genitis in Christo infantibus, prædicare. Grauia, sancta, simplicia, spiritu Dei afflante prolata, pastus proprius Nouitiorum est. Huc spectat aliqua Sacræ scripturæ lectio, qua Magister nonnunquam vti poterit, id primum obseruãs, vt ad spiritum Dei alendum illam nouis fratribus attemperet. Idemq; ad proportionem de alijs pijs lectionibus ad culturam Nouitiorum, Magistri sententia, pertinentibus, asserendum est.

Cap.

Cap. 2. De modo doctrinæ tradendæ, siue de methodo exhortationum.

2 PArùm certè proderit, exactè nosse, quid sit prædicandum nisi modum benè prædicandi quis nouerit. Quocirca de methodo, vt in capite proximo polliciti sumus, nunc agendum est. Principiò igitur Magistrum in Domino vehementer hortamur, ne fortuitò procedat, & absque methodo, prout, sors tulerit, exhortari, satis esse censeat. Sic enim, nunquam discipulos satis erudiet, dogmata confundet, nihil certi Nouitij è concione reportabunt, & anno expleto rogati de doctrina tradita, respondebunt profectò, se nihil didicisse; vix enim, incomposito illo exhortandi modo, aliquid se discere deprehendunt.

2 Loquatur ergo à consilio, & tractatum aliquem ex ijs, quos recensuimus à principio vsque ad finem persequatur: illoq́, absoluto alium incipiat similiter, & absoluat. Exemplum sit, tractatus Orationis à primordio, ad finem vsque disertè expositus, & discipulis coaptatus, ita vt absoluto il-

lo, partes orationis exercere, communes orantium errores vitare nouerint. Exemplum alterum sit, tractatus de passionibus ab initio ad finem vsque percursus, & Nouitijs adeò distinctè traditus, vt eo audito, iam seipsos introspicere passiones suas dignoscere, & aduersùs eas bellum gerere possint. Idem pariter, de tractatione alia qualibet dicendum, nempe, vt si de virtute aliqua; puta, de Obedientia dicere incipiat, principalia eius virtutis capita exponat, & ponderet; ita vt Nouitij, quid obedientia sit, quæ circumstantiæ ad perfectum eius vsum requirantur; quæ sint vitia obedientiæ integritatem corrumpentia, pernoscant. Hoc quippe modo, mirum dictu est, quantùm in monasticæ disciplinæ peritia, praxiq; proficiant. Profectò breuiùs, quàm inexperti credant, noui fratres purgantur, & illuminantur & non modica ex parte perficiuntur.

3 Neque huic doctrinæ methodo obstat occasio multiplex occurrentes Nouitiorum culpas corripiendi; quarum correptio si differretur, restincto illarum sensu, aut inutilis, aut parùm vtilis foret: quia correptio ordinariè breuis esse debet, ac proinde tempus persequendis tractatibus cœptis non adimit: aut certè, si ob circum-

stantias

ſtantias correptio alicuius culpæ integram exhortationem expoſcat, non inde concluditur, vt paſſim id contingat, & omnis exhortationum ordo perturbandus ſit.

4 Iam igitur hoc poſito, vt Magiſter non fortuitò prædicet, ſupereſt vt aliam modi ſeu methodi obſeruationem accipiat, quæ non in rerum, quæ tractantur, ordine, ſed in ipſo dicendi modo conſiſtit: qui certè modus licet non ſit omnibus communis (Dei quippe donum eſt) eſt tamen abſque dubio mirabilis methodi perfectio, quoad fieri poteſt, à Magiſtris omnibus exquirenda. Modus ergo hic ex rationum connexione, actionum decore, verborumq; proprietate conflatur. Connexio rationum mirificè prodeſt, ad erudiendum, & illuminandum, decor actionum ijs quæ dicuntur vitalem quandam vim ingenerat, quę ad mouendum magnopere confert verborum proprietas proculdubiò delectationem parit.

5 Studeat ergo Magiſter quæ dicturus eſt, aptè diſponere, rationesq; paucas, & expenſas ad exhortationes ſingulas connectere. Studeat decoris geſtibus proferre, vultum, vocem, totiusq; corporis motum, loco & perſonis attemperare, exceſſum, vehementiam, vocis elationem nimiam,

quę ad mites Nouitiorum animos instruendos minimè necessaria sunt, vitare. Studeat denique verba propria sine affectatione sententijs adaptare, superflua quæq; præcidere, doctrinam, quæ distinctè tradi debet, verborum confusione non obtenebrare. Et quidem obseruationes hæ ex ipsa benè dicendi arte sponte sua nascuntur: Magister verò his contentus esse non debet: sed diuinæ gratiæ auxilio debet inniti; vt si talento careat, spiritus diuinus copiosiùs adsit, si habeat, spiritu eodem dotes naturæ perficiantur, ad animos discipulorum excolendos.

Cap. 3. De diuersis exhortationum modis.

1 CVm exhortationes Nouitiorum quotidianæ esse debeant, vt ex reformatarum Religionum vsu perspici potest: opera nauanda est, vt fastidium, quod forma vna semper repetita generat, varietate extenuetur. Quocirca Magister studeat nouos interdum modos excogitare, qui animos alliciant, & nouitate intercalata delectent. Nemini quippe dubium est, quin delectatio

tio vtilitati admista id boni præstet, vt quæ vtilia sunt, & obrepente tædio minùs vtiliter ab auditoribus acciperentur, auidiùs, ac proinde fructuosiùs accipiantur, quando, absque molestia, immò cum voluptate traduntur.

2 Magister ergo, præter communem dicendi morem, qui si bonus sit, à discipulis perceptus & ex forma cognitus, sine ambiguitate, prodest: vtetur nonnunquam modis alijs, qui Nouitijs, ex consuetudine noti non sint. Exemplum sit, si fratribus circumsedere iussis, Magister in media velut area sedens, pictam v. g. hominis imaginem extensa carta in solo iacentem interpretetur; omnibus scilicet attentè spectantibus, ipsoq; arundine, seu virga aliqua in id coaptata, partes hominis indicante, vbi scilicet passiones excitentur, vbi sit orationis sedes, vbi rerum imagines formentur. Hac enim arte animi capiuntur, delectantur, breuiusq; & faciliùs quàm voce tenus illuminantur, & salutarem doctrinam imaginibus expressam firmiùs, diutiusq; conseruant: quod experientia satis compertum est.

3 Modus alius extraordinarius sit, designatis tribus, quatuorve Nouitijs in Oratorij medio sedere iussis, & certas sibi ante id

Oratorium à consilio, præ diebus alijs, ornare, floribusve inspergere, ita vt fratres inopini locum illum gratiorem solito inueniant. Ex hoc enim ipso, è vestigiò conijciunt, aliquid solito maius ibi agendum esse; ac per hoc auidiùs animos exhortationi adaptant, doctrinamq; accuratiùs ponderant. Erit autem ad rem hoc vti modo, cùm Magister aliquid magni ponderis Nouitiorum animis altiùs imprimere cupit.

6 Modus alius efficax valde in sacræ communionis opportunitate inest: vt scilicet statim à Sacramenti receptione, antequàm fratres ab Oratorio recedant, Magister benè tunc affectos, ac molles exhortetur. Porrò rem esse vtilissimam & ratiò, & experientia docet.

7 Modus alius compendiosus sit, selecta, exempli gratia, virtute aliqua, de qua Magister verba facere decreuit; fratres genua flectere iussos breuissimè hortari, & maiorem temporis partem producendis virtutis illius, & aliarum similium actibus impendere: ita nimirum vt Magister præeat dicendo affectusq; excitando, discipuli verò respondeant, firmissimè proponendo, & omnem difficultatem, pro cultu virtutis superare decernendo. Modos hos,

ad

ad exemplum propoſuimus : prudens verò Magiſter his vti, aliosq; inuenire valebit.

Cap. 4. De ſcopo exhortationum, & via, qua Nouitij ordinariè ducendi ſunt.

1 EXhortationum Scopus eſt Nouitios purgare, illuminare atq; perficere: purgare ſcilicet à vetuſtis vitijs, & præſentibus culpis ac ignorantia: illuminare clariſſima & formoſiſſima luce virtutum: perficere ſuauiſſimo diuini amoris, & vnionis ſtudio. Verùm diſcriminis ratio habenda eſt: quia tertium hoc, & omnium planè maximum, licèt à Nouitijs quoque ſit optandum, parcè tamen exercendum eſt, cùm ſit opus perfectiorum, & ipſi perfecti non ſint. Debent illi ſanè à principio inſtrui, vt actus omnes ſuos amore Dei, ſiue propter Deum efficere conentur. Etſi enim Incipientes ſint, non ob id finem inſpicere non debent: ſi enim diligunt Deum ſuper omnia, quippe qui aliter, ne Incipientes quidem eſſent, æquum erit, vt propter illum omnia agere meminerint, quem ſuper omnia,& propter quem omnia diligere cœperunt. At

caueant,

caueant; ne exercitia illa sublimia, quæ animas passionum victorijs, & virtutum iam luminibus illustratas decent, audacter attingant: Omnia quippe tempus habent.

2 Magister ergo ne permittat discipulos ordinem inuertere: sed moneat, vt oculos mentis in statum perfectorum intendentes, & eò pertingere satagentes, viam, quæ vitiorum expurgatio, & virtutum acquisitio est, inuicta fortitudine conficiant. Dabitq; operam, vt similes euadant viro Sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram: Exhortationesq; in id ipsum diriget, meditationes, & exercitia pariter in eundem hunc scopum collimabit.

3 Cauebit igitur errorem illum enormem, quo pleriq; non modò sæculares, Verùm & Religiosi apparenter spirituales tenentur: qui nescio quibus internis actibus intentissimi, de mortificandis passionibus, de propria voluntate iudicioq; abnegando, de carne maceranda, de virtutibus per sudores & agones comparandis minimè cogitant.

4 Studebit potiùs, vt Nouitij hæc omnia, quæ via vitæ arcta complectitur, mente complectantur, & exequantur, vt legitimè certent. Huc labor penè omnis debet

incum-

incumbere, quia hic omnis penè difficultas sita est.

5 Docebit ergo Nouitios recenter indutos initium Sapientiæ timorem scilicet Domini: Instruetq; illos quatuor nouissimorum meditationibus. Docebit modum mortificandi passiones, ac simul malos vitiorum habitus contrariarum virtutum actibus extirpandi. Inducet illos sensim in meditationem, & imitationem passionis Iesu Christi Domini Nostri. Et hanc methodum ordinariè seruabit; nisi Nouitius aliquis iusta de causa, puta, quia in sæculo hæc ipsa satis præstitit, vel quia eius spiritus benè exploratus singulare quippiam persuadet, aliter ducendus esset, sanctum deniq; odium parentum, amicorum, & omnium bonorum mundi, perfectamq; renuntiationem, omnibus recenter indutis persuadebit.

Cap. 5. De regulis in exhortatione obseruandis.

NEminem è viris spiritualibus fugit, obseruationes peculiares ad salubriter hortandum esse necessarias; multa quippe ibi temperanda,

randa, multa leniter, multa grauiter proferenda, multa prætereunda, multa repetenda, & alijs modis varianda.

1 Prima ergo regula sit, vt Magister amorem potiùs, quàm timorem dicendo capeet. Sic enim cordium Dominus erit, & Nouitios flectet, quò voluerit.

2 Secunda regula. In correptionibus, ne vtatur verbis contumeliosis, sed suauibus, & ad cor emolliendum opportunis.

3 Tertia regula. Ne sit minax, grauia supplicia crebrò prædicens, si quis ei præcipienti non paruerit: experientia quippe constat eas minas vulgò parùm prodesse.

4 Regula. Ne vociferetur: neque enim locus, vel auditores id requirunt.

5 Regula. Ne nimis grauitèr, vel imperiosè loquatur: sic enim animos alienaret.

6 Regula. Excuset interdum culpas extraordinarias, quas commissas fuisse nouit, aiens difficilè creditu esse, eas, nisi per incogitantiam, admissas fuisse; & mox sic excusatas, & à personis abstractas, vehementer execretur.

7 Regula. Leuiores imperfectiones, in quas aliquis sæpe monitus relabitur, sæpe in exhortationibus dissimulet: maius quippe

pe scandalum seu damnum culpa sæpe repetita, & notata alijs infert: quàm sit bonum quod correptio crebrò repetita relabenti affert. Priuatim verò illum admonebit.

8 Regula. Religionis amorem, & minimarum quoq; cæremoniarum æstimationem sæpe persuadeat, & repetat.

9 Regula. Verarum virtutum amorem, culparum, & imperfectionum odium frequenter commendet.

10 Regula. Ante solennissima festa, hortabitur ad idoneam præparationem, leui aliqua re, puta trina prostratione, vel actu alio simili per dies aliquot communiter iniuncto, ad spiritum excitandum, vt maiora discipuli priuatim poscant.

11 Regula. Hortabitur crebrò ad regularem obseruantiam, vt fratres celerrimè in actus communes, signo dato, conueniant, & tabellas ad matutinum & Orationem pulsari solitas arripiant.

12 Regula. Monebit frequenter, vt perennis illa oratio, quæ à fratribus nostris coram Sacramento fieri consueuit, fidissimè exerceatur.

13 Regula. Hortabitur sæpe, modosq; præscribet, ad modestissimè cum alijs agendum, siue cum Religiosis, siue vbi occasio

id

id tulerit cum sæcularibus: neque Nouitios rudes, & insuaues esse patietur.

14 Regulas has exempli causa propositas, aliasq; similes, quas per se Magister inueniet, ad fratrum culturam obseruabit.

Cap 6. De exigenda ratione exhortationum.

1 Monebit Magister ne Nouitij, sæcularium more, audiendis exhortationibus assuescant; quasi satis eis sit, modico illo tempore, quo fit exhortatio, ad pietatem inflammari, neque aliud inposterum prospicere. Sic enim Magistrum audire debent, vt scientiam Sanctorum ediscant; & quæ didicerint, ad posteriorem vsum conseruent.

2 Exiget ergo nonnunquam, eorum, quæ dixit, rationem, vt discipulos vigilantiores efficiat; monebitq; vt selectissimas aliquot exhortationum sententias, aut verba sacræ scripturæ, vel Sanctorum quibus Nouitij se commoueri senserunt, scripto notent: & ad eas relegendas, tempore præsertim ariditatis, inducat.

3 Quàm sit autem rationi consentanea per-

suasio hæc, ex eo perspicitur, quòd viri spirituales ex sanctorum doctrina, student ea vitare, quibus anima arescit, illa verò diligenter exquirere, quibus deuotionis sensus excitatur. Atq; ideò consilium saluberrimum est, vt Nouitius quisque à suæ renuntiationis initio huic Sanctorum doctrinæ acquiescat, & in codice notet non multas, aut longas, sed paucas breuesq; sententias, quæ cor emolliant, compunctionis sensum ingenerent, desideria æternorum bonorum excitent, mœrorem expellant, & Religiosos alacres ad omne pietatis opus expediant.

4 Verùm, quò Nouitiorum fidem & animum Magister experiatur; ad rem erit, vt omnes ad locum opportunum quandoq; conuocet, & quæ dictabit, scripto excipere iubeat. Dictabit autem pauca, & facilè selecta, quæ ipse nouit, eis profutura; monebitq; parati sint, ea, cùm rogati fuerint, fideliter referre. Hæc autem, quæ tunc suggeret, esse poterunt documenta aliqua, quæ memoria retinere, magni ponderis sit, vel verba aliqua, quibus communiter omnium Nouitiorum animos inflammatos fuisse compertum est.

5 Postquàm verò in memoriæ exercitium deue-

deuenimus, vtile consilium erit, Nouitios in propria ipsorum Instructione exercere; proposito nimirùm præmio aliquo ei, qui rogatus, de prima v.g. aut secunda Instructionis parte, summam paragraphi cuiuslibet, fideliùs, promptiùsq; retulerit. Sic enim æmulatione alterutra proficient, tempusq; in re vtilissima fructuosè insument: quod in tenera præsertim ætate maximi ponderis est.

Cap. 7. De distributione exhortationum, ac tempore exhortationi præfigendo.

1 POnendum est hic, singulis diebus, excepta die, qua Capitulum per hebdomadas singulas celebratur, exhortationem faciendam esse, quod Magister fidissimè obseruabit, ne conceptus Spiritus sancti calor elangueat. Sic autem exhortationum dies temperandi sunt, vt non semper ibi de culparum correptione agatur. Feria ergo secunda, & quarta (solenni festo, seu professionis die aliud non exigente) fratres à Zelatore, (qui erit Magistri Socius) admonitos, vel à seipsis accusatos breuiter cor-

ripiet; moxq; exhortationem habebit.

2 Feria vero tertia, & Sabbato exiget rationem de cultu virtutum, quibus eo tempore fratres studuerint, simulq; de præsentia Dei, hoc est, quo pacto ijs diebus Deum præsentem cogitare, & cor in ipsum erigere assuescant: quo item modo Dei præsentiam, cum virtute, quam per hebdomadam illam colere nituntur, conciliare studeant. Debent enim meditationes, seu bonas cogitationes à Dei præsentia enascentes ita virtuti, de qua paranda cogitant, adaptare, vt vim à præsentia Dei conceptam ad virtutem acquirendam conferant; quemadmodum fratres nostri semper consueuerunt.

3 Feria quinta, exhortatio ordinaria fiet, sicut & die Dominica, nisi concio in Ecclesia habeatur, cui, in loco à sæcularibus separato, atq; tecto, Nouitij, cum cæteris fratribus intererunt. Iam verò omnibus ijs diebus, quibus fratres Nouitij Eucharistiam sument, loco recreationis solitæ, fiet spiritualis collatio, de festo, vel Euangelio occurrente, vel de re quauis, ad spiritualem profectum opportuna, Magistro sciscitante ab vnoquoque discipulo ac denique ex collatis singulorum sententijs proposita definiente. Vbi iube-

re

re poterit, vt quisq; dubia quæuis, de exercitijs, actibus, vel vniuersè de spirituali profectu proponat; eaq; decidet, vt responso vno cuncti erudiantur. Si autem res ardua sit, responsum differat, quousque rem pertractet, &, si opus fuerit, alios consulat.

4 Quod ad exhortationis tempus spectat, vltra horam dimidiam exhortatio non procurrat, nisi extraordinaria aliqua ratio oppositum persuadeat. Eiusmodi quippe tempus sufficit ad spiritualem quotidianumq; pastum: experientiaq; constat, spirituales etiam auditores è prolixis concionibus insigne damnum accipere. Nam quod ad certam vsque metam, puta ad horam vsque dimidiam profuerat, animumq; ad pietatem excitauerat, succedente concionis æquo longioris tædio, ab anima prolixitatem fastidiente velut euomitur. Subest efficax ratio multiplex ad rem hanc persuadendam: nam cursus exhortationum, non vna tantum quadragesima, vel alio tempore definito durat, sed perennis est, ac ideò mediocritate temperandus. Præterea Nouitiorum animi non indigent proœmijs, & verborum apparatu, aut eruditione multa, quæ publicarum concionum partem non exiguam sibi vendicant;

sed mera instructione, vel modica affectus excitatione. Deinde, vel Magister suauiter dicit, vel insuauiter: si hoc secundum, perspectum est, tempus dicendi corripi debere; ne nimis displiceat, & grauet: si primum, prudentia suggerit, ne suauitatem prolixitate, siue importunitate perdat; præterquam quòd rectius consilium est, auditores audiendi cupidos, quàm saturatos relinquere. Appetentia quippe Instructionis spiritum alit, saturitas fastidium creat.

Cap. 8. De catalogo eorum, quæ à Magistro docenda sunt, cum subiectis annotationibus.

1 FRatres omnes recenter indutos instruet Christianæ doctrinæ notitia perfectiore, quàm quæ in sæculo passim habetur.

Annotatio. Fidei mysteria ità Nouitijs explicabit, vt non sola quantumuis fideli articulorum fidei memoria contenti sint; sed vt mysteriorum sensum capiant, & rationem eorum aliquam reddere norint. Expedit enim, in oblatis plerisq; occasionibus, non modò fratres Choristas, ve-

rùm

rum & laicos, & donatos Doctrinæ Christianæ præcones esse, præsertim cùm de missionibus cogitemus.

2 Docebit diuinæ legis præcepta, altiore modo, quàm qui apud sæculares in vsu est, æstimare, & in medio corde recondere.

Annotatio. Exponet breuissime Decalogi fontes & præcepta, ità vt Nouitij maiorem solito eorum notitiam pariant. Quid scilicet sit, Deum super omnia diligere, ex toto corde. Quid sit Deum colere. Quid sit proximum sicut seipsos diligere, &c.

3 Docebit votorum solennium sensum, & obligandi vim.

Annotatio. Breuiter exponet, quid sit vouere Deo, quomodo obediendum, vt voto satisfiat, quomodo sit obseruandum votum castitatis, & paupertatis, & votum item non ambiendi, quod Congregatio nostra adiecit. Si enim vota hæc in professione emissuri sunt; æquum est, illorum vim sensumq; prænoscant.

4 Docebit Regulæ obligationem & sensum ad breuissima capita redactum.

Annotatio. Sine vllis quæstionibus tutiores Regulæ interpretationes Nouitijs tradet: ostendetq; quonam modo in Regulæ transgressione peccetur.

5 Docebit Constitutionum obligationem.
Annotatio. Non est necesse Constitutionum volumen percurrere, neque verò aliquid ex eis, nisi Magister rogetur, interpretari: cùm Constitutiones eæ, quæ passim obseruandæ sunt perspicuæ sint, & in Refectorio quotidie, per capita, legantur. Illarum ergo obseruationem, æstimationemq; monebit.
6 Docebit Instructionum obseruationem.
Annotatio. Nihil hic immorari opus erit: sed Nouitios admonere, vt Instructiones officiorum, quæ exercent, fidissimè seruent; easq; statim ac officia eis, iniunguntur, attentè legant.
7 Docebit compendium Orationis, quod in Instructione Nouitiorum habetur.
Annotatio. Compendium illud complectitur, quicquid ordinariè à scriptoribus de Oratione mentali traditur. Et adiecta breui Magistri expositione Nouitij de re hac planè grauissima sufficienter instruentur.
8 Docebit modum mortificandi passiones.
Annotatio. Explanabit tractatum de passionibus, qui habetur in Instructione Nouitiorum: dabitq; operam, vt singuli, & passionum numerum, & mortificandi modos distinctè sciant; atque exerceant.
Scien-

Scientia quippe hæc proculdubiò vtilissima est.

9 Docebit modum parandi virtutes.

Annotatio. Vti poterit doctrina, quæ habetur in secunda parte Instructionis Nouitiorum: curabitq; vt interiores, & exteriores virtutum actus propriè, ac promptè producere nouerint: & vti rem summoperè necessariam eis hanc peritiam commendabit.

10 Docebit modum rectè peccata confitendi.

Annotatio. Præscribet Nouitijs conscientiam examinandi formulam ad breuissima & paucissima capita redactam. Vt scilicet per cogitationes, verba, & opera, & omissiones discurrant; & (quod caput est) rationes, siue (vt vulgò dicimus) motiua ad contritionem concipiendam in promptu habeant. Mox verò ad Magistri pedes prouoluti, præmissa dimidia Confessione generali, summa cum animi demissione culpas per supradicta capita, distinctè recenseant: sub finemq; aliquid ex anteacta vita determinatum, puta, præteritæ vitæ mendacia, proferant; totiusq; vitæ peccata vniuersè propter Deum summè dilectũ formaliter detestentur, ac inposterum non peccare certissimè statuant.

11 Docebit modum rectè communicandi.

Annotatio. Modus hic ex tribus componitur, ex idonea præparatione, ex humili, religiosaq; sumptione, ex gratiarum actione: Magister ergo doceat Nouitios idoneam præparationem, qualis esset exercitatio fidei, spei, & amoris, per multiplices actus in sanctam Eucharistiam directos: Idoneam item sumptionem cum animi demissione, ac diuinæ vnionis desiderio: debitam quoque gratiarum actionem summa æstimatione tanti doni, ac integra voluntate Deo perfectissimè placendi constantem. Coneturq; discipulos ad Sacramentorum vsum, & venerationem vehementer afficere.

12 Docebit modum Dei præsentiam vbiq; animo pertractandi.

Annotatio. Instruendi sunt Nouitij, quid Dei præsentia sit: quibus modis exercenda; quo pacto memoria retinenda: vt in eorum Instructione notatum est. Prouidebitq; Magister remedia fratribus nostris vsitata, ad Dei præsentiam iugiter recolendam, & fragilem memoriam adiuuandam: cuiusmodi sunt funiculi brachijs religati, nodi cingulorum, & alia similia.

13 Docebit matutinam, & diurnam actuum directionem.

Anno-

Annotatio. Sit Magister diligentissimus animorum in Deum excitator; & discipulos erigendæ in Deum mentis peritissimos efficiat; ita vt actus singulos expeditè in Deum referre, ac singulos in multiplices multarum virtutum fines dirigere nouerint. Eo quippe studio, & exercitio, mirum est, quantopere animus incalescat, meritaq; multiplicet.

14 Docebit modum religiosè ac fructuosè recitandi.

Annotatio. Curet Magister animis Nouitiorum modum quendam recitandi, siue psallendi verè grauem, solidum, & Ecclesiasticum imprimere. Ne scilicet in errorem illum degenerent, qui multorum animos implicuit, & capita debilia fecit. Multi nimirum officio diuino tot, tamq; multiplices, amoris, adorationis, spei, & aliarum virtutum actus admiscent, vt vix respirandi locus supersit: atque ideò sollicitè, admodum, & inquietè officium persoluunt, & caput spirituali vitæ ineptum reddunt. Sanius consilium est, quod est Ecclesiæ menti magis consentaneum: vt nempe qui officium recitant, conceptus illos ab Spiritu sancto dictatos, & vt recitentur, & cogitentur, clericis assignatos, ita mente pertractent, vt quæ dicunt, sen-

su

ſu complecti, & affectus illis diuinis ſententijs conformes excitare nitantur; paucis interdum actibus puta ſpei, amoris, timoris, intercalatis, qui neque certo numero comprehendantur, neque ad peculiaria quædam obiecta mentem diſtrahentia dirigantur. Eo quippe ipſo, quòd quis certum adorationum v. g. numerum, & certa quædam obiecta, puta primo verſu lateris Xp̄i vulnus, ſecundo manum dextram, tertio ſiniſtram ſibi præfixit, profectò ab officio diuino grauiter, vtiliterq́; dicendo longè diuertitur, & valetudini vehementer officit. Neque huic doctrinæ obſtat, Nouitiorum inſcitia, vtpote, qui pſalmorum, & aliorum librorum Canonicorum ſenſum non omninò capiant: nam & partem capiunt, & hunc recitandi modum eò dirigimus, vt proceſſu temporis omnia quę in officio diuino recitantur callere poſſint.

15 Docebit modum, quo actibus communibus intereſſe debent.

Annotatio. Percurret Magiſter communes actus, & ſpiritum proprium actus cuiuſq́; explicabit, vt exempli gratia, in Capitulo compuncti, in Refectorio temperantes, & lectioni attenti, in Recreatione hilares & modeſti ſint: atq́; ad eum

modum

modum cæteris actibus & animos fratrum, & corpora coaptabit.

16 Docebit modum agendi cum alijs Religiosis, qui sit omnino spiritualis.

Annotatio. Enitatur Magister quàm sollicitè poterit Nouitios verè spirituales efficere: vt scilicet rerum cœlestium meditatione, ac sermone delectentur. Ne videlicet, cùm colloquendi occasio se offert, statim ad res inanes ferantur, sed sponte spiritualia, quæ professionis monasticæ sunt, inter se tractent: totiusq; corporis moderatione imaginem veri Religiosi repræsentent.

17 Docebit modum agendi cum sæcularibus, qui sit parcus, & ex hilaritate ac grauitate temperatus.

Annotatio. Monebit Nouitios ad totius vitæ cursum; vt sæcularium, quantumuis propinquorum familiaritatem, (quoad per Obedientiam licebit) tanquàm rem boni spiritus inimicam vitent. Quando verò vitari non possit, parcè, comiter, & grauiter agant: semperq; illos ad pietatem verbo, siue exemplo excitare conentur.

18 Docebit & alia multa, quæ cùm minutiora sint, vix possunt ad capita certa reduci: è quibus multa in quarta parte tangemus. Iam verò ex Catalogo præmisso perspici

spici potest, quàm vigil, ac sedulus Magister esse debeat, qui adeò laboriosam, grauem, variam, atq; difficilem culturam exercet.

Cap. 9. De ijs, quæ in educatione Nouitiorum præsertim cauenda sunt.

1 AD Magistri proculdubiò doctrinam pertinet non modò nosse, quæ sint agenda (de quibus scripsimus) verùm & quæ non sint agenda, seu quæ sint fugienda pernoscere, atque monere. Et quamuis hæc penè innumera sint: Deo tamen propitio, grauiora ex ijs subijciemus; vt Magister in promptu habeat catalogum eorum malorum, quæ debet exterminare.

2 Primum malum. Infidelitas contra Magistrum. Malum hoc planè grauissimum, & velut omnium malorum, quibus Monachi vexantur, origo est. opponitur quippe bono maximo & cæterorum bonorum origini, hoc est, fidei erga eum, qui personam Christi gerit, per quem quasi per canalem quendam omnia in Nouitios fideles bona corriuantur. Expellet hoc malum

lum Magister si charitate insigni cum discipulis mitissimè versetur.

3 Secundum malum. Susurrus, quando scilicet Nouitij tentati alios verbis parùm salutaribus perturbant: & vel suæ tentationis consortes efficiunt, vel saltem à monasticæ disciplinæ studio diuertunt. Quod certè malum ingens est, & in Nouitijs natu maioribus, cùm tentantur, frequentiùs solet inueniri. Huic malo succurret Magister si mox ac aliquem eiusmodi tentatione vexatum cognouerit, per se, aut per socium fidum sibi assignatum, omnia lustret, ne alicubi ille malè affectus lateat, vbi alios inficiat: expedietq; illum multis occupationibus distinere, in locis peruijs, vbi sæpe visitetur.

4 Tertium malum. Licentia eorum, qui cum reliquorum scandalo, vel audacter loquuntur, vel operantur, omninoq; cum Magistro quasi luctantur. Permittit quippe Deus eiusmodi occasiones accidere, vt qui probati sunt, proficiant, & manifesti fiant. Huic malo fortiter obstandum est, & festinandum, vt qui proteruus est, alijsq; scandalo nocet, aut citò serioq; resipiscat, aut citò recedat. Corripiet ergo illum seuerè Magister & expulsionem prænuntiabit, nisi confestim ad se redeat. Dabitq;

ope-

operam, vt Superior omnia nouerit, & iustitiam maturet. Importuna enim hic misericordia est, cuius abusu alij audere discent.

5 Quartum malum. Singularis familiaritas eorum, qui vel ob ingenij similitudinem, vel aliam quamuis ob causam non sine aliorum nota, occasionibus oblatis, vel quæsitis, simul versari assuescunt. Malum hoc à disciplina monastica longè distat: quocirca Magister eiusmodi familiares corripiet, & vt indifferenter cum alijs versentur iniunget. Quòd si relabantur, pœnas imponet, sensimq; augebit, donec illos abiungat.

6 Quintum malum. Nimia cura sui: nonnulli quippe ex ijs præsertim, qui in sæculo diu, ac molliter vixerunt, peregrina quædam dogmata de tuenda sanitate in Religionem secum ferunt, atq; seruare student. Hi sunt hostes disciplinæ monasticę, eò sanè peiores, quò pallio sanctiore teguntur. Magister ergo illos ab hac sui cura grauiter dehortabitur, & rigidiùs exercebit: cauebitq; vigilantissimè, ne alij eam doctrinam ediscant.

7 Sextum malum. Abusus charitatis, malum scilicet affine huic proximè dicto; quod accidere solet ijs, qui cùm leuiter ægro-

ægrotauerint, nunquam (vt ita dicamus) conualeſcunt. Et inde ſubit tepor ſpiritus; orationis, chori,& cæterorum actuum odium; quaſi diſciplina monaſtica morbi cauſa extiterit. Accedit quòd culcitras, & lintea, vel alias commoditates charitate chriſtiana dignas in officinam non referunt, donec à Magiſtro moneantur. Atq; hi, cùm otiosè diſcurrant, ſub nondum recuperatæ ſanitatis prætextu, ſocios requirunt, multisq; modis animo potiùs, quàm corpore ægrotant. Erit ergo vigil Magiſter ad hos reformandos, ac ſuauiter in cæterorum ordinem redigendos. Viſitabit hos, eorumq; cellas explorabit, ac illa velut idola commoditatum cuſtodiæ legum inimica auferenda curabit.

8 Septimum malum. Nimius amor actuum minùs ſpiritualium. Experientia quippe quotidiana compertum eſt, Nouitios Choriſtas affici ad laicorum, Donatorumve obſequia; quantumuis laborioſa iis præſertim horis, quibus officium diuinum recitatur, vel fit mentalis oratio: ſpiritu ſcilicet maligno inſtigante, vt functiones eas, quæ illorum propriæ, Deoq; proximæ ſunt, tenuiter ament. Hos Magiſter ſtatim ac exploratos habuerit, admonebit, & ad Oratorium, Chorumq; reducere conabitur,

9 Octauum malum. Audacia officiorum occasione colorata. Passim quippe accidit, vt Nouitij, quibus ea officia iniunguntur, quæ in Magistri, vel Patrum præsentia non exercentur, penè omnia sibi licere existiment. Hinc efficitur, vt ministri infirmorum, (quod exempli gratia dictum sit) verbosi, contentiosi, immodesti, legum interpretes, per innumeras occasiones euadant. Hos ergo Magister crebrò ad se vocabit, & imparatos visitabit, ne dum alijs sanitatem afferre nituntur, ipsi grauiter decumbant.

10 Mala hæc, quæ ad memoriam, & diligentiam Magistri adiuuandam protulimus, alijs multis explorandis, & corrigendis viam facient. Sit igitur Magister in explorando oculatissimus, in medēdo promptissimus: vt cum Diuinæ gratiæ auxilio, quod ei proculdubiò aderit, Religionis bonum tueatur, dum Nouitios instruit, obsecrat, increpat; & nihil sedulitatis prætermittit.



PARS



PARS QVARTA

De exercitijs, & varia Nouitiorum disciplina.



Cap. 1. De electione ac exercitio virtutis menstruæ.

1 
Nitio cuiusque mensis, eliget Magister virtutem vnam, qua Nouitiorum cœtũ magis ad perfectionem promouendum existimat: & ad vniuersale certamen, eam proponet, sub verbis in Nouitiorum Instru-

ctione præscriptis. Vt, si (exempli causa) oculorum licentiam inter fratres deprehendit, Virtutem modestiæ colendam proponat: & in exhortatione eius virtutis amorem, & æstimationem discipulorum animis ingenerare conetur.

2 Monebit in mensis illius decursu, quoties ei opportunum videbitur, ne fratres virtutem initio selectam, & commendatam obliuioni tradant: verùm de illa paranda sæpe cogitent, & medijs appositis vtantur.

3 Licèt ad hanc virtutem designandam communis indigentiæ ratio habenda sit: sæpe tamen temporis ratio habenda est; incidentibus nempe festis solennissimis, atque coniunctis, quæ proprias, mysterijsq; debitas virtutes exposcunt. Sic intra mensem occurrentibus festis Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, & alijs ad eandem proportionem Natiuitati Christi penè contiguis, curet Magister lætiores virtutes assignare, quibus fratres simul festa lætissima celebrent, spirituq; proficiant.

4 Nauet operam, ne discipuli virtutis semel designatæ, atque ad culturam sub legitimo certamine propositæ ignari, expertesq; remaneant: ponderetq; occasionem proficiendi à Deo oblatam, & nouorum

militum

militum captui attemperatam: qua, si (vt decet) vtantur multiplices de virtutum agone coronas accepturi sint.

Cap. 2. De virtutis delectu per hebdomadas.

1 PRæter eam virtutem, quæ singulorum mensium certamini præfigitur, per singulas hebdomadas virtus alia ab vnoquoque seligenda est: cui, ijs paucis diebus, accuratissimè studeat.

2 Eligetur hæc virtus exhortationis tempore, pro cuiusq; desiderio ex anteacta rei meditatione concepto, quo in euentu, non eadem, vt ex se patet, ab omnibus eligetur: sed Magister à singulis, quam virtutem optent, sciscitabitur; singulorumq; optatis annuet, nisi malè eligendo errent. Vel certè Magister ipse salutarem fore vniuersis discipulis virtutem vnam conspiciens; eam omnibus, hebdomada illa, colendam iniunget.

3 Meminerit virtuti parandæ media præscribere, & ad sanctum vtilissimi huius exercitij propositum indefesse Nouitios adhortari. Ex frequentia enim electionis,

 obre-

obrepit modicæ æstimationis tentatio, quę animi vires eneruat.

4 Quando autem Nouitij singuli ordinatè interrogati virtutes diuersas eligent; docebit, quo pacto in eligenda virtute, indigentiæ propriæ rationem habere debeat: vt scilicet eam optent, qua se magis indigere cognoscunt.

5 Hortabitur, vt post eam electionem, vnusquisque in propria illorum Instructione, electæ virtutis caput legat: actus notet ac discat: rationes, quibus animus ad opus incenditur, expendat.

6 Studio, ac labore cuiusque per experimenta probato, plerumq; expediet, vt virtutem eandem quis sæpius eligat, per hebdomadas aliquot proximas; donec iterato exercitio, nonnullos, aut certè multos progressus se in ea virtute fecisse sentiat. Quod tunc præsertim expedire videtur, cùm passione aliqua, vehementiùs infestatur. Ipsa quippe vexationis magnitudo postulat, vt remedium idem, cùm appositum sit, & repetitum animam persanare possit, à Magistri quasi prudentis medici consilio identidem applicetur.

Cap.

Cap. 3. De spiritualibus Nouitiorum exercitijs, & præparatione ad professionem.

1 MAgister dabit operam, vt omnes Nouitij infra suæ probationis annum spiritualia exercitia faciant, in loco designato: vbi per dies aliquot soli morabuntur, & orationis, ac piæ lectionis pastu confirmabuntur, ad reliquam viam celeriùs perfectiùsq; conficiendam.

2 Tunc accurata discussione, & intima peccatorum contritione, confessio generalis fieri poterit, nisi iusta de causa, ante id tempus facta fuerit. Atq; ad eum modum Nouitij, qui exercentur puriores euadent.

3 Erit rationi consentaneum, vt tempus, quo Nouitius quisque spiritualibus his exercitijs vacat, sit professioni proximum; vt rem tantam seorsim altè præmeditetur, & de Magistri consilio, opportunis meditationibus, & actibus ad eam se comparare studeat.

4 Inter alios præparationis actus, erit ad rem, formulam præparationis ad profes-

sionem, quæ in Instructione Nouitiorum habetur, per dies aliquot, ter vel quater, ex animo legere illosq; affectus seriò concipere.

5 Ijs diebus, qui exercitijs destinantur, Magister fratres ibi Deo vacantes frequenter visitabit, & rationem rerum exiget, atq; salutaribus monitis instruet.

6 Curet Magister fratres, qui exercentur, firmissimo aliquo peculiari pacto cum Deo coniungere; vt scilicet inposterum, eo pacto se obligatos sentiant, ad aliquid solito sanctius Iesu Christi amore præstandum: vt si quis (exempli gratia) verbosus, vel immodestus fuerit, ex quo cum Deo pepigit, se inposterum, tacitum, modestumve futurum, se strictissimè vinctum sentiat, & in proposito perseueret. Atq; hic certè vberrimus, & ad aliorum exemplum efficacissimus exercitiorum fructus erit.

7 Sedulò curet tempus anteuertere, vt qui habent temporalia bona, & testamentum, aut aliud dispositionis genus, facturi sunt, ante postremos illos dies studio rerum internarum, & grauissimo professionis actui præmeditando assignatos, seipsos expediãt. Ijs quippe diebus sæculares cogitationes non solùm importunæ, sed spiritus diuini capitales inimicæ sunt.

Cap.

Cap. 4. *De exercitijs ante sanctiora tempora fieri solitis.*

1 PRæter eam animi præparationem, quæ ante solennissima festa fieri solet, mos inter fratres nostros inualuit, vt appropinquante Aduentu, Quadragesima, cursuq; illo ieiuniorum Ordinis proprio, Magister Nouitios admoneat, & præscriptis exercitijs internis ac externis ad vlteriorem perfectionem comparandam opportunis præmuniat.

2 Diebus ergo decretis illos ad cursum adhortabitur; & ad rem feruentiùs, ac fructuosiùs præstandam, præcipiet, vt quisque si animaduerterit, actum aliquem communem lentescere, vel obliuione sensim deleri, aut actum aliquem ad perfectionem desiderari, scripto notet, atq; ad ipsum deferat, vt perfectionem monasticam promouendam curet. At caueat, ne temerè nouos ritus inducat, vel quicquam immutet.

3 Per hoc tempus, ad spiritum alendum, mitti solent spiritualia certamina Magistri ac Nouitiorum omnium nominibus sub-

scripta

scripta ex vno in aliud, aut alia Religionis Cœnobia; quod ad animos æmulatione sancta extimulandos, mutuaq; charitate delectandos plurimum ponderis habet. Hæc ergo certamina Magister obliuioni ne tradat.

Cap. 5. De officijs ad Nouitiatum spectantibus iniungendis.

1 QVanquàm ad partes Magistri pertinet, singulos Nouitios officijs omnibus instruere, vt postquam professionem emiserint, omnia, per oblatas occasiones, exercere valeant: curare tamen debet, vt ad officia nonnulla peculiari obseruatione digna non omnes promiscuè designet.

2 Huiusmodi est, Ianitoris officium, quod singularem modestiam comitatemq; requirit. Quocirca ijs, qui inter Nouitios modestissimi fuerint, hoc officium iniunget.

3 Sacristam Oratorij similiter, præuia modestiæ ac deuotionis consideratione, qua minister is præstare debet, creabit: & creato

creato cultum Beatissimæ Virginis summopere commendabit.

4 Hortabitur ministros, vt sedulò agant, & ea, quæ communiter præparanda sunt, adeò maturè expediant, vt nullus ob eorum incuriam, communitatis actus retardetur. Quòd si in eo genere negligentes fuerint, seuerè corripiat.

Cap. 6. De exercitio mortificationis, at paupertatis alendo.

1 AD mortificationis studium, & cultum alendum Magister Nouitiorum fratres in ordinarias culpas prolapsos interdum leniter flagellabit, tergi parte modestè detecta: atq; ad eum vsum virgarum fasciculum sepositum in Oratorio habebit.

2 Ad eundem finem, ordinaria mortificationis instrumenta, puta ad oculos velandos, & os obstruendum, modo huic, modò illi, vel petita concedet, vel non postulata iniunget. Nunc lapillum ore gerere: nunc absque capucio coniunctis manibus, præ Chori, vel Oratorij foribus hunc, vel illum genuflexum per modicum tempus

orare iubebit. Ac denique alia omnia, quæ in mortificationum genera morem sanctissimè inducta sunt, tueri conabitur.

3 Nauet operam, vt inter alia vniuersa, diuitem Iesu Christi paupertatem fratres colant, & æmulatione multa perenniter; adeò affectent, vt nihil in hoc mundo, ne vestes quidem, quibus teguntur, aut alia, quibus necessariò vtuntur, posidere velint. Quocirca iuxta morem Religionis antiquum, vestes, libros, imagines, cellasq; frequenter mutet: ne forte incauta iuuenum corda eiusmodi rebus nimis adhæreant, & à perfectionis cursu retardentur.

Cap 7. *De exercitijs in recreationis loco, ac tempore fieri solitis.*

1 Alat Magister vtilem illum morem Nouitios absque fastidio, erudiendi in ipso recreationis loco; vbi multa discuntur, quæ modicam animi attentionem requirunt, ac proinde minimè vexant, neque formam recreationis immutant.

2 Docebit ibi fratres in chorum duplicem discretos modum canendi Religioni conformem:

formem: errantesq; instruet, lætaq; nonnulla admiscebit.

3 Docebit modum clarè, sedatè, distinctèq; legendi: qui ad commouendos animos efficax sit: vitiaq; prolationis, & accentus emendabit.

4 Docebit officij diuini regulas siue rubricas, ita vt Nouitij, ante professionis diem, regulas officij sufficienter exploratas habeant, quandoquidem ad officium persoluendum vnà cum professione obligandi sunt.

5 Docebit ibi modos plurimos vtiles simul ac lætos, standi, sedendi, incedendi; capitis, brachiorum, totiusq; corporis moderationem, prout in Nouitiorum Instructione traditur.

6 Docebit ibi interdum nonnullas cæremonias ad ministerium Missæ, vel Chori, vel aliorum locorum attinentes, vt fratres perfectè, ac expeditè illas exerceant.

7 Docebit alia leuiora, quorum fratres non decet ignaros esse, vt vestes resarcire, legumina purgare, lintea plicare, & eius generis alia, quibus animus corpusve minimè grauatur. Quando verò exercitia hæc in recreationis loco fiunt, caueat Magister ne Nouitij capite nimium demisso taciti, ac mœsti permaneat; illosq; nonnullis

nullis intercalatis interrogationibus exhilaret. Quod æquè animaduertendum est, quoties aliquid ibidem legitur: ne scilicet Magister sinat fratres per tempus illud modicum, ita tacitos, & lectioni intentos esse, ac si concionem audirent: spiritualis quippe doctrina locorum ac temporum discrimen obseruat.

Cap. 8. *De exercitijs ad valetudinem conferentibus.*

1 EXpedit proculdubiò ad valetudinem animæ corporisq; tuendam, Nouitios varijs officijs, & attemperatis laboribus exercere. Quocirca pars disciplinæ monasticæ est, labor aliquis cum moderatione susceptus, vt ex Sanctorum Patrum historijs facilè constat.

2 Magister ergo, cùm per tempus licebit, Nouitios vel omnes, vel aliquos in hortum mittet, ad inutiles herbas euellendas, ad vias scopis mundandas, ad areas irrigandas, vel quid simile efficiendum, quo ad sanitatem exerceantur.

3 Idem ad proportionem iniunget, in aliquibus fabricæ occasionibus; vbi cauto, ne

cum

cum sæcularibus loquantur, vel ne in locum extra clausuram egrediantur, per modicum temporis spatium, lapides, aut ligna comportare, vel simile quippiam exercere poterunt.

4 Iam verò crebrò eis iniungit Magister ministeria alia, quæ frequentiora sunt, puta Ecclesiæ pauimentum foribus clausis verrere, candelabra, & alia Sacristiæ vasa mundare; vt charitas simul, & sanitas, corporis exercitatione augeatur.

5 Cauebit autem, ne ijs in exercitijs lingua relaxetur, vel aliud mali genus accidat. In silentio quippe operari Regulæ nostræ, sanctio est.

Cap. 9. De Instructione Nouitiorum, quoad obsequia multa quotidiana.

1 DEt operam Magister, vt obsequia familiaria, quæ in Dormitorio, Refectorio, culina, & alijs officinis Nouitij exercent, perfectè, mundè, ac expeditè præstare discant. Quapropter Acolythos, rigatores, fricatores, & ministros alios erudiet, vt sine sordibus, officia exequantur.

2 Acolythos instruet, quemadmodum oleum infundere, & à maculis accuratè abstinere debeant: multa quippe indecora contingunt, huius admonitionis neglectu: vt vestes, mensæ, libri oleo perfusi demonstrant.
3 Rigatores docebit, quomodo, sine motibus, & discursibus incompositis aquam inspergere deceat: nonnulla enim parùm decora festinatio, & sollicitudo illa parit.
4 Fricatores instruet, qua ratione, manicis replicatis, linteoq; prætenso succincti, culinæ vasa extergere & à sordibus abstinere debeāt; vt in loca sanctiora redeuntes non malè oleant.
5 Denique Magistri partes sunt, Nouitios omnes ad omne domesticum obsequium instruere, & minuta quæq; patienter, ac perseueranter inculcare: vt si, exempli gratia videat Refectorij, seu mensæ ministros, aut eos, qui domum euerrunt, scapulari pendente opus illud exequi, moneat, se præcingant, modumque cingendi doceat. Sic enim tuebitur decorem domus Dei.

Cap. 10. De Visitatione cellarum.

1 MAgistri est, Nouitiorum cellas sæpe lustrare, vt videat sit ne quid superfluum, aut diminutum, sordidum, aut incompositum, quod ingredientium oculos possit offendere. Vbi multa charitatis, & aliarum virtutum officia erga singulos poterit exercere.

2 Monebit, vt in cellis, tanquàm in Oratorijs agant, nihilq; indecens admittant, operimenta lecti componant, vasa tecta, & munda, sub lecto abscondant, tunicas exutas donec à ministro repetantur, mundatas, & complicatas sub lecto ita reponant, vt videri non possint.

3 Quia verò, ex incuria, vel alijs ex rationibus fratres, sine Magistri venia in cellis habere solent leuia nonnulla, quæ rudes adhuc animos minimè vexant, cum tenuia nondum æstimare nouerint: præcipiet interdum fratribus vniuersis, vt si quæ, absq; obedientiæ concessu, in cellis habeant, ea in recreationis locum conferant. Factoq; quodam rerum aceruo, imprecabi-

tur illi malum; ac res illas, velut anathemata quædam, seponi, ac in loco vno separato asseruari iubebit, donec aliud statuatur. Ritus quippe hic (vt experientia multiplex docuit) energia pollet, ad animos sine fastidio permouendos, & obedientiæ cultum perficiendum. Meminerit verò Magister loci ac temporis, ne scilicet vllam pœnam inferat ijs, qui sponte res illas contulerunt. Satis enim actu illo exectationis in aceruum rerum prohibitarum directæ, animi in recreationis loco afficientur, Expletis verò diebus illius interdicti, res iam velut purgatas distribuet ijs, quos magis indigere perspexerit.

Cap. 11. De fidelitate Magistri erga Religionem in Nouitijs probandis aut reprobandis.

1 POstquàm Magister Nouitios sedulò, ac perseueranter instruxerit, per dies octo, antequàm de illis ad professionem admittendis agatur, Patribus in Capitulo Conuentus existentibus nuntiabit, in subsequentis hebdomadæ Capitulo de hoc, illove Nouitio agendum esse; vt rem præmeditentur, Deoq; commendent;

mendent; præuioq; consilio, & oratione suffragia ferant.

2 Quamuis verò Magister, iuxta morem nostrum, Patres ex vno in aliud Capitulum ter præmonere ac in designato Capitulo, quid de Nouitio sentiat, veracissimè aperire debeat, quarto scilicet, Octauo, ac decimo Nouitiatus mense; vltimæ tamen propositionis & fide relationis actum ab eo grauiùs, & accuratiùs exerceri debere manifestum est. Tunc quippe res tota vertitur; & summa rerum perspicuitas, veritasq; requiritur.

3 Caueat ergo Magister, ne vllo humaniore sensu, aut malos probet, aut bonos improbet: grauissimè quippe communi bono nocebit. Fides ei à cæteris Patribus habebitur, qui non valent Nouitiorum ingenia, moresq; penitùs nosse, cùm illorum curam minimè gerant: atque idcirco bonum aut malum ingens, quod ex errore probationis, aut reprobationis emerget, illi præsertim ascribetur, neque sanè impunè feret.

4 Liberè, syncerè, fideliterq; rationes proferat, quæ ab omnibus Patribus capiantur: solamq; Dei gloriam, Religionisq; bonum in re tam seria præ oculis habeat. Neque vereatur bonos, post adhibitam diligen-

tiam, sedulamq; culturam, occasione fidę relationis, vbi aliquas eorum imperfectiones recensuerit expellendos, aut non bonos admittendos, quamuis nonnulla eorum bona, protulerit. Decet quippe diuinam bonitatem malum adeò graue, ex occasione boni officij minimè permittere.

Cap. 12. De acclamationibus virtutum & anathematismis vitiorum.

1 QVod in Capitulo duodecimo secundæ partis, dum ageremus de medijs ad promouendam perfectionem opportunis, polliciti sumus, in hoc penultimo capite, fauente Deo, præstabimus: vt Magister vel in Oratorio, vel in recreationis loco, vel alibi, vbi ei videbitur expedire, Nouitios simul exhilaret, & inflammet, atq; ad producendos perfectissimos virtutum actus impellat. Ordinis ergo ratio habeatur, vt Magistro formales actus proferente, Nouitij omnes, summa acclamatione, & cordium erectione respondeant.

Ac-

2 ACCLAMATIONES.

Magister. Viuat Iesus Christus Dei Altissimi filius.

Nouitij. Viuat.

M. Regnet in æternum dulcissimus Redemptor noster.

N. Regnet.

M. Laudetur suauissimum nomen Domini à Solis ortu vsque ad occasum.

N. Laudetur.

M. Genuflectant omnia corda cœlestium, terrestrium, & Infernorum, coram mitissimo Virginis filio.

N. Genuflectant.

M. Viuat Serenissima Regina cœlorum.

N. Viuat.

M. Dominetur vniuersis Angelorum, & hominum cordibus dulcissima Virgo Maria.

N. Dominetur.

M. Laudetur formosissima filia Sion vsque ad fines orbis terræ.

N. Laudetur.

M. Ametur diuina bonitas ab vniuersis creaturis amore purissimo.

N. Ametur.

M. Conuertantur vniuersi homines ad fidem, & charitatem Dei ac Domini nostri Iesu Christi.

N. Conuertantur.

M. Viuat diſciplina monaſtica Patrum noſtrorum laboribus condita.

N. Viuat.

M. Viuat perfectiſſimus obedientiæ cultus, etiamſi nos, ea de cauſa mori oporteat.

N. Viuat.

M. Viuat puriſſima caſtitas etiam per agones, ac ſanguinis effuſionem, ſub vexillo candidiſſimæ Virginis Mariæ.

N. Viuat.

M. Viuat paupertas Apoſtolica, pretioſior omnibus mundi diuitijs.

N. Viuat.

M. Viuat ſuauiſſima virtus humilitatis, etiamſi omnem mundi deſpectum ferre oporteat.

N. Viuat.

M. Viuant ardentiſſima æternorum bonorum deſideria.

N. Viuant.

Vtatur hoc acclamationum exemplo Magiſter & alias, ſi videatur, excogitet.

3 ANATHEMATISMI.

M. Maledicta ſit Dei obliuio.

N. Maledicta.

M. Maledicta ſit ingratitudo.

N. Maledicta.

M. Ma-

M. Maledicta sit desperatio.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit monasticæ disciplinæ relaxatio.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit inobedientia.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit luxuria.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit proprietas paupertatis inimica.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit superbia.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit loquacitas.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit immodestia.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit proteruia.
N. Maledicta.
M. Maledicta sit negligentia.
N. Maledicta.

4 Magister ad normam horum anathematismorum, alios, pro loci temporisq; opportunitate, adijcere poterit, prout ei videbitur expedire. Dabit autem operam, vt modus acclamandi, & anathematizandi sit feruidus, concors, efficax, & ad pietatem acuendam plurimùm valeat.

Cap. 13. De Magistri adhortatione.

1 ECce, ope diuina, campum latè patentem sumus emensi: quem nouellorum Dei militum Instructor, multa dexteritate, ac celeritate percurrere debet. Multiplex hic laudis, multiplex occasio palmæ, laboribus, & agonibus parandæ.. Gloriosum est sanè, animos in cœlestia gaudia suspirantes, & omnem mundi gloriam, diuitias, & voluptates aspernantes, regere, & per militarem diuinæ charitatis viam, ad monasticæ perfectionis fastigium, rectà perducere. Regimen certè hoc & Deo acceptissimum, & Ecclesiæ toti saluberrimum, & rectori vtilissimum est. Deo sanè placet, quia genus quoddam pinguissimi holocausti diuinæ Maiestati immolatur, dum corda hominum, qui animos, corporaq; cultui diuino deuouerunt, excoluntur; vt excusso vitiorum pondere, quasi pennis columbæ deargentatæ succrescentibus, ad Iesu Christi, dulcissimi Dei, ac Redemptoris nostri amplexus festinent. Ecclesiæ profectò toti salutem minimè vulgarem

affert:

affert: vnà quippe è nobilioribus Ecclesiæ partibus, candidatus Religiosorum exercitus fœliciter instructus ac diuinis virtutibus armatus est. Educatori verò ipsi summoperè prodest: non enim mediocria merita, sed eximia, & planè ineffabilia, functionis illius labore conquirit. Magister ergo, qui hæc omnia tot bonorum capita pensitare nouit, purissimo intuitu, Dei primùm gloriam, Ecclesiæ mox ac Religionis suæ salutem exoptans discipulos suos Apostolico affectu erudiat, arguat, obsecret, increpet, in omni patientia, & doctrina. Non illum labor, aut tędium, ab hoc opere immensorum bonorum feracissimo deterreat, vel retardet. Habet impositam tot, ac tantorum nubem testium, qui in huiusmodi opere insigniter claruerunt, vt, si rem attentè consideret, calcaribus non indigeat. Poliat viuos lapides in excelsa suauissimæ Ierusalem, quæ ædificatur vt Ciuitas structura sessuros, & amplissimo Regis Magni ædificio consensuros. Pondus est: at leue, & momentaneum, si cum æterno gloriæ pondere comparetur. Ne timeat, quasi virium defectu, oneri succubiturus: quia Clementissimus Deus, sub quo curuantur, qui portant orbem, & cui flectitur omne ge-

nu,

nu, ſtrenuè conantem, & in re honeſtiſsima laborantem fulciet, ſolabitur, & illuſtrabit. Currat velociter, quia nouiſsima hora eſt: & orbis terrarum, peccatorum diluuio mergitur. Inſtruat milites nouos, qui aduerſus aquarum impetum, pro ſe, ac pro reliquis Eccleſiæ filijs, animosè luctentur, & qui inculpatæ vitæ candore tenebras ſæculi diſpellant. Hæc vna potiſsimùm cura viſceribus eius impreſſa, die, noctéq; permaneat: vt peracto culturæ labore, cumulatiſsima præmia, quæ non licet effari, percipiat.



APPEN-



APPENDIX
DE CVRA MAGISTRI ERGA PROFESSOS.



Cap. 1. De cultu recenter professorum.

1 

D officium Magistri spectat, recenter professos, quos per annum probationis rexit, excolere; & ad vlterioris pfectionis cursum, occasione professionis vrgere. Infœliciter quippe causa Nouitiorum ageretur, si statim ac professionem emitterent, à Magistri cultura recederent.

Cùm

Cùm enim anno vno cœptam monasticæ perfectionis fabricam ordinariè non absoluant; parùm spei de perficienda Euangelica turre superesset, si opus imperfectum nouis conatibus non eniterentur absoluere.

2 Magister ergo discipulos suos recenter professos accuratissimè custodiat; & ad vota solennia obseruanda, ad officium diuinum religiosè admodùm persoluendum, ad Regulæ, Constitutionum, Instructionum, cæremoniarumq; obseruationem, proposita, & expensa professionis obligatione, seriò exhortetur.

3 Caueat, ne noui professi à studio disciplinæ monasticæ, quam per annum didicere, deferueant; neve aliquo licentiæ genere relaxentur. Nihil enim eiusmodi professis peiùs officit, quàm quoddam licentiæ genus, vnà cum professione, quasi lolium cum tritico subortum. In anno quippe probationis, iudicij timore cohibiti nihil audebant, ne fortè expellerentur: emissa verò professione, nonnulli parùm mites ab status securitate, licenter agendi ansam arripiunt, quasi ad altiorem perfectionem inde non aspirare deberent.

4 In exhortationibus igitur, colloquijs priuatis, & occasionibus alijs, cùm profes-

sis,

sis, quamdiù ab eo Cęnobio non recedunt, æquè ac cum Nouitijs aget; nihilq; curæ solitæ remittet.

5 Quinetiam præter solitam curam, suscipiet aliam zelo domus Dei planè dignam. Instante quippe necessitate, professi fratres, vel foras, vti socij Patrum, ad varia negotia mittuntur, vel ad officia, quæ communicationem cum sæcularibus requirunt, domi designantur. Quocirca noua instructione, ac vigilantia proculdubiò indigent, quæ ad partes Magistri pertinet.

Cap. 2. De instructione fratrum professorum, qui foras mittuntur.

1 NOn est animus, de ijs fratribus professis agere, qui cùm ætate adulta sint, iustis de causis, quas non possumus certis legibus cōprehendere, statim à professione ad res grauiores designantur. Hi quippe, tanquam viri prudentes, ac modesti, qui anno vno, spatia multa confecerint, & sine Religionis damno, negotia cum sæcularibus gerere valeant, in aliquo euentu raro, non malè ad hæc onera destinantur; & ob rerum multitudinem, ac varietatem à Magistri

gistri cura velut excepti ad proximam Superiorum curam traducuntur. Animus igitur est, de ijs fratribus professis scribere, qui vti socij aliorum vulgò foràs mittuntur.

2 Hos ergo Magister erudiet, ac modestiæ, silentijq; præsertim admonebit. Quod enim ad modestiam spectat, exploratum est, eos arctissimè obligari ad cohibendos oculos, corpusq; totum cum moderatione regendum. Nam præter cultum virtutis, cui ad propriam perfectionem acquirendam studiosiùs vacare debent, vbi plures distractionis occasiones ingruunt; commune Religionis bonum eos iam professos extimulare debet, ne bonum nomen aliorum Religiosorum modestia partum obscurent.

3 Quod verò ad silentium attinet, moneat Magister, vt cum Patre, quem comitantur, nisi interrogentur, verba prorsus non non faciant, aut parcissimè faciant. Cùm externis verò nihil prorsus loquantur, sine Patris illius venia; quæ ad necessaria duntaxat verba, non ad linguam relaxandam, concedenda est.

4 Iam autem fratres foras prodeuntes, quod ad interiorem hominem attinet, monendi sunt, vt Dei præsentiam vigilantiùs,

quàm

quàm domi, mente pertractent, neque nouarum rerum curiositate se allici sinant. Experimento enim quotidiano patet, animam rerum sæcularium curiositate dissipatam, difficulter admodùm sese colligere, & ad rerum cœlestium meditationem reuerti.

Cap. 3. De Instructione fratrum professorum, qui ad officia designantur.

1 DIfficile est, inter occasiones multiplices, virtutis modum mediumve tenere. Si enim, qui diù sanctéq; vixerunt, sibi ab occasione timent; quis non planè fateatur, rem sanè miram esse, inter occasiones, inculpatè versari? Res certè perspicua est. Quapropter Magister nouos professos premuniet, ad officia sanctè gerenda.

2 Monebit, vt Instructiones officiorum exactè obseruent; & siquid ibi non decretum occurrat, ad ipsum perferant, vt modos perfectè agendi præscribat.

3 Hortabitur ad perfectissimum modestiæ, ac silentij cultum: ne scilicet existiment, quia ad officia præstanda & loqui, & intueri,

ri, necesse sit, omnem idcirco oculorum, linguæq; licentiam, sibi permitti. Pessimè quippe agent, si absque Dei timore, officijs ad eam laxitatem abutantur. Regula sit, eos ministros, sine peculiari Superioris venia, cum nemine loqui posse, ijs verbis exceptis, quæ ad expedienda negotia, necessaria sunt.

4 Moneat Magister vt nullum familiaritatis genus, cum externis contrahant; sed se totos Deo, & Superioribus seruent. Quod certè obtinebunt, si Dei præsentiæ immemores non sint, & in ijs officijs, Dei caussam se agere perpendant.

5 Exhortetur Magister, vt comiter, ac suauiter cum externis agant: omniaq; illa, sollicitè vitent, quibus animos exasperare possint. Quod sanè præstabunt, si omnia, tempestiuè expedire, & personarum discrimen obseruare nitantur: quemadmodum fratres nostri, Dei gratia, consueuerunt.

Cap. 4. De spirituali professorum Instructione.

1 ITa Magister professos fratres debet instruere, vt persuadeat, quicquid intra probationis annum præstitere, pro nihilo ducen-

ducendum: & à professionis die nouam, puriorem q; vitam inchoandam. Profectò Nouitiatus, simile quiddam est, declamationum exercitio, quod serijs, publicisq; Orationibus præmitti consueuit. Præludia sunt, quæ in anni prioris cursu fratres exercent: status verò professorum, serium, graue, grandeq; opus est. Quocirca enitendum est, vt quæ Nouitij præluserunt, iam professi perficiant.

2 Monendi ergo sunt fratres professi, vt, quemadmodum cœperunt, vitam ex orationis, & mortificationis studio contexere, ita prosequantur; caueantq; ne quicquam eorum, quæ bono animo, firmoq; proposito exercuere, prætereant. Qua in re totius perfectionis monasticæ vis consistit; cùm perspectum sit, bona cœpta, si ad finem vitæ, perseuerent, tenaces obseruatores suos perfectos efficere.

3 Instruendi sunt, vt non modò communis, ac regularis vitæ fidissimi obseruatores sint, verùm etiam, vt opera supererogationis, quæ sub Magistri disciplina præstare assueuerunt, constantissimè exequantur. Hoc enim primum Angelus Satanę persuadet, vt supererogare desistant; moxq; hoc prælio victos ad necessariam status obseruationem omittendam impellit.

4 Magister verò seipsum his diabolicis conatibus opponat, & professos ad noua, & maiora permoueat. Ita tamen illa temperet, vt credibile sit, animos semel instructos in ea tenacitate permansuros. Inter alia verò monita, vnum erit, vt diebus singulis, professionem renouent; alterum vt præsentiæ Dei studiosissimi sint, adhibitis memoriæ remedijs; aliud, vt certo, puta septenario mortificationum numero, se in exiguis saltem rebus, quotidie exerceant; aliud denique, vt vbicumque fuerint, cum Superiore, tanquàm cum Nouitiorum Magistro versentur. Hæc quippe quatuor monita ea sunt, quæ animos eorum memores, ad monasticæ perfectionis culmen, facilè perducant.

Cap. 5. De Instructione professorum, qui è Nouitiatu in alia Coenobia migrant.

1 Qvamdiù recenter professi inter Nouitios promiscuè versantur, & eodem prorsus modo, ac illi reguntur, timendi causa non subest. Feruor quippe ille, & conceptus æmulatione calor professos alit,

&

& promouet: at transitus ille, ad alia Cœnobia, vbi exercitia Nouitiorum desunt, non leuis causa timoris est. Experientia nempe constat, nonnullos professos, qui montes aureos polliceri videbantur, loci mutatione animum quoque mutasse, atq; à côcepto Spiritus sancti calore deferbuisse.

2 Magister ergò hoc malum grande præcauere cupiens, professos fratres, pridie, quàm migrent, aut alio tempore commodiore, prout occasio tulerit, discessuros omnes simul, aut singulos seorsim alloquatur, & amantissimè instruat. Suprema enim verba charitatis dulcedine delibuta altiùs imprimuntur.

3 Commendet impensissimè quatuor illa monita proximo capite recensita: quibus nihil sanctius, vel vtilius eis tradere posse videtur. Sed quartum summa cum expensione commendet, obsecrans, vt cum aliorum Cœnobiorum Superioribus, eodem prorsus modo se gerant, ac si illi Magistri, ipsiq; perenniter Nouitij forent. Quod sanè monitum totius disciplinæ monasticæ complexio est; siue de passionibus subiugandis, siue de parandis virtutibus, siue de tentationibus propulsandis, siue denique de rerum diuinarum studio tuendo sermo fiat.

4 Etsi verò, quatuor illa monita ad perfectionem parandam opportuna, simulq; ad fidam diuturnamq; obseruationem prudenti mediocritate temperata videantur; salubre tamen consilium erit, nouos professos peculiaribus insuper adiuuare consiliis, quæ ipsi fortasse, ex illis velut fontibus deriuare nescirent.

5 Moneat ergo Magister vt coerceant effrænem quendam affectum aliò migrandi, qui recenter professos infestare solet; vt scilicet nolint aliò discedere, nisi quatenus Deo placuerit. Moneat, vt de propria commoditate solliciti non sint, sed eo prorsus modo, ac tempore, quo abire iubentur, accepto Breuiario, Apostolico more discedant, nisi aliter Superior decernat. Moneat, vt viaticum non requirant, sed spem totam in diuina bonitate collocantes eleemosynas emendicare constituant. Moneat vt per viam alacriter, ac modestè, sine vlla contentionis imagine procedant, Instructionemq; iter agentium ad vnguem obseruent. Moneat, vt statim ac peruenerint eò, quò migrant, Superiori suo ità se totos humillimè tradant, ac si eo die, è sæculo in claustrum se abderent, & inter Nouitios recenseri inciperent. Moneat, vt nihil noui nuntient, ex ijs, quæ

alibi

alibi aguntur, nisi à Superiore interrogentur. Moneat, vt, scioli non sint, ea quæ in Cœnobio fiunt, comparatione eorum, quæ didicere, reprehendentes, vel interpretantes; sed omnia simplicissimè accipiant, suiq; curam gerant. Moneat, vt Superiori, omnia sua vel obligationis, vel supererogationis exercitia, siue ad orationis, siue ad mortificationis studium spectent, confestim aperiant; & eius sententiæ per omnia obtemperent. Moneat, vt legum custodiæ deditissimi sint, & ad veram sanctitatem, iugi Dei præsentia, obedientiæ cultu, & sui abnegatione festinent.

6 Si verò aliquis è discedentibus peculiari Superioris cura indigeat, quòd sit scrupulosus, aut fragilis, aut, quouis alio tentationis genere vexetur; Magister ad Superiorem literas dabit, ac de statu rerum certiorem illum faciet, curamq; fratris illius impensè commendabit. Quibus absolutis, filios suos charissimos amplectetur, & precatus illis bona ex more dimittet.



M 3 AD-

ADMONITIO MAGISTRI QVOAD EXHORTATIONES.



VM in tradendæ doctrinæ methodo pars magna fructuosè educationis Nouitiorum posita sit; operæpretium visum est, nonnulla diuersarum exhortationum exempla subijcere, quæ Magister posit imitari. Meminerit autem, quæ in tertia Instructionis parte præscripsimus, & in doctrina rectè disponenda, atq; animis discipulorum instillanda, plurimum operæ ponat. Superuacanea recidat, qualia sunt eruditio multiplex, nimia conceptuum conglobatio, argumenta nimis subtilia, & eiusmodi alia, quibus inutiliter, aut certè noxiè, tempus insumitur. Sit doctrina grauis, vtilis, sancta, casto sed simplici stylo prolata, spiritu Dei animata, vt illuminet, roboret, moueat, & ad cursum perfectionis animos discipulorum inflam-

inflammet. Sint exhortationes breues, efficaces, rationum neruis armatæ. Hoc quippe modò à Nouitijs capientur, & intellectu illustrato, atque conuicto, data consilia exercebuntur: quod vtinam, pro voto, contingat.

Exhortatio ad cultum obedientiæ.

TAntus est, dilectissimi fratres, obedientiæ decor, vtilitas, & honestas, vt si, pro rei dignitate, dicendum esset, oporteret, me singulari luce illius, qui cùm esset filius Dei, obedientiam didicit, illustrari, linguamq; meam ab eodem filio Dei, qui linguas infantium facit disertas, erudiri. Immensa quippe virtutis huius dignitas, altitudo, latitudo, & profunditas est, cùm totius disciplinæ monasticæ, & (quod mirabilius est) totius Christianæ perfectionis compedium sit. Quocirca illud inprimis à vobis exposco, vt virtutem hanc nobilissimam, pro dignitate, æstimetis, & vniuersis mundi bonis anteponatis: quod ipsa vestræ renuntiationis ratio facilè vobis persuadebit. Si enim rectè perpendatis, quid egeritis, cùm sæculo renuntiastis, statumq;

monasticum elegistis; perspicietis profectò, nihil aliud vos egisse, quàm, fœlici commutatione, propriæ voluntati, proprioq; iudicio vestro, obedientiæ cultum anteferre. Hæc est cœlestis vocatio vestra. Hæc est diuina inspiratio, qua Iesus Christus, dulcissimus Redemptor noster præuenit vos, & in claustrum introduxit, vt velut in arca Noe, in diluuio aquarum multarum, quo voluntas propria in sæculo mergitur, à morte præseruemini. Si ergo hoc idem, quod ego vobis persuadere cupio, à Deo vobis inspiratum, & vltrò à vobis quæsitum est; debetis certè excelsam obedientiæ virtutem studiosissimè colere, & pro illius cultu, ardua quæq; constantissimè superare. Quòd si à me requiratis, quanam ratione, tantæ virtutis cultum, vt par est, exercere possitis, per capita respondebo: quæ attentè percipite.

Qui obedientiam colere seriò cupit, omnino sibi persuadere debet, se cæcum esse, cùm obedientia sit opus fidei, & eo modo se, dum obtemperat, gerere debet, quo se gerit, dum fidem exercet. Quemadmodum enim dum credit, à Deo articulorum fidei rationem minimè requirit; ita vir obediens à Prælato rationem mandati nullo modo expetere debet: sed certò credere, quic-

quid

quid præcipitur, cœlesti sapientia plenum esse, quantumuis rationes contrariæ, vel à proprio iudicio, vel à spiritu maligno suggerantur. Atque in hoc saluberrimo documento maxima obedientiæ pars posita est, quod idcirco fratres charissimi, vestris visceribus imprimatur exopto. Certè Abraham nihil causatus est, quando iussit Deus, vt vnigenitum, ac suauissimum filium suum immolaret, cùm res & summè difficilis, & fortissimis rationibus aduersa videretur: sed omnia vicit præclarissimo obedientiæ exemplo, quod monachi omnes diuinæ auctoritati cedentes debent semper intueri. Satis profectò est, Deum esse, qui per Prælatum loquitur, vt sine discussione vlla, quicumque intellectus creaturarum se ipsum, multa diuinæ sapientiæ æstimatione submittat. Hoc igitur efficite: & intellectum in captiuitatem omni mundi libertate meliorem redigentes, promptissima voluntate, quicquid præscribitur, accipite. Si enim intellectus argumento fidei flexus, & voluntas ab intellectu benè composito directa concurrant, amplissimas obedientiæ victorias supra firmam petram fundati celebrabitis. Et hactenus quidem de affectu rectè disponendo dixi. Iam verò, si semel erga Prælatum intelle-

ctu,

ctu, ac voluntate benè affecti fueritis, reliquum est, vt in obedientiæ executione, alacres, prompti, ac fideles sitis, alacres, hilarem vultum ad omnia paratum exhibentes, prompti; nullam moram admittentes, fideles, syncerè, ad planissimum verborum sensum iniuncta obsequia præstantes. Quæ si, vt moneo, à vobis fiant, eritis perfecti obedientiæ cultores: & ego Clementissimo Deo nostro vestræ obedientiæ sacrificium gratulabor.

At res hæc, cùm ardua sit, vtpote, quæ proprij iudicij, ac voluntatis abnegationem complectatur, fortasse sensus vester nuper ad scholam Iesu Christi vocatus difficultatem perhorrescet. Verùm, dilectissimi fratres, ad grandia vocati, & sempiterna mercede gauisuri, ne terreamini; quin potiùs aduersùs omnem arduitatem hisce rationibus erigimini.

Prima ratio. Vos ipsi paulò antè in sæculo, vel parentibus vel dominis obtemperabatis: cur ergo nimis arduum videatur Iesu Christo amantissimo Deo, patri, ac Domino nostro per Superiorem loquenti obtemperare? Neque obstat, si dicatis: Nos in sæculo, cernebamus parentes, ac dominos, à quibus expectabamus bona; hic verò Iesum Christum minimè cernimus, ac

pro-

propterea eo solatio destitui videmur. Non inquam hoc obstat, quia videtis Superiores mites, in vestri curam incumbentes, qui maiora vobis bona, quàm domini, ac parentes proculdubiò præstant. Et quod ad Iesum Christum Saluatorem nostrum spectat, quid quæritis? An intempestiuè illum præsentem hisce corporeis oculis cernere? Quid si ille dignaretur vobis apparere, ac vobiscum versari? Rogo tunc, Quanam de causa læti obediretis? Respondebitis certè, si monasticè respondere velitis: Tunc, Pater, alacriter obtemperaremus, quia certò cognosceremus, res à Christo nobis iniungi. Verùm ex hoc ipso capite, vos ipsos ad obediendum Superioribus accingite. Certius enim vobis est, Deum vobis præcipere, quæ Superior eius Vicesgerens iniungit, quàm si Christus palàm vobis appareret, ac præciperet. In ea quippe apparitione, quamuis vera foret, prudens quisque timeret, ne fortè falsa esset, iuxta communem Sanctorum doctrinam, quæ de visis discernendis tradi solet: at dum Superior loquitur, nemo, nisi stultus aliquis, ambigere potest, an Deus per eum loquatur. Considerate nunc rationis huius pondus: & quibus oculis Superiorem intueri debeatis animaduertite.

Profectò iisdem oculis eum, quibus Deum ipsum aspicere, & per eum omnem consolationem, lucem, robur, & bona cætera, quæ optatis, vos adepturos confidere debetis.

Secunda ratio. Vos ipsi dum in sæculo ageretis, nostis plerosq; homines infœlices, durissima seruitute, ad nutum obedire, in rebus planè difficillimis; & per ipsam sterilem obedientiam suam, nihil solatij, vel salutis acquirere, immo contentis itineribus ad incendium sempiternum festinare. Perpendite, remiges ad triremes damnati seu bello capti, dato signo, quàm promptè, quàm perseueranter suis magistris obtemperent. Interrogate mox, quid boni tunc obediendo conquirant, vel in futuro sæculo se paraturos sperent. Certè exploratum est, illos præsenti refrigerio carere: genusq; vitæ, quam vulgò ducunt, persuadet, illos æterna fœlicitate carituros. Cur ergo asperum videatur, aut cur non suauissimum videatur vobis, sic obedientiam exercere, vt per leuia obsequia amanter vobis iniuncta, & in præsenti gaudeatis bonæ conscientiæ testimonio, & multiplici Dei solatio, & post exactum mortalis vitæ tempus, coronas æternas infinitæ consolationis plenas accipiatis? Profectò nihil

excusa.

excusationis prætexere potestis : nisi fortè aliquis vestrum amore proprio excæcatus dicat, se non esse cum remigibus, aut seruis bello captis comparandum. Etenim, qui hoc prætexit, cæcus est: Si enim vel vnius peccati mortalis in sæculo admissi conscientia pungat, consideret opus est, se perpetuam non triremium, sed Tartari seruitutem commeruisse. Benè ergo cum eo agitur, si ad obedientiæ argumentum remiges, ac mancipia proponantur.

Tertia ratio. Omnes, qui in causa salutis æternæ prudenter agere cupiunt, nihil impensiùs optant, quàm inter vitæ mortalis varietates, in portum recto cursu deduci. Oceanus enim quidam est, vita præsens, innumeris erroribus, ac difficultatibus, quasi incertis aquarum voluminibus obnoxia. Cùm ergo perspectum sit, virum obedientem, dum obtemperat, quicquid patiatur, quicquid fluctuet, rectum cursum tenere, nec posse seduci; incredibile videtur, aliquem salutis æternæ desiderio teneri, & in tutissimum obedientiæ cultum non diligenter incumbere.

Quid vltra à me reposcitis, dilectissimi fratres, qui ad patriam per varios fluctus nauigatis? In hoc verbo instaurantur omnia: Obedite Præpositis vestris. Veneramini

mini illos, quia Dei personam gerunt, amate illos, quia bonum vestrum strenuissimè procurant. Incumbite in opus obedientiæ Deo acceptissimum, vobisq; saluberrimum. Incedite per sublimem, tutamq; viam, quam factus obediens à præsepio, usque ad Crucem confecit Iesus Christus Dominus Noster, qui vos, precor, obedientiæ suæ consortes efficiat.

Exhortatio ad cultum paupertatis.

DE Apostolicæ paupertatis cultu dicturus, charissimi fratres, vellem ego Iesu Christi paupertatem prædicantis sensum & assequi, & vobis imprimere. Res certè sublimis, & à prudentia huius sæculi longè remota est: ac propterea minimè mirandum, si sapientes mundi lateat, & paruulis reuelata sit. In hoc præsertim capite, Christi sententia, à mundi opinione longissimè discrepat. Mundus quippe diuites beatos appellat; sed Dei Sapientia dicit: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Ab hac ergo Redemptoris Nostri sententia ducam ego sermonis initium; simulq; vos monebo, veritatem hanc à tan-

eò præceptore prolatam non modò firmissimè credatis, verùm & sentire conemini: Vt scilicet altè percipiatis, verum proculdubio esse, paupertatis cultores esse beatos; ac per hoc Apostolicæ paupertatis dignitatem, & sublimitatem & ametis, & admiremini. Verum est certè, per contemptum diuitiarum, & commoditatum, animum hominis Christiani, in quandam altitudinem mentis extolli, quæ cœlo contigua videtur: ac experimento ediscere, paupertatem Apostolicam, genus quoddam beatitudinis esse, futuræ ac perfectæ fœlicitati finitimum. Iam ergo, cùm vos, quemadmodum, & cæteri homines in beatitudinem suspiretis, æquum erit, ostensam beatitudinis viam diligatis, atque sectemini. Neque ad rem hanc extrinsecùs affixis argumentis indigebo, cùm sitis iam, ex præuia Iesu Christi gratia, & electione, è numero illorum, qui per os Petri dixerunt: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Certè, ex quo, spreto sæculo, ad Religionis montem ascendistis, reliquistis omnia, nisi fortè aliquis Ananias inter vos Spiritui sancto ficta renunciatione mentitus sit. Spero autem neminem adesse, cui non placeat omnia reliquisse. Quocirca dè affectu repurgando,

&

& proinde de perfectiore paupertatis cultura vos instruere pergam.

Pono inprimis, culturam hanc non in ipsa rerum temporalium priuatione potissimũ consistere. Nostis enim, plurimos, extra claustrum hoc, maiorem, quàm vos, victus, vestium, reliquarumq; rerum penuriam pati; cuiusmodi sunt, qui laceri, & ægroti ostiatim panem mendicant: quos tamen non recensemus in agmine illo selecto, virorum fortium qui paupertatem Iesu Christi colunt. Necessitas quippe ibi vrget; sed in Christianæ paupertatis cultu electio, spiritusq; laudatur. Quapropter si Christum ab infantia pauperem imitari seriò cupitis, spiritum à vobis, hoc est, voluntatem affectumve requiro: vt scilicet oderitis opes & corporis commoditates, & sanctorum inopiam omni auro pretiosiorem toto corde sectemini. Percipite quæ hortor, dilectissimi fratres, & in sapientiam hanc mundo altiorem assurgite. Placeat vobis doctrina hæc abscondita, quæ cordis libertatem, ac desideria cœlestia, sub laceris vestibus & mundi despectu creat: & modum illius exercendæ, in schola humilium ediscite. Ne probetis sententiam monachi apparenter spiritualis, qui nihil sibi deesse cupit, & se pauperem ideò

existi-

existimat, quòd superflua minimè requirat. Profectò sententia hæc Iesu Christi Dei, ac Domini Nostri sententiæ parùm congruit. Si enim necessaria suppetant, quomodo cultura paupertatis exercetur? Certè Principes orbis terrarum, hoc genus paupertatis colunt, si mediocriter pij sint: nam superflua non coaceruant: sed quæ personis, statuiq; superfluunt, in vsus pios impendunt. Quamobrem mirum est, Apostolicos pauperes esse velle, qui superflua solummodò reijciunt. Attendite, quæ dico. Ille verus paupertatis cultor est, qui necessaria sibi deesse non modò patienter fert, verùm & cupit. Ille verus Christi pauper est, qui è rebus necessarijs sibi oblatis, viliores, minusq; commodas seligit. Ille seriò paupertatem Apostolicam diligit, qui occasiones captat, vt victus, vestes, lectus, & alia, quæ inter necessaria recensentur, inopiam, & derelictionem repræsentent. Atque hæc ipsa ratio est, ob quam veri mundi contemptores à Superioribus instanter efflagitant, vt ea, quæ alij Religiosi tanquàm inutilia deponunt, ipsis ad vsum tribuant: mirumq; dictu est, quam fœliciter in claustris ea exercitatione proficiant. Hæc est schola Iesu Christi Crucifixi, qui non habuit, vbi

caput reclinaret. Hæc est eruditio illorum, qui gradiuntur, per arctam viam, quæ ducit ad vitam. Hæc est hæreditas fortium, qui regnum cœlorum rapere, omnibus mundi ponderibus exonerati festinant.

Verumtamen, vt rem tantam, qua decet animi alacritate aggrediamini, subiectas rationes æqua lance ponderate.

Prima ratio. Quod ad res ipsas pertinet, omnes, quotquot adestis, reliquistis omnia: neque enim in claustrum quicquam intulistis, quo vteremini: sed nudi nudum Christum sequi cœpistis. Si ergo res non habetis, quas Deo inspirante respuistis: quis non videat, extremam dementiam esse, deprauato affectu, res temporales voluntate repetere? Corpus quippe omnino caret ijs rebus, & animus immoderatè illas appetendo turpiter, & inutiliter errat. Neque rationis huius vis ad ea bona temporalia, quæ in sæculo neglexistis, tantummodò pertinet: in ipso enim claustro, per occasiones plurimas exercenda est. Solent enim stulti monachi tantundem affectus, in rebus planè vilissimis, quas intra claustrum habere se posse, confidunt, puta in Breuiario, seu veste rudi collocare, quantùm in amplo patrimonio

in

in sæculo posuissent: quod sanè incredibilis stultitiæ genus est. Rationis ergo vis omnia resecat: nam neque ex ijs, quæ in sæculo reliquistis, neque ex ijs, quæ in claustro sunt, à veris Christi pauperibus, quicquam optandum est: quandoquidem omnia primo renuntiationis sacrificio abdicata sunt: & nihil sub arbitrio vestro remansit, quod optare, vel vsurpare possetis.

Secunda ratio. Nemo ex vobis est, qui primæ inspirationis calore concepto, Iesu Christo, ex toto corde seruire non omnino constituerit. Cùm ergo exploratum sit, vos id propositum, vt par est, explere non posse, si affectum rebus temporalibus hærere sinatis, proculdubiò eniti debetis, vt cor neque rebus in sæculo relictis, neque ijs, quæ status noster concedit, adhæreat. Perspicua certè mensuræ ratio est; quia scilicet tantùm amoris Deo adimitur, quantum in re quauis immodicè collocatur, iuxta illud effatum Augustini: Minùs te amat, qui tecum aliquid amat, quod propter te non amat. Considerate ergo, quàm sit infœlix commutatio, affectum, qui Deo totus affigi deberet, in veste, exempli gratià, vel libro, vel lecto, vel cibo desigere.

Tertia ratio. Tempus breue est: præterit enim, vt cernitis, figura huius mundi. In breui verò temporis periodo, longum iter conficiendum est. Propterea quippe Iesus Christus, pauperum exemplar, exultauit vt gigas ad currendam viam. Quomodo ergo nudum, & currentem sequi poteritis vestiti, & onerati? Pondus rationis huius ab exemplo tanto petitum innumeros imitatores, egentes, angustiatos, afflictos, ad scholam Nostri Redemptoris perduxit: qui circuierunt orbem in melotis, & pellibus caprinis quique in solitudinibus errantes, vel in montibus & speluncis, atque cauernis terræ omni solatio destituti, latentes maluerunt omni mundi refrigerio carere, quàm cor rerum caducarum sollicitudine anxium, à libertate filiorum Dei, & studio æternorum bonorum auertere.

Et vos ergo, dilectissimi fratres, tantam habentes impositam nubem testium, per patientiam austeræ disciplinæ, quæ magnam habet remunerationem, deponentes omne pondus rerum, quibus animus prægrauatur, currite ad opes æternas, & breui exercitio Apostolicæ paupertatis, immensa gaudia comparate. Ne sequamini vana consilia diuitis illius, qui epulabatur quoti-

quotidiè, splendidè, & in terris thesauros suos recondebat. Sequimini potiùs consilium Lazari famelici, & laceri ac vlceribus pleni; & per vias duras incommoditatum, ac laborum, qui sunt dulcissimæ paupertatis comites, ad requiem in sinu Abrahæ vobis paratam properate. Quod Iesus Christus Dominus Noster vobis, oro, concedat.

Exhortatio ad cultum humilitatis.

SI linguis hominum loquar, & Angelorum, charissimi fratres, humilitatis altitudinem, ac suauitatem, quam Iesus Christus D. N. mitissimo magisterio docuit, non æquabo. Habet enim profunditatem quandam cœlestis virtus hæc, filij Dei exemplo, mirificè confirmata, qua omnis sapientia, & omnis Sanctorum eloquentia vincitur, & velut in mari magno, ac spatioso mergitur. Quocirca vellem ego, vt solo humilitatis nomine audito, diuinum quiddam, licèt incognitum æstimaretis, & pretiosissimi thesauri desiderio teneremini: quemadmodum purissimum aurum terræ visceribus

occultatum sola rei fama permoti, non certè visum, sed auditum filij huius sæculi ardentissime cupiunt; & per discrimina multa, terra mariq; perquirunt. Neque mirum vobis videatur, si hoc sermonis initio, hanc humilitatis æstimationem, sine argumentis requiram: Credo enim, neminem inter vos esse, qui tantæ virtutis præconia non audierit, vel expressa saltem Euangelij verba, quibus Iesus Christus sapientia nostra, illam commendauit, non animaduerterit. Necesse quippe est, quod Dei Sapientia tam seriò ac sæpe prædicauit, magnum quiddam esse; ac ex eo ipso, magni à vobis, quemadmodum à cæteris diuinæ sapientiæ æstimatoribus faciendum est. Quòd si nosse cupitis, quia ratione incognitam humilitatis magnitudinem maximi facere valeatis, memineritis, quàm sint quotidiana argumenta, quæ humiles animos maximi à Deo fieri persuadent. Ab hoc quippe effectu de re abscondita iudicium ferre valebitis. Profectò à sæculo non est auditum, quòd vir aliquis, quantumuis flagitiosus, ac durus, se ex animo demitteret, quem Clementissimus Deus non statim amaret. Sic seruus ille nequam statim ac procidit ad pedes Regis, sic filius prodigus, statim ac demisso

corde

corde Patrem appellauit, sic publicanus ille statim ac demissis oculis se cœpit accusare, inter dulcissimos Dei amicos admissi sunt. Quod proculdubiò non ita contingeret, nisi ea esset humilitatis gratia, quæ Dei cor eueſtigiò caperetur, & cuius sacrificio impensè delectaretur. Quapropter diuinis oraculis admonitus, charissimi fratres, omnium, quæ in sæculo commisistis erratorum veniam, & faustum nouæ vitæ nouæq; fœlicitatis exordium, Christi nomine vobis ego polliceor, si inter mansuetos filij Dei discipulos sublimissimam humilitatis virtutem omnibus regnis, & honoribus anteponere, ac de illa paranda seriò cogitare incipiatis. Capite quæ dico: & multis desiderijs me dicentem comitamini. Existimo enim animos vestros benè comparatos optare iam, modum virtutis huius acquirendæ cognoscere, sine quo desideria quantumuis magna euanescerent. Modum ergo hunc accipite.

Ex communi Sanctorum doctrina scire debetis, duo ad cultum humilitatis exercendum requiri: vnum propriæ fragilitatis cognitio, alterum recta voluntatis affectio est. Primùm per frequentes propriæ ignorantiæ, vanitatis, inconstantiæ, & commissorum præsertim peccatorum medita-

tiones, cum præsenti Dei ope conquiritur. Debetis quippe ex ijs capitibus, quæ hominem contemptibilem efficiunt, certò credere, vos omni despectu planè dignos esse. Nam vt cætera præteream, qui vel vnius peccati lethalis conscius est, scit profectò se æterno contemptu dignum fuisse, neque certò scit, an ab eo statu perpetuæ infamiæ obnoxio resurrexerit: præterquam quod tametsi id certò sciret, vel ex ipsa Dei clementia, vilia de se cogitare deberet, vtpote, cui æterna infamia condonata fuisset: timereq; deberet, ne, si altum saperet, in despectum sempiternum relabi sineretur. Atque ex huius rei meditatione, veri monachi, velut à supplicio & captiuitate redempti, se quasi seruos emptitios reliquorum gerunt, & cæteros omnes, quos meliores esse credunt, quasi dominos, ac honore multo dignos nutibus, verbis, & actibus venerantur: quæ pars magna scholæ Iesu Christi est: quam vos fratres mei cupidissimè discite, ac in dies singulos, vestrarum culparum experientia in cognitionis propriæ gymnasio proficite. Sæpe quippe, si vigilanter agatis, experiemini vos ignaros, inertes, ignauos, inconstantes, infideles, & tot culpis obligatos, vt facilè perspiciatis, vos ab alijs pro

nihilo

nihilo ducendos esse.

Iam verò vt ad secundum, quod ad humilitatis cultum requiri asseruimus, accedamus, consideretis oportet, non satis esse, si quis se contemptu dignum cognoscat; nisi voluntate bene affecta, se contemni omnino velit. Nam & latrones, & homicidæ se patibulo, & infamia dignos procul dubiò censent: at malè torqueri, ac despici diligentissimè refugiunt. Quocirca illud à vobis exposco; si Iesu Christi schola placet, vt quemadmodum in cognitione propria, ita in seria voluntate patienter ferendi, ac exquirendi contemptum plurimùm operæ collocetis. Disertè dixi, patienter ferendi, ac exquirendi, quia nouelli milites, quales estis vos, gradus humilitatis interiosfcere debent. Laudabile est quippe seruorum Christi exercitium, quo illatum non verò quæsitum despectum patienter ferunt, licèt initio certaminis non sine mœstitia ferant: verùm maior multò laus est, non modò oblatas contemptus occasiones æquo animo tolerare, sed occasiones ipsas perquirere, & à Superioribus postulare: ac denique summa laus est, siue oblatis, siue exquisitis occasionibus, despectu gaudere, quod est signum animi planè fortissimi.

Ad

Ad hanc igitur gloriam, chariſſimi fratres mei, totis viribus aſpirate, omne illud, è quo, exiſtimatio veſtri oriri poſſit, accuratiſſimè celantes, illud verò, vnde contemptus enaſcitur, viriliter detegere parati. Eſtote fortes in bello, &, ſicut ciues Babylonis, hoc eſt filij huius ſæculi à ſuis Principibus primos honores ambiunt; ita, vos à Superioribus veſtris iuxta Chriſti conſilium locum per omnia poſtremum requirite; vt nempe, verbis, & actibus vos tanquàm vita indignos exerceant, & ad humillima obſequia deſignent.

At, quia res difficultate non vacat, ſubiectas rationes, quibus animum roboretis, expendite.

Prima ratio. Noui ego, vos omnes æterni honoris, & gloriæ deſiderio teneri. Scitis enim ijs, qui omnia reliquerunt, & Chriſtum ſecuti ſunt, ſedes honorificentiſſimas in regeneratione promiſſas, quarum deſiderium veſtris animis altè vt opinor, inſedit. Ea quippe promiſſio monachis clauſtra replet, deſerta Anachoritis: æquumq; mihi videtur, vt ad honorem tantum ab ipſo Deo propoſitum ſtudia, & conatus veſtros dirigatis. Agite: dirigite fortiter. Verùm eius honoris viam, (quam pauci norunt) attendite. Etenim ſi à Ie-

ſu

sa Christo, cui comperta via est, sciscitemini, qua via in sedes gloriæ sit eundum, respondebit: Omnis qui se humiliat, exaltabitur. Et mirum est sanè, cùm Dei Sapientia tàm disertè rem prædicauerit, homines, qui sunt honoris cupidissimi, ad honorem permansurum ostensa, sibi via consequendum minimè moueri. Sed quicquid alij sapiant, Vos æternæ gloriæ candidati, hac via procedite, & paucorum sapientum, qui eam percurrerunt, vestigijs insistite.

Secunda ratio. Non modò honores æternos hac via comparabitis, verùm & præsentes, eósq; sanè maximos. Experientia quippe constat, eos qui mundi contemptum studiosissimè inquirunt, versa vice, ab vniuersis hominibus, absque vllis inuidentiæ, vel maleuolentiæ stimulis, honorari. Cuius certè experientiæ ratio est, quia cùm ab omnibus amentur, ab omnibus honore afficiuntur: Facilè enim quisque honorat, quem amore prosequitur. Iam autem testatissimum est, homines corde humiles ab omnibus amari: nam (præterquam quòd nullam alijs molestiam inferunt, immò, quæ alijs molesta sunt, sibi tanquam molestia, & contemptu dignis attri-

attribuunt, vnde pax multa, charitasque succrescit,) habet cor humile vim quandam humanæ feritatis domitricem, & dulcissimo quodam imperio omnium animis dominatur. Atque hæc ipsa ratio est, ob quam in monachorum claustris, Religiosi humiles ab omnibus ardentissimè amantur, & cum ipsis verba facere, ac diutissimè vitam agere vniuersi desiderant. Patet ergo quotidiano experimento ad præsentis vitæ honores parandos, & animos conciliandos humilitatis cultum appositissimum esse.

Tertia ratio. Animi studio humilitatis addicti, vnà cum merito cumulatissimo futuræ gloriæ, habent in præsenti intima, & copiosissima gaudia omnibus mundi honoribus, & regnis anteponenda. Nouit hoc Dauid, qui erat humillimus corde, quando exutus, & iudicio mundi despectui habendus, præ magnitudine lætitiæ, saltauit totis viribus, coram arca fœderis Domini, & iurauit, fore se humilem in oculis suis. Nouit hoc Franciscus vir pauper, & modicus, cum quo Iesus Christus quasi luctabatur, vt eum summæ lætitiæ sensu repleret, dum enitebatur ille, se vniuersorum hominum vilissimum publica-

blicare. Certè in re hac abſcondita à mundi ſapientibus, ac de virtute propria præſumentibus, ſolis paruulis, quaſi teſtibus incorruptis credendum eſt. Et vos ergo, dilectiſsimi fratres tot tantorumque bonorum deſiderio incenſi, in ſuauiſsimæ virtutis huius cultum incumbite: & per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam, per medias contumelias, & honores, ad conſortium humillimi Ieſu Chriſti Redemptoris noſtri ſuſpirate. Quod ipſe, precor, vobis concedere dignetur.

Ecce tria exhortationum exempla, quæ Magiſtro ſatis fore cenſemus, vt ad formam hanc, cæteras ipſe coaptet. Neque in hoc loco plura à nobis requirenda ſunt, cùm in Inſtructione Nouitiorum, quam nuper edidimus, ita de ſingulis virtutibus ad clauſtri diſciplinam ſpectantibus diſertum ſit; vt verbis paucis immutatis, capita ſingula, totidem exhortationes ſint, quibus Magiſter non abſque fructu vti poſſit. Secuimus quippe capita ſingula in partes tres, quarum prima virtutis cuiuſque honeſtatem ac dignitatem oſtendit, ſecunda illius parandæ rationem per actus internos, externosq; præſcribit, tertia

ratio-

rationes ad animos vrgendos producit. Prima delectat, secunda docet, tertia mouet; ac proinde, quicquid ad rem hanc pertinere videtur, illic complexi sumus.

D. N. Iesu Christo, ac Beatissimæ Virgini Mariæ laus sempiterna.





IN-

INDEX RERVM IN HOC LIBELLO CONTENTARVM.

Prior numerus partem, secundus caput, tertius numerum indicat.

A

C

D

E

L

M

P

R

LAVS DEO Virginiq; MATRI.